

Handläggare
Solveig BlidTill
Enskede-Årsta-Vantörs
stadsdelsnämnd

Telefon: 08-508 14 552

Verksamhetsberättelse VB 2016 för Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd

Förslag till beslut

Förvaltningen föreslår att nämnden beslutar följande:

1. Stadsdelsnämnden godkänner verksamhetsberättelsen med bokslut 2016 och överlämnar den till kommunstyrelsen.
2. Stadsdelsnämnden begär ombudgetering med 0,2 mnkr för parkinvesteringsmedel.
3. Stadsdelsnämnden godkänner förskolans kvalitetsredovisning 2016.
4. Beloppsgränsen för poster som har periodiserats manuellt fastställs till 20 000 kronor per tillfälle.
5. Nämnden beslutar att ackumulerat netto om 54,2 mnkr avseende resultatenheterna överförs till 2017.

Lena Lundström Stoltz
stadsdelsdirektörUlrika Klemets
ekonomichef

Ärendets beredning

Verksamhetsberättelsen har tagits fram av ekonomiavdelningen i samarbete med övriga avdelningar. Ärendet behandlas i förvaltningsgruppen den 24 januari. Pensionärs-rådet och rådet för funktionshinderfrågor behandlar ärendet den 27 januari respektive den 30 januari.

Innehållsförteckning

Sammanfattande analys.....	4
Uppföljning av Kommunfullmäktiges inriktningsmål.....	8
1. Ett Stockholm som håller samman	8
1.1 Alla barn i Stockholm har goda och jämlika uppväxtvillkor.....	10
1.2 Tidiga sociala insatser skapar jämlika livschanser för alla	18
1.3 Stockholm är en stad med levande och trygga stadsdelar	28
1.4 Stockholm är en stad med högt bostadsbyggande där alla kan bo	32
1.5 Stockholm har ett rikt utbud av idrott och fritid som är tillgängligt för alla	34
1.6 Alla stockholmare har nära till kultur och eget skapande	37
1.7 Alla äldre har en trygg ålderdom och får en äldreomsorg av god kvalitet	39
2. Ett klimatsmart Stockholm	45
2.1 Energianvändningen är hållbar.....	46
2.2 Transporter i Stockholm är miljöanpassade	48
2.3 Stockholm har en hållbar mark- och vattenanvändning	49
2.4 Stockholms kretslopp är resurseffektiva	50
2.5 Stockholms miljö är giftfri	51
2.6 Inomhusmiljön i Stockholm är sund	52
3. Ett ekonomiskt hållbart Stockholm	54
3.1 Stockholm är en världsledande kunskapsregion.....	55
3.2 Stockholm är en företagsvänlig stad	56
3.3 Fler jobbar, har trygga anställningar och försörjer sig själva	58
3.4 I Stockholm är det enkelt att utbilda sig genom hela livet	62
3.5 Stockholms stads ekonomi är långsiktigt hållbar	63
4. Ett demokratiskt hållbart Stockholm	65
4.1 Stockholm är en jämställd stad där makt och resurser fördelas lika	67
4.2 Stockholms stad är en bra arbetsgivare med goda arbetsvillkor	70
4.3 Stockholm är en stad som lever upp till mänskliga rättigheter och är fritt från diskriminering	74
4.4 Stockholm är en stad som respekterar och lever upp till barnets rättigheter i enlighet med FN:s barnkonvention	79
4.5 Stockholm är en stad där ingen behöver vara rädd för våld	80
4.6 Stockholm är en tillgänglig stad för alla	83

4.7 Stockholm är en demokratisk stad där invånarna har inflytande.....	89
4.8 Offentlig upphandling utvecklar staden i hållbar riktning	92
Uppföljning av ekonomi och särskilda satsningar	94
Analys av resultaträkning - uppföljning av driftbudget.....	94
Särskilda satsningar	106
Resultatenheter	108
Investeringar.....	109
Ombudgeteringar.....	110
Analys av balansräkning	111
Övrigt	113
Synpunkter och klagomål.....	113
Övrigt.....	116

Bilagor

Bilaga 1 Blanketter till SLK

Bilaga 2 Resultat- och balansräkning

Bilaga 3 Jämställdhets- och mångfaldsplan

Bilaga 4 Kvalitetsredovisning förskola EÅV 2016

Bilaga 5 a Slutrapport klimatåtgärder LED förvaltningshuset

Bilaga 5 b Slutrapport klimatåtgärder Elcyklar Egen regi

Bilaga 5 c Slutrapport klimatåtgärder LED egen regi

Bilaga 5 d Slutrapport klimatåtgärder byte av belysning idrottsplaner

Bilaga 6 Redovisning av förvaltningens jämställdhetsarbete 2016

Bilaga 7 Uppföljningsrapport internkontrollplanen

Sammanfattande analys

Stadsdelsnämnden bidrar till kommunfullmäktiges fyra inriktningsmål och målen för verksamhetsområdena under 2016.

Förvaltningen bedömer att kommunfullmäktiges fyra inriktningsmål uppfylls, att 20 av kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet uppfylls och att övriga sex mål för verksamhetsområdet delvis uppfylls. Av nämndmålen uppfylls 27 och fem nämndmål uppfylls delvis. Merparten av indikatorerna uppfylls och samtliga aktiviteter har genomförts. Som grund för bedömningen utgår förvaltningen från arbetet som gjorts inom verksamheterna, resultat av indikatorer, nämndmål och aktiviteter som utförts.

Ett Stockholm som håller samman

Nämnden bidrar till uppfyllelse av kommunfullmäktiges inriktningsmål och mål för verksamhetsområdena. Förvaltningens bedömning är att fem av målen för verksamhetsområdet uppnås och att övriga två mål delvis uppnås. Samtliga aktiviteter har genomförts.

Ett klimatsmart Stockholm

Nämnden bidrar till uppfyllelse av kommunfullmäktiges inriktningsmål och mål för verksamhetsområdena. Förvaltningens bedömning är att samtliga sex mål för verksamhetsområdet uppfylls och att samtliga aktiviteter genomförts.

Ett ekonomiskt hållbart Stockholm

Nämnden bidrar till uppfyllelse av kommunfullmäktiges inriktningsmål och mål för verksamhetsområdena. Förvaltningens bedömning är att fyra av fem mål för verksamhetsområdet uppfylls, att ett mål uppfylls delvis och att samtliga aktiviteter genomförts.

Ett demokratiskt hållbart Stockholm

Nämnden bidrar till uppfyllelse av kommunfullmäktiges inriktningsmål och mål för verksamhetsområdena. Förvaltningens bedömning är att sex av åtta mål för verksamhetsområdet uppfylls, att två mål uppfylls delvis och att samtliga aktiviteter genomförts.

Förvaltningen redovisar i bokslut ett överskott om 11,3 mnkr före resultatöverföringar och efter resultatöverföringar ett överskott om 2,6 mnkr. Resultatenheterna och intraprenaderna ökar resultatfonderna med 8,8 mnkr.

Förvaltningens Fokusområden

Som en hjälp att uppnå de av kommunfullmäktige beslutade fyra inriktningsmålen har förvaltningen tre fokusområden:

- Attraktiv arbetsgivare
- Jämställdhet
- Bemötande

Attraktiv arbetsgivare

Arbetet med att utveckla stadsdelsområdet som en attraktiv arbetsgivare har fortsatt

exempelvis genom vidareutveckling av arbetssättet kompetensbaserad rekrytering, arbeta med utveckling av kvalitet och möjliggöra för medarbetarna att kompetensutvecklas. Ett led i arbetet har varit att bland annat erbjuda utbildningar för alla avdelningar gällande bland annat jämställdhet och våld i nära relation, bemötande med mera.

Implementeringen av stadens handlingsplan för bättre arbetsmiljö för socialsekreterare, biståndshandläggare och chefer har pågått under året. Arbetet har bland annat inneburit att nyanställda fått omfattande introduktion och initialt färre antal ärenden, att administratörer har anställts för att avlasta chefer, att utökningar gjorts med biträdande enhetschefer och biståndshandläggare.

Trots omfattande satsningar på utbildning och rehabiliteringsinsatser har sjukfrånvaron fortsatt att öka inom delar av förvaltningen.

Jämställdhet

Förverkligandet av förvaltningens handlingsplan för jämställdhetsarbete har fortsatt genom en mängd olika aktiviteter för att säkerställa jämställda verksamheter. En rad utbildningar, värderingsövningar och rollspel har genomförts, liksom kartläggningar och granskningar av utredningar. Resultat har analyserats och könsstereotypa mönster har synliggjorts. En utveckling har skett när det gäller att redovisa statistik uppdelat på kön och med att göra analyser. Inom personalgrupperna har det utvecklats en ökad medvetenhet och mer kritiskt tänkande, både utifrån jämställdhetsperspektiv men även utifrån diskrimineringsgrunder.

Bemötande

Alla som kommer i kontakt med förvaltningens verksamheter ska bemötas med respekt utifrån att de är lika i värde och har lika rättigheter. Förvaltningen ska arbeta för att motverka all form av diskriminering.

Inom samtliga verksamheter har det utvecklats en medvetenhet och gjorts satsningar på ett gott bemötande. Resultaten från brukarenkäter med frågor kring bemötande med mera visar överlag goda resultat även om målvärdet inte uppnås. Målet är att alla, 100 %, ska känna sig respektfullt bemötta.

Bland de satsningar som gjorts finns utbildningar och föreläsningar kring bemötandefrågor, såsom föreläsning om "Värdskap", värdegrundsarbete, analyser av medborgarundersökningar med mera.

Främjande och förebyggande arbete

Inom Avdelning kultur, fritid och demokrati har förvaltningens främjande och förebyggande verksamheter för företrädesvis barn och unga samlats. Genom att tillvarata personalens kunskap, erfarenheter och de främjande och förebyggande verksamheternas gemensamma beröringspunkter stärks och prioriteras förvaltningens främjande och förebyggande arbete.

Viktiga förberedande arbeten som utförts under året är bland andra utredningen av familjecentral/Familjens hus, medborgarkontor, ungdomars organisering och kartläggning av föreningslivet. Avdelningen har på uppdrag av förvaltningsledningen lett arbetet med att ta fram den lokala utvecklingsplanen för stadsdelområdet och arbetat med att utveckla former för att stärka ungas organisering, särskilt för att nå unga som inte redan är engagerade i föreningsliv.

Förvaltningens sex öppna förskolor har under året fyllt en viktig främjande och förebyggande

funktion i syfte att stödja hemmavarande vårdnadshavare samt erbjuda öppna aktiviteter, såsom språkcafé, "Svenska för baby" och positiv gemenskap.

Under sommaren fick sommarjobbade ungdomar i projektet Ungdomskommissionen uppdraget att genom dialog med ungdomar i stadsdelsområdet undersöka vilka behov som föreligger för att öka ungdomars delaktighet och inflytande. Arbetet resulterade i en rapport som bland annat pekade på ett behov av kulturprojekt, såsom en festival, och att skolorna är relevanta arenor att samverka med, för att nå ungdomar för dialog.

Lokala utvecklingsprogrammet

Inom ramen för det lokala utvecklingsprogrammet har förvaltningen under våren gjort en nulägesanalys. Resultatet av analysen är att områdena Rågsved, Hagsätra, Högdalen och Östberga blir förvaltningens prioriterade områden. Följande teman valdes att arbeta vidare med; trygghet, sysselsättning och delaktighet. Mål på kort och lång sikt har formulerats, prioriterade åtgärder har tagits fram utifrån utvalda teman.

Samverkan Östberga

Samverkan Östberga, ett samarbete mellan olika förvaltningar och bolag inom Stockholms stad, har under året fortsatt sitt arbete med att skapa trygghet och trivsel i samarbete med medborgarna. Under hösten genomfördes en medborgardialog under sex kvällar som resulterade i ett antal förslag som har presenterats och antagits på stadsdelsnämnden.

Det samverkansavtal om Idéburet Offentligt Partnerskap (IOP) nämnden under året träffat med Fryshuset har också varit en del av det trygghetsskapande arbetet i Östberga. Fryshuset har arbetat trygghetsskapande, knutit kontakter med ungdomar och unga vuxna samt motiverat till deltagande i aktiviteter. Verksamheterna som bedrivits genom Fryshuset, Östberga Community Center (ÖCC) och fritidsgården har kompletterat varandra genom att till exempel samordna och ha gemensamma aktiviteter.

Nämndens arbete under året

Nämnden har bestått av 13 ledamöter och 13 ersättare enligt nedan.

Ledamöter	Ersättare
Ulf Walther (S) ordförande	Hanna Jokio (S)
Gustav Johansson (M) vice ordförande	Bo Hansson (S)
Kristina Öberg (S)	Calle Sundstedt (S)
Jimmy Lindgren (S)	Cecilia Jaukkuri (MP) t.o.m. 2016-09-30
Parvin Araghi (S)	Yousef Khobeyeb Arfaoui (MP) fr.o.m. 2016-06-31
Gabriel Liljeström (MP) t.o.m. 2016-09-30	Fotios Stathis (MP) fr.o.m. 2016-11-01
Cecilia Jaukkuri (MP) fr.o.m. 2016-10-01	Ola Gabrielsson (MP) fr.o.m. 2016-12-01
Roger Orwén (MP)	Sonja Wahlbom (V)
Lars Sterneby (V)	Lisa Palm (Fi)
Henrik Virro (M)	Tina Aspe (M)
Erika Wing (M)	Björn Wredberg (M)
Jonas Nilsson (M)	Cherine Khalil (M) t.o.m. 2016-06-30
Kristiina Katajikko (M)	Karl Agell (M) fr.o.m. 2016-07-01

Ledamöter	Ersättare
Peter Backlund (L)	Elisabet Abelson(L)
	Christina Peterson (C)
	Claes Karlsson (KD)

Nämnden har under året haft 12 sammanträden. De har varit öppna för allmänheten och hållits i förvaltningens lokaler på Slakthusplan 4 och 8 A.

Nämndens sammanträden har föregåtts av ett öppet möte veckan före sammanträdesdagen då stadsdelens invånare inbjudits för att ställa frågor och diskutera med politikerna i stadsdelsnämnden. Nämnden och närvarande invånare har fått information om flera av nämndens egna verksamheter som exempelvis det framgångsrika arbetet med jämställdhetsintegrering. Vid tre tillfällen har de öppna mötena varit förlagda till stadsdelarna, Östberga, Rågsved och Dalen.

Nämnden har genomfört en gemensam utbildningsdag med Axel Danielsson, konsult med inriktning på styrning och ledning av kommuner och landsting, om samspelet mellan politiker och tjänstemän.

Förutom verksamhetsplan, tertiärrapporter och verksamhetsberättelse, svar på medborgarförslag och remisser har nämnden beslutat om föreningsbidrag till föreningar som kompletterar och stödjer nämndens ordinarie verksamhet inom områdena barn och ungdomar, äldreomsorg, omsorg om personer med funktionsnedsättning och socialpsykiatri samt missbruk.

Nämnden har beslutat om att verksamheterna Sköntorps gruppbostad, Årsta gruppbostad och Sofielunds gruppbostad samt Enschedalens servicehus åter ska drivas i egen regi.

Nämnden har fortsatt deltagit i det nationella nätverket för medborgardialog i komplexa samhällsfrågor med fokus på Östberga. Dialogarbetet i Östberga har fortsatt under året, med bland annat tecknande av IOP-avtal med Fryshuset.

Nämnden har medverkat vid parkernas dag samt i samband med det återinvigt parken Kolbotten i Hagsätra samt anordnat Rågsvedsdagen med evenemang för hela familjen,

Dialogmöte om det lokala utvecklingsprogrammet har genomförts samt särskilda demokratidagar anordnades under hösten med fokus på föreningslivet i stadsdelen.

Sociala delegationen, sammansatt av fem ledamöter och fyra ersättare ur nämnden har vid 39 sammanträden beslutat i ärenden som rör myndighetsutövning mot enskild person.

Stadsdelsnämndens pensionärsråd och nämndens råd för funktionshinderfrågor har sammanträtt regelbundet under året för att behandla frågor som hör till respektive råds intresseområde.

Det lokala företagarrådet har haft tre sammanträden.

Uppföljning av Kommunfullmäktiges inriktningsmål

KF:s inriktningsmål:

1. Ett Stockholm som håller samman

Nämnden bidrar till uppfyllelse av kommunfullmäktiges inriktningsmål och mål för verksamhetsområdena. Förvaltningens bedömning är att inriktningsmålet uppfylls, att fem av målen för verksamhetsområdet uppfylls, att övriga två mål för verksamhetsområdet delvis uppfylls och att alla 12 nämndmål uppfylls. Samtliga aktiviteter har genomförts.

Kommunfullmäktiges mål "*Alla barn i Stockholm har jämlika uppväxtvillkor*" uppfylls delvis.

Andelen barn som lever i familjer med ekonomiskt bistånd minskar successivt minskar och ingen barnfamilj med eget kontrakt på bostad har vränts på grund av hyresskuld.

Målen gällande andel förskollärare, antal barn per grupp, andel förskollärare med kompetens inom genuspedagogik/normkritik och antal förskolebarn per anställd uppnås. Målet gällande andel förskolor med mindre än 25 procent förskollärare uppnås inte. Orsaker är bland annat arbetsmarknadsläget och konkurrensen om förskollärare. Förskolor som redan har förskollärare har haft lättare att rekrytera fler.

Det nya självskattningsverktyget kring förskolepersonalens bedömning av förmågan att stödja barns lärande och utveckling är från och med våren 2016 webbaserad. Många arbetslag har skattat sig lägre än tidigare i det nya systemet. I samband med att det nya självskattningsverktyget togs fram bearbetades samtliga områden i indikatorn om, vilket innebär att kriterierna för bedömning delvis är nya för året.

Extra bidrag har beviljats till fritidsaktiviteter för barn som lever i familjer som har ett långvarigt beroende av försörjningsstöd, för att möjliggöra en aktiv fritid och kunna inkluderas i positiva sammanhang.

Kommunfullmäktiges mål "*Tidiga sociala insatser skapar jämlika livschanser för alla*" uppfylls delvis.

Årsmålet gällande andel barn och ungdomar inom barn och ungdomsvården, som inte är aktuella 12 månader efter avslutad insats, uppnås och värdet är en förbättring jämfört med tidigare. Både insatsen Multisystemisk terapi, som ges till ungdomar med allvarliga beteendeproblem som exempelvis kriminalitet, missbruk och skolproblematik samt insatsen Pilotprojekt skola och socialtjänst, som syftar till ökad skolnärvaro och högre måluppfyllelse i skolan, uppvisar goda resultat.

Målet inom missbruksvården uppnås inte men är en förbättring jämfört med 2015. Verksamheten har under året gjort en genomlysning av avslutsorsaker och hittat felkodningar, vilket påverkat statistikens tillförlitlighet.

Kommunfullmäktiges mål "*Stockholm är en stad med levande och trygga stadsdelar*" uppfylls.

Förvaltningen har under året arbetat med breda insatser för att stadsdelsområdet ska uppfattas som tryggt av invånarna, såsom det trygghetsskapande arbetet i Östberga, fältassistenternas uppsökande arbete bland ungdomar i stadsdelarna och olika åtgärder som vidtagits utifrån förvaltningens strategi för att förebygga sociala oroligheter.

Det samverkansavtal om IOP nämnden under året träffat med Fryshuset har också varit en del i det trygghetsskapande arbetet i Östberga. Fryshuset har arbetat trygghetsskapande, knutit kontakter med ungdomar och unga vuxna samt motiverat till deltagande i aktiviteter.

Arbetet i brottsförebyggande rådet har fortsatt att utvecklas under året. Detta har bland annat inneburit upparbetad samverkan med aktörer såsom fastighetsbolag, polisen och skolan.

Uppdraget med lokala utvecklingsprogram har inneburit att utifrån analyser ta fram prioriterade geografiska områden och övergripande teman. I programmet har målsättningar och åtgärder för att nå målen tagits fram.

Det har under året funnits ett missnöje med den entreprenör som ansvarat för parkdriften. Avtalet med entreprenören löpte under året ut och en ny entreprenör upphandlades. Åtgärder som vidtagits är dessutom att mer regelbundet följa upp kvaliteten.

Kommunfullmäktiges mål *"Stockholm är en stad med högt bostadsbyggande där alla kan bo"* uppfylls.

Målet gällande färdigställda bostäder med särskild service uppnås. Ett nytt särskilt boende med 6 platser öppnade under året i Svedmyra.

Kommunfullmäktiges mål *"Stockholm har ett rikt utbud av idrott och fritid som är tillgängligt för alla"* uppfylls.

Idrott och fritidsaktiviteter har under året varit återkommande inslag i förvaltningens verksamheter på fritidsgårdar och på förskolor. Under sommaren gjordes extra satsningar på aktiviteter i områden där många barn och ungdomar var hemma under sommarlovet.

Kommunfullmäktiges mål *"Alla stockholmare har nära till kultur och eget skapande"* uppfylls.

Kultur har under året varit återkommande inslag i förvaltningens verksamheter på fritidsgårdar, parklekar, förskolor, på verksamheter för äldre med mera.

Östberga öppna förskola har under 2016 samarbetat med Stadsmuseet, som en part i ett projekt tillsammans med bland annat OCC, fritidsgården och de två parklekarna i Östberga.

Kommunfullmäktiges mål *"Alla äldre har en trygg ålderdom och får en äldreomsorg av god kvalitet"* uppfylls.

Både i stadens centrala brukarundersökning och i Avdelning egen regis egna brukarundersökningar för särskilda boenden har framkommit att en stor andel brukare anser sig väl bemötta, att de upplever trygghet och nöjdhet. Flera av resultaten ligger högre i förvaltningens egen regi drivna verksamhet.

Granskning har gjorts av om den enskilde varit delaktig vid upprättande av sin genomförandeplan. Resultatet visade att samtliga brukare har deltagit vid upprättandet, flertalet hade själva deltagit och övriga hade deltagit tillsammans med god man eller närstående.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.1 Alla barn i Stockholm har goda och jämlika uppväxtvillkor

◆ Uppfylls delvis

Analys

Förvaltningens bedömning är att målet för verksamhetsområdet delvis uppfylls.

Andelen barn som lever i familjer som har ekonomiskt bistånd har successivt minskat under året. Att målvärdet för stadsdelsområdet är högre än genomsnittet för staden beror på demografiska faktorer hos befolkningen.

Förvaltningen uppnår målen gällande andel förskollärare, antal barn per grupp, andel förskollärare med kompetens inom genuspedagogik/normkritik och antal förskolebarn per anställd. Resultaten har förbättrats under året. Målet gällande andel förskolor med mindre än 25 procent förskollärare uppnås inte. Orsaker är bland annat arbetsmarknadsläget och konkurrensen om förskollärare. I vissa fall har bristen på kollektivtrafik till och från förskolan inneburit att rekryteringen försvårats. De förskolor som redan har en högre andel förskollärare är i regel de förskolor som också har haft lättare att rekrytera, då många förskollärare ofta vill arbeta tillsammans med andra förskollärare.

Förskolornas bedömning utifrån kvalitetsindikatorns kriterier når 2016 inte upp till årsmålet. Det sammanvägda resultatet blev 3,3 vilket är en sänkning mot föregående år då resultatet blev 3,6. Stadens kvalitetsindikator är från och med våren 2016 webbaserad. Det har visat sig att många arbetslag skattat sig lägre än tidigare i det nya systemet. I samband med att det nya självskattningsverktyget togs fram bearbetades samtliga områden i indikatorn om, vilket innebär att kriterierna för bedömning delvis är nya för året. Kriterierna för självskattningen och det tillhörande kommentarsmaterialet har utgjort ett underlag för reflektion och har använts i utvecklingsarbetet på förskolorna. Genomgående i förskolornas analyser av resultatet så framkommer det att arbetet med informations- och kommunikationsteknologi (IKT) och den pedagogiska dokumentationen är utvecklingsområden som förskolorna behöver fördjupa sitt arbete kring för att nå ett högre resultat, inom samtliga områden.

Barn i behov av särskilt stöd har så långt som möjligt varit inkluderade i förskolans ordinarie verksamhet.

Förvaltningen har erbjudit barnomsorg på obekväm arbetstid för vårdnadshavare som haft ett regelbundet behov av det, totalt har 12 barn varit inskrivna under året.

Öppna förskolorna har bland annat arbetat med att ge samhällsinformation till besökare som inte har kunskap om det svenska samhället och vad det har att erbjuda. Flytten av öppna förskolan till Vättersparken har genomförts.

Sommarlovsverksamhet för barn och ungdomar som är hemma på sommarlovet har prioriterats och genomförts i stadsdelar där efterfrågan på fritidsverksamheter är stor, till exempel i Rågsved, Hagsätra och Högdalen.

Barnens situation och hur besluten påverkar barnen har analyserats på bland annat ärendedragningar inom försörjningsstödet. Extra bidrag till fritidsaktiviteter har beviljats för barn som lever i familjer som har ett långvarigt beroende av försörjningsstöd, för att möjliggöra en aktiv fritid och kunna inkluderas i positiva sammanhang.

Under året har 182 uppsägningar avseende hyresskuld inkommit till förvaltningen gällande barnfamiljer, men inga barnfamiljer med eget kontrakt på bostad har vräkts på grund av hyresskuld.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2015	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel barn som lever i familjer som har ekonomiskt bistånd	4 %			4,3 %	4 %	3,3 %	VB 2016
  Andel enheter som genomför systematiskt barnsäkerhetsarbete	100 %			100 %	100 %	tas fram av nämnden	2016
  Andel förskollärare av totalt antal anställda (Årsarbetare)	38,6 %	2 %	35 %		38 %	40 %	VB 2016
  Andel förskollärare med kompetens inom genuspedagogik/normkritik	2 %	0 %	2 %		1 %	Öka	2016
  Andel förskolor med mindre än 25 procent förskollärare	6,45 %			1,56 %	0 %	0 %	2016
Analys Vid verksamhetsberättelsen har fyra av förvaltningens förskolor mindre än 25 procents förskollärare. Faktorer som påverkat är bland annat föräldraledigheter och sjukskrivningar men också arbetsmarknadsläget och svårigheter med att rekrytera nya förskollärare. Under 2017 kommer förvaltningen att ta fram en handlingsplan för att höja andelen förskollärare.							
  Andel nöjda föräldrar	87 %	87 %	89 %	87 %	85 %	85 %	2016
  Antal barn per grupp	16 barn/avd.			16 barn/avd.	16	16	VB 2016
Analys Statistiken redovisar snittet för 2016.							
  Antal förskolebarn per anställd (årsarbetare)	4,88 st			4,65 st	4,9	4,9	VB 2016
  Personalens bedömning av "förskolans förmåga att stödja barns lärande och utveckling"	3,3			3,66	3,8	3,8	2016
Analys Det nya digitaliserade självskattningsverktyget har inneburit att personalen gjort en längre skattning av förmågan.							

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Kulturnämnden ska i samråd med utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna genomföra en lässatsning.	2016-01-01	2016-12-01	
  Stadsdelsnämnderna ska erbjuda förskolans medarbetare kompetensutveckling och	2016-01-01	2016-12-31	

	Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
	möjlighet till vidareutbildning till barnskötare eller förskollärare.			
✓	 Stadsdelsnämnderna ska initiera ett arbete för att öka inskrivningsgraden i områden med i dag låg andel inskrivna barn.	2016-01-01	2016-12-31	
✓	 Utbildningsnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna utreda behov av och förutsättningar för att på sikt kunna införa en rätt till en nära förskola som gör att förskolebarn och deras föräldrar inte behöver transportera sig orimligt långt.	2016-01-01	2016-12-31	
✓	 Utbildningsnämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna utreda en sänkning av åldern för allmän förskola till två års ålder.	2016-01-01	2016-12-31	
✓	 Utbildningsnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna följa upp andelen förskollärare och vid behov bistå stadsdelsnämnderna i arbetet att ta fram handlingsplaner för att öka andelen förskollärare.	2016-01-01	2016-12-31	
✓	 Utbildningsnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna utreda och ta fram förslag till IT-kunskapscertifiering av verksamhetsansvariga på förskolor.	2016-01-01	2016-12-31	
✓	 Utbildningsnämnden ska i samråd med stadsdelsnämnderna ta fram en strategi för modersmål, språkutveckling och flerspråkig verksamhet i förskolan.	2016-01-01	2016-12-31	
✓	 Utbildningsnämnden ska i samråd med stadsdelsnämnderna ta fram kvalitetsmått för förskolan i syfte att verka för små barngrupper, god personaltäthet, utbildningsnivå och ändamålsenliga miljöer.	2016-01-01	2016-12-31	

Nämndmål:

Flickor och pojkar har grundläggande demokratiska värderingar och sociala förmågor samt bemöts utifrån jämställdhet, respekt och likabehandling

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

Flickor och pojkar utvecklar förståelse för vårt samhälles demokratiska värderingar och bemöter varandra på ett respektfullt sätt. Flickor och pojkar i behov av särskilt stöd får sina behov tillgodosedda och är så långt som möjligt inkluderade i ordinarie barngrupper.

Analys

Förskolorna har erbjudit flickor och pojkar en demokratisk verksamhet med delaktighet och gemenskap. Det har bland annat inneburit att utveckla flickors och pojkars empati samt att de ska se olikheter som en tillgång. Som ett resultat av det har förskolorna till exempel sett att många barn bjudit in varandra till lek och att de äldre barnen uttryckt att de sett de yngre barnens behov och hjälpt dem. Andra exempel är att barnen lagt vikt vid positiva ord såsom dagens kompis. Barnen har också visat om det är något de inte velat, verbalt eller med kroppsspråk. Pedagogerna har sett att barnen lyssnat på varandra, vågat berätta vad de tycker och vågat visa sina känslor.

Alla förskolor har tagit fram den årliga planen mot diskriminering och likabehandling med åtgärder för att förebygga och förhindra kränkande behandling. Pedagogernas medvetna likabehandlingsarbete har lett till att barnen fått ett större inflytande och är med i beslut kring till exempel den pedagogiska miljöns utformning samt vilka aktiviteter och teman som förskolorna har arbetat med.

Barn i behov av särskilt stöd har så långt som möjligt varit inkluderade i förskolornas ordinarie verksamhet. Undantaget är förvaltningens två specialavdelningar med fem platser vardera. En för barn med diagnosen autism och en för barn med funktionsnedsättning och/eller medicinsk diagnos. Ett mindre antal barn har platser på specialverksamheter, såsom språkförskola och hörsel- och dövförskola, i andra kommuner eller stadsdelsförvaltningar.

På fritidsgårdarna har det under året förts täta och regelbundna diskussioner med ungdomarna om betydelsen av demokratiska värderingar och alla människors lika värde. Detta har lett till att de flesta ungdomarna är medvetna om de demokratiska värderingar som fritidsgårdarnas verksamhet vilar på och följer de regler som gäller inom verksamheten. Personalen har arbetat med gruppaktiviteter och lekar för att främja och stärka barnens och ungdomarnas empati och hänsynstagande till varandra.

	Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
	Barn med funktionsnedsättningar ska företrädesvis inkluderas i de ordinarie förskolegrupperna	2016-01-01	2016-12-31	
	Barn och ungdomar med funktionsnedsättning ska huvudsakligen och i så stor utsträckning som möjligt, inkluderas i fritidens ordinarie	2016-01-01	2016-12-31	

	Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
	verksamhet			
✓	Förskolans personal ska ges fortbildning kring barn med funktionsnedsättning, inkluderande arbetssätt och i förekommande fall hjälpmedel	2016-01-01	2016-12-31	
✓	Personalen som arbetar inom fritiden ska ges ökade kunskaper om funktionsnedsättningar hos barn och ungdomar	2016-01-01	2016-12-31	
✓	Vid planeringen av fritidens verksamheter ska hänsyn tas till att aktiviteterna ska vara tillgängliga för funktionsnedsatta barn och ungdomar	2016-01-01	2016-12-31	
✓	Vid övergången från förskola till skola ska särskild samverkan ske med berörda parter så att funktionsnedsatta barn får en bra övergång. Behovet av extra stöd är viktigt att beakta.	2016-01-01	2016-12-31	

Nämndmål:

Flickor och pojkar i Enskede-Årsta-Vantör har jämlika uppväxtvillkor

Uppfylls helt

Förväntat resultat

Andel flickor och pojkar som lever i familjer med ekonomisk eller social utsatthet minskar. Barnfamiljer med eget kontrakt på bostad, som hotas av vräkning, kan behålla sin bostad. Öppna förskolan är en öppen mötesplats för småbarnsfamiljer, med en bred verksamhet utifrån behoven i närområdet samt önskemål från föräldrar. Vid behov erbjuds barnomsorg på obekvämt arbetstid.

Analys

Förvaltningen har erbjudit barnomsorg på obekvämt arbetstid för vårdnadshavare som haft ett regelbundet behov av det. Inom stadsdelsområdet erbjuds denna verksamhet på förskolan Terrassen i Stureby och totalt har 12 barn varit inskrivna under året.

Öppna förskolan har under året fyllt en viktig främjande och förebyggande funktion i syfte att stödja hemmavarande vårdnadshavare samt erbjuda öppna aktiviteter och positiv gemenskap. Öppna förskolorna har bland annat arbetat med att ge samhällsinformation till besökare som inte har kunskap om det svenska samhället och vad det har att erbjuda. Flytten av öppna förskolan till Vättersparken har genomförts. Östberga och Rågsveds öppna förskolor har arbetat aktivt med att förmedla kontakter mellan sina besökare och andra föräldrar i området samt till olika verksamheter och samhällsfunktioner. Öppna förskolan i Rågsved har haft

samarbete med den ideella organisationen Svenska med baby och erbjudit grupper för föräldrar från olika bostadsområden och med olika språkliga samt kulturella förutsättningar.

Sommarlovsverksamhet för barn och ungdomar som är hemma på sommarlovet har prioriterats och genomförts i stadsdelar där efterfrågan på fritidsverksamheter i stor, till exempel i Rågsved, Hagsätra och Högdalen. I dessa områden har också fritidsgårdarna haft sommaröppet samt arbetat med lägerverksamhet på Gålö/Simpvik. Det har varit ett högt deltagande i förvaltningens sommarlovsverksamheter.

Barnens situation och hur besluten påverkar barnen har analyserats på bland annat ärendedragningar inom försörjningsstödet. För att möjliggöra för barn, som lever i familjer som har ett långvarigt beroende av försörjningsstöd att ha en aktiv fritid och på så sätt kunna inkluderas i positiva sammanhang, har extra bidrag till fritidsaktiviteter beviljats. Utvecklingsområden som framkommit under året är att arbeta mera kring vilka frågor som ska ställas om barnens situation och att dokumentera barnens situation i utredningar samt kartläggningar.

Under året har 182 uppsägningar avseende hyresskuld inkommit till förvaltningen gällande barnfamiljer, men inga barnfamiljer har vräkts på grund av hyresskuld.

Barnkonsekvensanalyser har gjorts i de flesta ärenden som gällt ansökan om ekonomiskt bistånd till hyresskuld, för barnfamiljer. Hyresrådgivarens arbete med att informera, erbjuda rådgivning och besökstid, hjälpa till med att förhandla med hyresvärdar om avbetalningsplaner, med mera, har bidragit till att inga barnfamiljer har vräkts.

Inom missbruksvården har arbetet med att dokumentera barnens situation utvecklats under året. Barnperspektivet har lyfts fram vid ärendedragningar och har funnits som en punkt i beslutsunderlag. Öppenvården, Öppenvård Sydost, har under året utvecklat stödet till anhöriga, och medarbetarna har gått en gemensam anhörigutbildning, som ligger till grund för det stöd som erbjuds. Utbildningen (CRAFT) har god evidens vad gäller effekter av stöttning i föräldraskap, familjeliv, relationer med mera. Öppenvård Sydost har bland annat gett stöd till vuxna barn vars förälder är aktuell inom öppenvården. Öppenvård Sydost genomförde också två familjeveckor under året, en under sommaren och en under hösten.

	Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2015	Årsmål	KF:s årsmål	Period
	Andel besökare i öppna förskolan som anser att alla barn oavsett kön ges lika möjligheter till lärande och utveckling	97 %			90 %	90 %		2016
	Andel besökare i öppna förskolan som känner att de har inflytande i verksamheten	93 %			90 %	90 %		2016
	Andel kvinnor som är nöjda med den hjälp/rådgivning de fått hos budget- och skuldrådgivningen	90 %				90 %		2016
	Andel män som är nöjda med den hjälp/rådgivning de fått hos budget- och	90 %				90 %		2016

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2015	Årsmål	KF:s årsmål	Period
skuldrådgivningen							
 Andel som tycker att hjälpen/rådgivningen hos budget- och skuldrådgivningen har gett ökad kunskap om den ekonomiska situationen	90 %			90 %	90 %		2016
 Antal barnfamiljer med eget kontrakt på bostad som vräks	0			0	0		2016

Nämndmål:

Flickor och pojkar utvecklar sina förmågor och sitt lärande

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

Flickor och pojkar utvecklar sina förmågor i meningsfulla sammanhang där lust och nyfikenhet styr.

Analys

Matematik, språk, naturvetenskap, estetisk verksamhet och teknik är i förskolorna kopplade till varandra samt bildar en helhet för barnen genom lek och projektinriktade arbetssätt. Pedagogerna har uppmuntrat flickor och pojkars matematiska tänkande genom att ge barnen tillfällen att undersöka samt lösa problem i vardagen. Ett exempel på detta har varit då en förskola arbetat med matematik och naturvetenskap där man byggt en våg i skogen. Det har lett till att barnen utvecklat intresse för att väga, mäta och räkna. Genom denna typ av aktivitet har barnen också kommit i kontakt med till exempel teorier om densitet. Lärplattor har använts av barnen i många förskolor för att bland annat utforska matematik, språk och att ta reda på naturrelaterade fakta samt att dokumentera med bilder och text.

Ett utvecklingsområde är arbetet med IKT på förskolorna. I och med förseningen av skolplattformen behöver förvaltningen utveckla metoder för digital dokumentation, inom verksamheten, och för digital kommunikation med vårdnadshavarna.

Förskolornas språkutvecklande arbete har utgått från förvaltningens gemensamma språkprogram. Förvaltningens språknätverk, där alla förskolor haft en representant, har spridit språkprogrammet på enheterna och hållit sig uppdaterad om aktuell forskning. Kontinuerliga fortbildningsinsatser har också genomförts av förvaltningens språkpedagog. Läsprjektet ”Stockholm läser”, i samarbete med biblioteken, har medfört ett ökat sagoläsande på förskolorna och en större medvetenhet hos pedagogerna vid val av litteratur.

Andelen nöjda vårdnadshavare i brukarundersökning för förskolan för delområdet Utveckling och lärande uppmättes till 83 % 2016 (flickor 84 %, pojkar 82 %) i jämförelse med 82 % år 2015.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2015	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Andel vårdnadshavare till flickor som är nöjda med förskolans förmåga att stödja barns lärande och utveckling	84 %				80 %		2016
 Andel vårdnadshavare till pojkar som är nöjda med förskolans förmåga att stödja barns lärande och utveckling	82 %				80 %		2016

	Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
	Den pedagogiska miljön i förskolorna ska utformas och organiseras så att den är stimulerande för flickor och pojkar, stödjer deras lärande och utveckling samt ger dem möjlighet att ta egna initiativ.	2016-01-01	2016-12-31	
	Stadsdelens språkprogram ska användas i förskolorna som grund för det språkutvecklande arbetet	2016-01-01	2016-12-31	

Nämndmål:

Flickor och pojkar är delaktiga och har inflytande

 Uppfylles helt

Förväntat resultat

Flickor och pojkar är delaktiga och har ett reellt inflytande på verksamhetens innehåll.

Analys

I förskolorna har pedagogerna använt olika metoder för att barnen ska vara delaktiga och ha ett reellt inflytande. Exempelvis har frågor ställts till barnen genom intervjuer och/eller i barnråd.

Den pedagogiska miljön i förskolorna har byggts upp så att barnen själva ska kunna välja vad de vill göra. Materialet är varierat och görs tillgängligt för att kunna göra egna val. Observationer har också genomförts för att se vad och var flickorna och pojkarna leker. Miljön och materialet har ändrats utifrån vad barnen valt samt visat intresse för.

På en del förskolor har barnen varit med och tagit fram egna regler kring materialanvändning, varit med samt beslutat om hur miljöerna ska utformas och röstat fram olika aktiviteter. En del förskolor använder sig av reflektionssamlingar där barnen ges möjlighet att reflektera över vad man gjort, vad som hänt eller hur man känner. Genom att en del aktiviteter filmas har barnen på ett enkelt sätt kunna reflektera och återkoppla en aktivitet. Ett utvecklingsområde

som framkommit är att på ett bättre sätt fånga upp de tystare och yngre barnen, se till att flickor samt pojkar får lika mycket inflytande och få in barnens perspektiv i dokumentationen.

Genom pedagogisk dokumentation och reflektionsprotokoll har pedagogerna sett att mycket av det som barnen gör bygger på deras egna val. Pedagogerna har också sett att barnen blivit mer medvetna om vilka möjligheter som finns att få vara med och tycka till om. De har sett att barnen är medvetna om att deras åsikt betyder något. Genom att ibland arbeta i små grupper har det enskilda barnets utveckling enklare kunnat följas. Pedagogerna har då sett att barnen i större utsträckning uttryckt sina åsikter.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2015	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Andel vårdnadshavare som är nöjda med förskolans arbete med jämställdhet, normer och värden samt barns inflytande.	89 %			89 %	85 %		2016

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.2 Tidiga sociala insatser skapar jämlika livschanser för alla

 Uppfylls delvis

Analys

Förvaltningens bedömning är att målet för verksamhetsområdet delvis uppfylls.

Årsmålet gällande andel barn och ungdomar inom barn och ungdomsvården som inte är aktuella 12 månader efter avslutad insats uppnås. Värdet är bättre jämfört med 2015 och ingen trend kan ses gällande skillnader mellan flickor och pojkar. Att observera är att det ibland kan vara bra att ett ärende återkommer, det kan innebära att motivationen att ta emot stöd har ökat.

Inom öppenvården är Multisystemisk terapi (MST) den mest omfattande insats som ges till ungdomar med allvarliga beteendeproblem som exempelvis kriminalitet, missbruk, skolproblematik, aggressivitet och som riskerar att placeras utanför hemmet. Under 2016 har 31 ungdomar, 13 flickor och 18 pojkar, varit aktuella inom MST, varav 17 ärenden har avslutats. Av dessa 17 har samtliga kunnat bo kvar i sina hem, 73 % går i skolan, 87 % av de som hade kriminella problem har inte polisanmälts på nytt och 93 % anger att familjerelationerna har blivit bättre efter avslutad behandling.

Pilotprojekt skola och socialtjänst, samverkansprojektet som syftar till ökad skolnärvaro och högre måluppfyllelse i skolan för, aktuella elever, har pågått under året och 20 elever, 9 flickor och 11 pojkar, har deltagit. Resultatet under året har inneburit att 18 av eleverna ökat sin skolnärvaro och även uppnått högre måluppfyllelse i skolan.

Målet inom missbruksvården uppnås inte men är en förbättring jämfört med 2015.

Verksamheten har under året gjort en genomlysning av avslutsorsaker och hittat felkodningar, vilket påverkat statistikens tillförlitlighet. Verksamheten har därför arbetat med att utveckla en samsyn avseende bedömning av avslutsorsaker, vilket lett till en statistisk ökning av antalet avslutade ärenden enligt plan. Parallellt har andelen insatser genomförda enligt plan ökat markant. Anledningar till att ärenden avslutas utan avsett resultat har bland annat varit att

vården övertagits av annan huvudman, såsom kriminalvård eller psykiatri, att personen avbrutit på grund av bristande motivation eller på grund av längre återfall. Analyser som gjorts inom verksamheten visar att det finns behov av mer motivationshöjande arbete.

Förvaltningens arbete med försöks- och träningslägenheter visar på goda resultat. Framgångsfaktorer är sannolikt den prioritering som gjorts med organisera stödfunktioner för boendena till Bogrupper. Bogrupperna startade under senare delen av 2016. Arbetet fortsätter med att utveckla former och struktur för verksamheten.

Det vräkningsförebyggande arbete som bedrivs inom förvaltningen bedöms vara en viktig del i arbetet mot hemlöshet. En erfarenhet är att samarbetet med hyresvärdarna behöver ytterligare förbättras, hyresvärdarna tenderar att kontakta socialtjänsten för sent, när hyresskulden blivit för stor eller när vräkningsprocessen gått för långt.

I stadens brukarundersökning inom socialpsykiatri var årets resultat lägre än förra året avseende andelen kvinnor respektive män som var nöjda med hur utredningen hade genomförts. En tänkbar förklaring kan vara att handläggarna, som ett led i arbetet med jämställdhetsintegrering, strävat efter större likställighet för kvinnor och män, i bedömningarna, vilket medfört att en del personer fått minskade insatser, medan andra fått ökade insatser. Resultatet behöver dock analyseras ytterligare.

Inom socialpsykiatri har granskning av brukarnas delaktighet i utformandet av genomförandeplanen gjorts. Resultatet visar att i de flesta fall hade brukarna varit delaktiga vid upprättandet av planen. Delaktighet säkerställs genom frågorna i utrednings och dokumentationsverktyget DUR, som används inom socialpsykiatri. Kollegiegranskning som genomförts under året gällande boendestöd inom socialpsykiatri visade att det fanns brister gällande andelen godkända genomförandeplaner.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2015	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel barn och ungdomar som varit aktuella för insatser inom individ och familjeomsorgen (Utredningstyp BoU eller Vuxen) och som inte är aktuella 12 månader efter avslutad insats (inom IoF, BoU och Vuxna, 0-19 år)	83,2 %	84 %	82,1 %	79,6 %	80 %	84 %	VB 2016
  Andel enskilda som har fått stöd i enlighet med sitt beslut inom socialpsykiatri	91,8 %	93,1 %	87,5 %	59,15 %	87 %	tas fram av nämnden	2016
  Andel insats/insatser avslutade enligt plan inom vuxna missbruk	31,5 %	31,7 %	31,1 %	22,6 %	45 %	35 %	VB 2016
Analys Verksamheten har under året gjort en genomlysning kodningen av avslutsorsaker och hittat ett stort antal felkodningar. Resultaten visar en klar förbättring under året, men ännu inte i nivå med målsättningen.							
  Andel personer med insatser inom socialpsykiatri som är	68 %	68 %	68 %	79 %	80 %	80 %	2016

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2015	Årsmål	KF:s årsmål	Period
nöjda med hur utredningen av deras behov av stöd genomfördes							
Analys En förklaring till resultatet kan vara att jämställdhetsarbetet, och stävan efter bättre likställighet i bedömningarna mellan kvinnor och män, lett till att en del personer fått minskade insatser, medan andra fått ökade insatser. Resultatet behöver ytterligare analyseras.							
  Andel uppnådda delmål inom socialpsykiatri	89,43 %			92,98 %	50 %	tas fram av nämnden	2016
Analys Enligt besked från stadens controller går könsuppdelade värden inte att få fram i den aktuella rapporten. Därför ställs inga krav på könsuppdelad redovisning av indikatorn i VB 2016.							
  Andelen försökslägenheter som övergått till eget kontrakt relaterat till totala antalet försökslägenheter i nämnden	53 %			33 %	25 %	25 %	2016
  Antal hemlösa	142 st				220 st	tas fram av nämnden	2016
Analys Resultatet är troligen missvisande eftersom Socialförvaltningen inte skickade ut enkäten till alla verksamheter inom förvaltningen, som har kontakt med målgruppen. Antalet hemlösa är antagligen fler.							

	Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
	 Socialnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna genomföra en översyn av arbetet med stadens budget- och skuldrådgivning	2016-01-01	2016-12-31	
	 Socialnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna se över rutiner och arbetssätt för alkohol- och tobakstillsyn. Socialnämnden ska återkomma med förslag på åtgärder för hur arbetet kan utvecklas för att nå upp till en effektiv, likställig och rättssäker myndighetsutövning i hela staden	2016-01-01	2016-12-31	
	 Stadsdelsnämnderna ska i samarbete med socialnämnden kartlägga arbetet med ensamkommande barn som försvinner eller avviker samt	2016-01-01	2016-12-31	

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
stärka arbetet riktat mot ensamkommande barn som vistas i stadens riskmiljöer och utveckla insatser anpassade efter målgruppen			

Nämndmål:

Förebyggande och främjande insatser motverkar ohälsa och ojämlika förhållanden

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

Flickor och pojkar, kvinnor och män, i riskzon upptäcks tidigt, får stöd och länkas vidare till relevanta samarbetspartners. Föräldrautbildningarna leder till hjälp och förbättringar i föräldraskapet. Relationen mellan föräldrar och barn stärks. Andel flickor och pojkar som känner framtidstro och trygghet ökar. Andelen flickor som besöker fritidsverksamheten ökar.

Analys

Fältassistenterna har under perioden uppmärksammat ett flertal unga med riskfaktorer såsom psykisk ohälsa, ogynnsamma hemförhållanden, kriminellt beteende och länkat vidare till relevanta samarbetspartners, såsom gjort orosanmälningar till socialtjänsten, alternativt gett eget stöd. Fältassistenterna har närvarat på sociala mötesplatser på internet där de arbetat relationsbyggande, vilket ökat kunskapen om ungas villkor.

Brev till alla föräldrar med barn i åk 4-9 har skickats ut inför lov och riskhelger via skolorna, både kommunala och friskolor. Breven har informerat om lovaktiviteter och innehållit trygghetsskapande råd till föräldrarna.

Under hösten genomförde fältassistenterna föräldrautbildningen Komet med tonårsföräldrar. Detta har lett till fördjupad kontakt mellan föräldrar och fältassistenter. De uppföljningar som gjorts av föräldrautbildningarna som erbjudits visar på stor nöjdhet.

ÖCC har främjat trygghet och gemenskap genom att tillsammans med boende i området arrangera olika aktiviteter som lett till möten och engagemang mellan olika åldersgrupper. ÖCC har särskilt fokuserat på att stödja kvinnor i området.

Samtliga 18 barn som genomgått behandlingsinsatsen "Tryggare barn" har utvärderat insatsen. 12 flickor och 6 pojkar har skattat positiva förändringar i familjen. Samtliga barn skattade att de fått ökad samvaro med sina föräldrar. Metoden är en vidareutveckling av Komet. Målet med insatsen är förebygga och stoppa våld i familjer där det tidigare varit svårt att motivera till hjälp.

För att försöka få fler pojkar till Ungdomsmottagningen träffar personalen alla elever i åk 8, de har fler drop-in tider, då fler pojkar kommer på de tiderna, och de har skaffat särskild kompetens för att kunna möta pojkars behov.

Den analys som gjorts av andelen flickor respektive pojkar som besöker fritidsgårdarna i stadsdelsområdet är att utbudet och miljön på fritidsgårdarna behöver anpassas till att

motsvara även flickors behov. Förvaltningen har jobbat med en strategi för utveckling av fritidsgårdarna och varje fritidsgård kommer att utifrån den ta fram ett handlingsprogram. Nämnden förväntas ta beslut om strategin i februari 2017.

En behandlare inom barn och ungdomsvårdens öppenvård har gått ett föräldrautbildningsprogram Parenting Young Children (PYC), som är en metod som vänder sig till föräldrar med nedsatt kognitiv förmåga. Metoden har fallit väl ut genom att föräldrarna på ett konkret sätt fått kunskap om hur de ska skydda sina barn mot fara.

Inom arbetet med sociala insatsgrupper (SIG) har det under året inkommit 32 nomineringar från samverkanspartners till gruppen 13-18 år, varav 3 flickor och 29 pojkar. Av dem har 6 varit inskrivna i SIG, 1 flicka och 5 pojkar. För gruppen 19-29 år har det inkommit 41 nomineringar, varav 6 kvinnor och 35 män. Av dem har 16 varit inskrivna i SIG, 2 kvinnor och 12 män. Antalet flickor/unga kvinnor som varit aktuella är sammanlagt tre stycken och målet uppnås inte. Gällande den yngre gruppen, så är bedömningen att det låga antalet flickor beror på att deras problematik är främst missbruk och/eller psykisk ohälsa och få orosanmälningar inkommer. Den genusanalys som gjordes under hösten, kring den äldre gruppen, visar att 20 % av brottsligheten i Sverige utförs av kvinnor, att stöldbrott är den vanligaste brottskategorin och att det därmed borde finnas kvinnor i stadsdelsområdet som kan behöva insatsen. Analysen visade vidare att SIG borde rikta det uppsökande arbetet mera till unga brottsaktiva kvinnor. Under året har verksamheten påtalat vikten av att ha unga kvinnor i åtanke för nominering till SIG, för samverkanspartners. En erfarenhet från arbetet med SIG är att flertalet av deltagarna har en omfattande beroendeproblematik och att de behöver stöd för sina missbruksproblem för att kunna bryta sin kriminalitet.

Alkohol- och tobakstillsyn har genomförts på samtliga butiker i stadsdelsområdet som vid årets början var nittio. Minst ett besök per butik har genomförts. Vid ett besök framkom en anmärkning som butiksinnehavaren måste åtgärda. I augusti 2016 fick förvaltningen tillsynsbesök av länsstyrelsen som granskade förvaltningens tillsyn av tobak och folköl med godkänt resultat.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2015	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Andel besökare som är nöjda med fritidsgårdarnas verksamhet	92 %			90 %	90 %		2016
 Andel flickor som besöker fritidsgårdar	26,1				40 %		2016
Analys Historiskt sett har antalet flickor aldrig uppgått till 40 procent och att motivera flickor till att ta del av fritidsgårdarnas verksamhet och resurser är en komplex utmaning för flertalet fritidsgårdar. Vissa fritidsgårdar präglas i dagsläget av maskulinitetsnormer vilket påverkar miljön negativt för flickor. Utvecklingsarbete pågår inom ramen för förvaltningens jämställdhetsintegrering för att förändra det.							
 Andel flickor som tycker att de har inflytande och är delaktiga på fritidsgården	95 %			95 %	90 %		2016
 Andel föräldrar som upplever att relationen till barnen har stärkts efter avslutad ABC-kurs	90				90 %		VB 2016

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2015	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Andel pojkar som besöker ungdomsmottagningen	17 %			16 %	25 %		VB 2016
Analys Åtgärder som vidtagits för att fler pojkar ska besöka mottagningen är bland annat fler drop-in tider och att personalen skaffat särskild kompetens för att kunna möta pojkars behov.							
 Andel pojkar som tycker att de har inflytande och är delaktiga på fritidsgården	95 %			97 %	90 %		2016
 Andel som kan rekommendera föräldrautbildningen ABC till andra	100 %			100 %	90 %		2016
 Andel som kan rekommendera föräldrautbildningen Komet till andra	100 %			100 %	90 %		2016
 Antal flickor/unga kvinnor som beviljas stöd via social insatsgrupp (SIG)	3				7 st		2016
Analys Det har under året kommit in få nomineringar till SIG-verksamheten gällande flickor/unga kvinnor, från samverkanspartners såsom polis, frivård etc.							

	Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
	En strategisk plan för fritidsgårdarnas arbete tas fram under året.	2016-01-01	2016-12-31	
	Personalen på fritidsgårdarna ska få kontinuerlig fortbildning inom jämställdhet, ett normkritiskt arbetssätt samt metoder för att bättre hantera frågor kopplade till maskulinitet och hedersrelaterad problematik.	2016-01-01	2017-12-31	Avvikelse
	 Stadsdelsnämnderna ska skapa fler träffpunkter för unga. Särskilt fokus ska riktas mot flickor och hbtq-personer	2016-01-01	2016-12-31	

Nämndmål:

Insatserna håller hög kvalitet och ger goda resultat

◆ Uppfylls delvis

Förväntat resultat

Kvinnor och män upplever ett bra bemötande i alla verksamheter. De är delaktiga i sin utredning och kan påverka insatsernas utformning. De är nöjda med planeringen, genomförandet och uppföljningen av sina insatser. De förstår sitt beslut samt känner till överklagandeprocessen. Personer som nämnden har hälso- och sjukvårdsansvar för, får utifrån en individuell bedömning en säker och ändamålsenlig hälso- och sjukvård inklusive rehabilitering. Beviljade insatser leder till en förbättrad eller bibehållen situation för flickor och pojkar, kvinnor och män.

Analys

Öppenvården inom Individ och familjeomsorgen barn och unga har arbetat med olika evidensbaserade metoder. De mätningar som gjorts under 2016 visar att färre brukare har återaktualiserats ett år efter att de haft en insats, jämfört med 2015. Bedömningen och erfarenheten är att de metoder som använts har gett god effekt, att resultatet är beroende på vilken problematik den unge har och att insatsen har satts in vid en lämplig tidpunkt, då den unge varit motiverad. Ytterligare en erfarenhet är att öppenvården behöver få tydliga och relevanta uppdrag för att lyckas med sitt arbete. Öppenvården har under året utökat sin verksamhet med ett ungdomsteam, för att specifikt arbeta riktat mot ungdomar, bland annat för att kunna arbeta med hemmaplanslösningar som alternativ till institutionsplaceringar.

Andelen som tycker att stödet de fått från missbruksvården lett till en förändring till det bättre är lägre jämfört med föregående år. En förklaring till resultatet tros vara att många fler besvarade enkäten 2016 jämfört med 2015, vilket kan ha inneburit att svar inkommit även från personer som inte varit helt nöjda. Resultatet bedöms ändå vara mycket bra då ingen har svarat att den inte är nöjd.

Målvärdena för indikatorerna gällande andelen som fullföljer öppenvårdsbehandling uppnås inte, vare sig för kvinnor eller för män. En förklaring tros vara att in- och utflödet har förändrats i grupperna på grund av den omstrukturering av verksamheten som genomförts under 2016. Gällande män så har de flesta som avbrutit behandlingen gjort det i ett tidigt skede, vilket kan tyda på att insatsen inte varit relevant, att personen inte varit tillräckligt motiverad eller inte kommit rätt i tiden.

Inom socialpsykiatri görs den enskilde delaktig i utredningen genom de frågor som ställs utifrån utredningsverktyget DUR. Den information som inhämtas under utredningsprocessen kommuniceras till den enskilde innan beslut om insats fattas.

Inom socialpsykiatri är ett fortsatt utvecklingsområde att säkerställa att beställningen av insatser följs av en genomförandeplan. Kollegiegranskning som genomförts under året gällande boendestöd visade att det fanns brister gällande andelen godkända genomförandeplaner, att det i något ärende saknades genomförandeplan och att i några ärenden fanns inte alla beställda insatser med. Det framgick inte alltid när insatserna skulle utföras och hur brukaren ville ha dem utförda.

För att följa upp nöjdhet och delaktighet har Avdelning egen regi genomfört egna mätningar. Analys av resultaten visade att brukarna inom socialpsykiatri känner hög delaktighet i verksamheterna. De egna brukarundersökningarna visade på bättre resultat än stadens brukarundersökning och boendestödet visar på ett högre resultat än årsmålet gällande inflytande.

Samverkan med landstinget har under året skett enskilt kring varje brukare efter behov, och på avdelningsnivå genom kontinuerliga samverkansmöten, för att säkra rutiner kring omsorgen för enskilda som får sociala omsorgsinsatser samt hälso- och sjukvårdsinsatser.

Omorganisationen inom landstingets psykiatri har påverkat tillgängligheten för både förvaltningen och för brukarna samt medfört att möjligheterna till samverkan inte fungerat optimalt. Flera avvikelser gällande detta har lämnats till landstinget.

	Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2015	Årsmål	KF:s årsmål	Period
	Andel inom socialpsykiatri som tycker att de blivit bemötta på ett bra sätt när de träffat en biståndshandläggare	85 %			86 %	85 %		2016
	Andel kvinnor inom socialpsykiatri som har en av beställaren godkänd genomförandeplan	75 %				80 %		2016
Analys Resultatet av den stickprovskontroll som genomförts visar att 6 av 8 genomförandeplaner inte överensstämmer med beställda insatser och därför inte är godkända. Fortsatta fokus kommer att läggas på detta 2017 för att säkra att den enskilde får sina beviljade insatser.								
	Andel kvinnor inom socialpsykiatri som upplever att personalen är bra på att uppmuntra dem till att göra saker själva	87 %			89 %	90 %		2016
Analys Av brukarundersökningen framgår att det skett en försämrning gällande resultatet på denna fråga. Verksamheterna arbetar ständigt efter ett salutogent synsätt och strävar efter att ge brukarna stöttning i sin vardag. Inom socialpsykiatri, Avdelning egen regi pågår ett förbättringsarbete med brukare i mindre forum för att förbättra arbetssättet.								
	Andel kvinnor som fullföljer öppenvårdsbehandling (Pelaren)	28,9 %			40 %	45 %		VB 2016
Analys Kvinnobehandlingen har haft sammanlagt 38 deltagare i primärbehandling, av dessa är 8 kvinnor fortfarande i behandling medan 19 avbrutit. 11 kvinnor har genomfört hela primärbehandlingen. 7 kvinnor deltar fortfarande i kvinnogruppens eftervård. En förklaring till det försämrade resultatet kan vara den omstrukturerad verksamheten som genomförts och som påverkat in- och utflödet i grupperna.								
	Andel kvinnor som tycker att stödet de fått beviljat av Enheten för utredning och öppenvård vuxna har inneburit en förändring till det bättre	88 %			90 %	90 %		2016

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2015	Årsmål	KF:s årsmål	Period
Analys							
I brukarenkäten har alla tillfrågade svarat "Ja" eller "Delvis" på frågan. Indikatorns värde är enbart de som svarat "Ja".							
 Andel män inom socialpsykiatri som har en av beställaren godkänd genomförandeplan	80 %				80 %		2016
 Andel män inom socialpsykiatri som upplever att personalen är bra på att uppmuntra dem till att göra saker själva	82				90 %		2016
Analys							
Av brukarundersökningen framgår att det skett en försämring gällande resultatet på denna fråga. Verksamheterna arbetar ständigt efter ett salutogent synsätt och strävar efter att ge brukarna stöttning i sin vardag. Inom socialpsykiatri, Avdelning egen regi pågår ett förbättringsarbete med brukare i mindre forum för att förbättra arbetssättet.							
 Andel män som fullföljer öppenvårdsbehandling (Pelaren)	29,2 %			49,1 %	45 %		VB 2016
Analys							
Mansgruppen har haft 48 deltagare inskrivna i primärbehandling, av dessa har 14 deltagare fullföljt hela primärbehandlingen och 8 deltar fortfarande i behandling. 26 har under året avbrutit sin behandling. De flesta har avbrutit behandlingen i ett tidigt skede, vilket kan tyda på exempelvis bristande motivation.							
 Andel män som tycker att stödet de fått beviljat av Enheten för utredning och öppenvård vuxna har inneburit en förändring till det bättre	86 %			94 %	90 %		2016
Analys							
I brukarenkäten har alla tillfrågade svarat "Ja" eller "Delvis" på frågan. Indikatorns värde är enbart de som svarat "Ja".							
 Andel som besökt ungdomsmottagningen och som upplever att de fått ett bra eller mycket bra stöd	94 %			97 %	95 %		2016
 Andel utredningsplaner som upprättas, av totalt antal utredningar (Utredningsenheten)	68 %			39 %	75 %		VB 2016
Analys							
Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd							
Utredningsenheten följer dokumentationsstrukturen i BBIC. En landsomfattande revidering har gjorts av BBIC där det anges att utredningsplaner inte längre är ett krav. På enheten arbetas det kontinuerligt för att utredningsplaner ändå skall vara en naturlig del av utredningsarbetet. Utredningsplaner används framför allt vid mer omfattande utredningar, om utredningen endast omfattar enskilda aktiviteter är det inte nödvändigt att dokumentera i utredningsplanen. Utredningsenheten arbetar för att så långt som möjligt göra klienterna delaktiga i sin egen utredning, där utredningsplanerna är till hjälp i arbetet. Enheten har utökats med fler biträdande chefer som kommer att stötta handläggarna med frågor som att utredningsplaner ska vara en naturlig del av utredningsarbetet.							

	Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
	Boendemiljön för den enskilde ska fortlöpande säkerställas inom förvaltningens verksamheter	2016-01-01	2016-12-31	
	Utförarenheten för Socialpsykiatri ska säkerställa att den enskilde haft möjlighet att vara delaktig vid utformandet av insatserna	2016-01-01	2016-12-31	
	Utförarenheten Socialpsykiatri ska säkerställa att genomförandeplanerna är uppdaterade. Beställarenheten ska granska att genomförandeplanen stämmer överens med beställda insatser.	2016-01-01	2016-12-31	

Nämndmål:

Kvinnor och män har möjlighet att leva ett självständigt liv

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

Kvinnor och män har ett varaktigt och självständigt boende. De insatser som ges stärker förmågan till ett självständigt liv och kvinnor och män upplever självständighet utifrån sin förmåga.

Analys

Inom funktionshinderområdet har arbetet med att formulera tydliga, individuella mål och delmål samt med att verka för god samverkan såväl internt som externt fortgått. Regelbundna individuppföljningar har genomförts av delmålen, där målen fokuserar på att den enskildes självständighetsgrad ska öka. Arbetssätt med individuella delmåls- och måluppföljningar har förankrats på metoddagar.

Inom socialpsykiatri har granskning av brukarnas delaktighet i utformandet av genomförandeplanen gjorts. Resultatet visar att i de flesta fall hade brukarna varit delaktiga vid upprättandet av planen.

Under 2016 har 43 störningsanmälningar från hyresvärdar inkommit (avseende 16 kvinnor och 27 män). 10 ärenden har erhållit insatser i någon form. Uppsökaren inom socialpsykiatri har varit behjälplig i totalt 30 ärenden. Av dessa har 12 handlat om risk för vräkning på grund av hyresskuld varav 11 reglerat sin skuld och därmed fått bo kvar. För övriga ärenden har det handlat om andra orsaker exempelvis störningar som upphört samt stöd och motivationsarbete i den dagliga situationen.

Utförarenheten inom socialpsykiatri har möjliggjort ett självständigt liv för brukare genom insatsen boendestöd. I enhetens egen uppföljning framgick att 97,3 % av männen och 96,9 %

av kvinnorna är nöjda med insatsen. Över 90 % av både kvinnor och män ansåg att de fick det stöd de behöver. Insatsen stödboende uppvisade lägre resultat gällande nöjdhet, trygghet och inflytande än stadens genomsnitt. Utförarverksamhet kommer att fokusera och utveckla detta genom att skapa dialoggrupper med brukare för att gemensamt arbeta med frågorna.

Personligt ombud i region Östra söderort hade kontakt med 34 personer (20 kvinnor och 14 män) hemmahörande i Enskede-Årsta-Vantör under året. Majoriteten av personerna var över 40 år. Många i målgruppen för personligt ombud behöver stöd i kontakter med myndigheter.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.3 Stockholm är en stad med levande och trygga stadsdelar

 Uppfylls helt

Analys

Förvaltningens bedömning är att målet för verksamhetsområdet uppfylls.

Förvaltningen har under året arbetat med breda insatser för att stadsdelsområdet ska uppfattas som tryggt av invånarna. Exempel är det trygghetsskapande arbetet i Östberga, fältassistenternas uppsökande arbete bland ungdomar i stadsdelarna, olika åtgärder som vidtagits utifrån förvaltningens strategi för att förebygga sociala oroligheter samt ÖCC:s och Rågsved Community Centers (RCC) riktade arbete mot unga vuxna som står utanför arbete och studier.

Det samverkansavtal om IOP nämnden under året träffat med Fryshuset har också varit en del i det trygghetsskapande arbetet i Östberga. Fryshuset har genom representativa ledare agerat förebilder i området, arbetat trygghetsskapande, knutit kontakter med ungdomar samt unga vuxna och motiverat till deltagande i aktiviteter. Verksamheterna som bedrivs genom Fryshuset, ÖCC och fritidsgården har kompletterat varandra genom att till exempel samordna och ha gemensamma aktiviteter inom idrott samt kultur.

Arbetet i brottsförebyggande rådet har fortsatt att utvecklas under året. Detta har genererat en upparbetad samverkan med relevanta aktörer såsom fastighetsbolag, polisen och skolan. Brottsförebyggande rådet har i uppföljningen av sitt arbete kommit fram till att målen framöver ska vara mer specifika än tidigare och att uppföljningen av målen ska utvecklas. En utveckling har skett till färre, mer effektiva mötesforum. Ett positivt resultat av samverkan i det lokala brottsförebyggande rådet är de nätverkskontakter som skapats och som kan användas i andra sammanhang. De arbetsgrupper som initierats av lokala brottsförebyggande rådet har förts in i samverkansöverenskommelsen med lokalpolisområdena Globen och Farsta, som blev klar i december. Överenskommelsen fokuserar på trygghet i offentlig miljö och ungdomar i riskzon, för att förstärka det gemensamma arbetet mellan förvaltning samt polis.

Under 2016 har alla stadsdelsnämnder haft i uppdrag att ta fram lokala utvecklingsprogram. Detta för att på sikt nå stadens vision för en hållbar, demokratisk, jämlik och jämställd stad.

Till tertialrapport 1 togs en analys fram i syfte att ta fram prioriterade geografiska områden och övergripande teman. Det lokala utvecklingsprogrammet för Enskede-Årsta-Vantör redovisades i sin helhet som bilaga i tertialrapport 2. I programmet har målsättningar samt åtgärder för att nå dessa tagits fram. Det lokala utvecklingsprogrammet ska ses som ett långsiktigt arbete vars första aktiviteter genomförs under 2017. Förvaltningen har ett

samordnande ansvar men även fackförvaltningar och bolag har en central roll i flertalet åtgärder. I Enskede-Årsta-Vantör är de geografiska prioriterade områdena Rågsved, Hagsätra, Högdalen och Östberga. Samverkan Östberga ingår således i förvaltningens lokala utvecklingsprogram. Sammanfattningsvis omfattar programmets mål trygghet, sysselsättning och delaktighet.

Det har under året funnits ett missnöje med den entreprenör som ansvarat för parkdriften. Avtalet med entreprenören löpte under året ut och en ny entreprenör upphandlades. Åtgärder som vidtagits är dessutom att mer regelbundet följa upp kvaliteten och en kontrollant har anställts för att göra det.

Andelen som är nöjda med skötseln av parker och grönområden i stadsdelsområdet har gått upp från 61 % i medborgarundersökningen 2015 till 73 % i år. Urval och svarsfrekvens för medborgarundersökningen är dock mycket lågt, varför det är svårt att göra någon analys av resultatförändringarna.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2015	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel genomförda åtgärder inom ramen för risk och sårbarhetsanalys (RSA)	100 %			100 %	100 %	100 %	2016
  Andelen som upplever trygghet i den stadsdel där man bor	69 %			68 %	78 %	75 %	2016
Analys Andelen som tycker att stadsdelen är trygg att bo i har gått upp från 68 % i medborgarundersökningen 2015 till 69 % i år. Det begränsade urvalet och den låga svarsfrekvensen från medborgarundersökningen gör att resultaten får anses som osäkra.							
  Stockholmarnas nöjdhet med skötsel av park och grönområden	73 %			61 %	68 %	64 %	2016

	Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
	 Kommunstyrelsen ska i samråd med socialnämnden och stadsdelsnämnderna ta fram en analys av gängkriminaliteten i Stockholm och utforma förslag på förebyggande och motverkande insatser som bidrar till en socialt hållbar utveckling	2016-01-01	2016-12-31	
	 Stadsdelsnämnderna kan bidra i trafiknämndens arbete med konceptet Levande Stockholm	2016-01-01	2016-12-31	
Analys Förvaltningen har haft ett bra samarbete med Trafiknämnden under året.				
	 Stadsdelsnämnderna ska utveckla de sociala mötesplatserna för äldre	2016-01-01	2016-12-31	

Nämndmål:

Stadsdelsområdets olika stadsdelar utvecklas till trygga och levande områden

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

Kvinnor och män upplever stadsdelen som ett tryggt område att bo och vistas i. Verksamheterna arbetar säkerhetsförebyggande och har en god beredskap vid krissituationer.

Analys

I Östberga har samverkan fortsatt för att öka förutsättningarna för att människor ska mötas och att den fysiska miljön i området ska tas om hand. Under hösten genomfördes arbetsgruppträffar bestående av boende, förtroendevalda och tjänstepersoner. Syftet med detta arbete var att boende skulle bli medskapande för ett tryggare Östberga och det mynnade ut i ett antal konkreta åtgärdsförslag som kommer behandlas vidare av berörda förvaltningar samt nämnder under 2017. Återkoppling till arbetsgruppen kommer ske fortlöpande och ambitionen är att den kommunikationsstruktur som etablerades under arbetsgruppträffarna ska leva vidare.

Under våren genomfördes en trygghetsvandring i Östberga av boende, tjänstepersoner från flera av stadens förvaltningar och polisen. Under hösten genomfördes motsvarande trygghetsvandring i Rågsved. Resultatet blev bland annat att sly röjdes och att belysning lagades samt kompletterades på mörka partier.

Stadsdelsförvaltningen har gjort en insamling av boendes-, politikers och tjänstepersoners perspektiv på trivsel och trygghet i Östberga. Detta har lett till ett framgångsrikt dialogarbete under hösten. Förvaltningen har uppnått målet att på kort sikt se till att det är fler aktörer som arbetar med trygghetssituationen i området. På längre sikt är målet att öka tryggheten, öka förutsättningarna för egenmakt för de boende i området och att öka tilliten till staden. Vidare har dialogarbetet genererat åtgärdsförslag som förvaltningen ska arbeta med i fortsatt dialog med de boende och i samverkan med berörda förvaltningar samt bolag i staden.

ÖCC och RCC har under perioden fortsatt att arbeta med att genomföra verksamhet som främjar gemenskap och relationer i närområdet. En stor del av detta arbete har varit att ge stöd och hjälp till unga vuxna som står utanför studier och arbete. RCC har haft öppet främst dagtid med en hög tillgänglighet för unga vuxna som önskat stöd. ÖCC har haft öppet kvällstid för att erbjuda personer över 18 år ett främjande och stödjande utbud av aktiviteter. Det har lett till att unga vuxna i respektive område fått möjlighet att delta i verksamheterna. Det har också lett till ökad kontakt och samarbete mellan förvaltningens personal samt de boende och med andra verksamheter i respektive område, samt en ökad inblick i de lokala utmaningar som finns.

ÖCC har fortsatt att satsa på att i större utsträckning inkludera kvinnor i sin verksamhet, bland annat genom nyanställa kvinnlig personal och att vissa kvällar ha verksamheten öppen enbart för kvinnliga besökare. Det har lett till att kvinnorna ökat något i antal och att de tagit mer plats i verksamheten. Under senare delen av hösten har verksamheten haft aktiviteter även i utomhusmiljön och andra närliggande lokaler på grund av begränsningar i den befintliga lokalen.

Fritidsgårdarnas personal och fältassistenter har under året arbetat ute i stadsdelarna med att skapa förtroendefulla relationer och bidra till ungdomars upplevelse av trygghet. Fältassistenter har prioriterat att även arbeta under så kallade riskkvällar och i otrygga områden där ungdomar finns. Under perioden har arbetet i samverkansforum strukturerats och ökat (med polis, skola och socialtjänst) vilket lett till ett bättre samarbete, bland annat till fler länknings av ungdomar till andra hjälpinstanser eller aktiviteter. Fältassistenter har bland annat stöttat skolor och fritidsgårdar att göra orosanmälningar, länkat unga vidare till socialtjänst, fritidsgårdar, badbussar, föreningar, ungdomsmottagningar och kuratorer vilket lett till att unga i riskzon har fått stöd samt hjälp. Samverkansavtal om IOP med Fryshuset har också varit en del av det trygghetsskapande arbetet i Östberga. Fryshuset har knutit kontakter med ungdomar och unga vuxna, motiverat till deltagande i aktiviteter samt samverkat med Fritidsgården och OCC genom att samordna eller ha gemensamma aktiviteter.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2015	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Andel som tycker att det är rent och städlat i stadsdelsområdet	68 %			61 %	70 %		2016
Analys Periodens utfall på 68% är två procentenheter under årsmålet. Även om det är under årsmålet så är det höjning från 2015 års utfall på 61%. Dock ska man tolka resultaten med försiktighet på grund av medborgarundersökningens begränsade urval och dess låga svarsfrekvens.							
 Andel ungdomar som känner sig ganska eller mycket trygga om de går ut ensamma sent en kväll i området	70 %			75 %	68 %		2016
Analys Procentsatsen avser enkätsvar från flickor och pojkar i årskurs 9. Enkätsvar från flickor och pojkar på gymnasiet årskurs 2 är på motsvarande fråga 74 procent.							

	Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
	Enskede-Årsta-Vantörs och Skarpnäcks stadsdelsförvaltningar kommer under året att arbeta fram en gemensam handlingsplan för hur det trygghetsskapande arbetet ska kunna samordnas över stadsdelsgränserna.	2016-01-01	2016-12-31	
	Träd och buskage beskärs vid behov.	2016-01-01	2016-12-31	
Analys Förvaltningen har prioriterat trygghetsröjningar under året.				
	Under året ska ett samverkansavtal mellan stadsdelsförvaltningen och lokalpolisområdena Farsta och Globen tas fram	2016-01-01	2016-12-31	
Analys Samverkansöverenskommelsen blev klar i december.				

	Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
	Åtgärdsplaner ska upprättas för asfaltsarbeten och slyröjning för gång- och cykelbanor.	2016-01-01	2016-12-31	
Analys Arbete med dessa planer har fortlöpt under året.				

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.4 Stockholm är en stad med högt bostadsbyggande där alla kan bo

 Uppfylls helt

Analys

Förvaltningens bedömning är att målet för verksamhetsområdet uppfylls.

Förvaltningen har under året samarbetat aktivt med Exploateringskontoret för att behoven av bostäder med särskild service enligt lag om stöd och service till vissa funktionsnedsatta (LSS) ska tillgodoses.

Målet gällande färdigställda bostäder uppnås. Ett nytt särskilt boende med 6 platser har under året öppnat i Svedmyra.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2015	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Antal färdigställda bostäder med särskild service (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	6			0	6	tas fram av nämnden	2016
  Antal påbörjade bostäder med särskild service (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	6			6	6	tas fram av nämnden	2016

	Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
	 Kommunstyrelsen ska i samarbete med socialnämnen och stadsdelsnämnderna utreda hur tillgången till bostäder med särskild service LSS och SoL kan säkerställas.	2016-01-01	2016-12-31	
	 Stadsdelsnämnderna ska tillsammans med äldre- och barnnämnden göra en översyn av behovet och finansieringen samt placeringen av korttidsboende	2016-01-01	2016-12-31	

	Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
	 Stadsdelsnämnderna, stadsbyggnadsnämnden, exploateringsnämnden samt fastighetsnämnden ska i samråd med varandra säkerställa att prövning sker om att bostadsexploateringsprojekt kan innehålla en andel om minst fem procent lägenheter för särskilt boende med prioriterad inriktning på boenden för personer med psykisk och fysisk funktionsnedsättning	2016-01-01	2016-12-31	
	 Äldrenämnden ska i samråd med kommunstyrelsen, exploateringsnämnden, stadsbyggnadsnämnden och Micasa ta fram en åtgärdsplan för att säkerställa behovet av äldreboendeplatser under perioden 2020-2040	2016-01-01	2016-12-31	
	 Äldrenämnden ska i samråd med stadsdelsnämnderna och Micasa göra en översyn av behovet och finansieringen av profilboende samt intressentboenden, med inriktning att öka antalet boenden i staden	2016-01-01	2016-12-31	

Nämndmål:

Nämnden arbetar aktivt för att utöka antal bostäder för kvinnor och män med funktionsnedsättning

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

Tillgången på bostäder med särskild service ökar i stadsdelsområdet och fler kvinnor och män med funktionsnedsättning har möjlighet att få en lämplig bostad.

Analys

Förvaltningen har i samarbete med Exploateringskontoret utvärderat behovet av särskilda bostäder i stadsdelsområdets utbyggnadsprojekt under året. När detaljplaner sedan tagits fram har kraven på tillgänglighet i och runt byggnader samt allmänna platser säkerställts genom en tydlig kommunikation med Stadsbyggnadskontoret. Plan- och bygglagen samt gällande byggregler har fungerat som en garant för att tillgänglighetskraven uppnås i varje enskilt projekt.

Målsättningen är att få det antal nya servicebostäder och bostäder, enligt LSS, som motsvarar behoven. Boendena ska spridas och integreras i nya samt befintliga bostadsområden.

	Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
	I samband med nybyggnation ska förvaltningen beakta behovet av bostäder för personer med funktionsnedsättning	2016-01-01	2016-12-31	
	I samband med om- och nybyggnad ska förvaltningen sträva efter att skapa så energieffektiva lokaler som möjligt, som till exempel plusenergihus, passivhus eller andra lösningar.	2016-01-01	2016-12-31	
	I samband med remissyttranden för nya detaljplaner för bostäder ska förvaltningen belysa frågor som rör tillgänglighet i utomhusmiljö och i verksamhetslokaler	2016-01-01	2016-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.5 Stockholm har ett rikt utbud av idrott och fritid som är tillgängligt för alla

 Uppfylls helt

Analys

Förvaltningens bedömning är att målet för verksamhetsområdet uppfylls.

Idrott och fritidsaktiviteter har under året varit återkommande inslag i förvaltningens verksamheter på fritidsgårdar och på förskolor. Under sommaren gjordes extra satsningar på aktiviteter i områden där många barn och ungdomar var hemma under sommarlovet.

Äldre över 85 år har erbjudits stöd vid promenad och utevistelse, utan biståndsbedömning.

Ett hälsoprojekt har under året startat tillsammans med socialpsykiatrins gruppbostad, med målsättningen att brukarna ska behålla sin hälsa och få en bra livskvalité.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2015	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andelen ungdomar (10-17 år) som upplever att de har tillgång till meningsfulla idrotts- och fritidsaktiviteter	80,28 %	83,76 %	72,74 %	78,57 %	80 %	77 %	2016

	Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
	 Stadsdelsnämnderna ska inventera och följa upp verksamheter inom ramen för uppdraget "fritid för alla"	2016-01-01	2016-12-31	

Nämndmål:

Invånarna i Enskede-Årsta-Vantör möter ett varierat och tillgängligt utbud av aktiviteter som främjar rörelse, motion och hälsa

● Uppfylls helt

Förväntat resultat

Flickor och pojkar utvecklar förståelse för vikten av att värna om en god hälsa samt utövar fysiska aktiviteter. Kvinnor och män med stöd och omsorg inom nämndens verksamheter upplever att de möter ett varierat utbud av hälsofrämjande aktiviteter. Möjligheterna till spontanidrott för både kvinnor och män är goda i stadsdelen.

Analys

Förskolornas verksamhet består både av rörelseaktiviteter och av rörelse som kommer naturligt genom dagliga utevistelser. Exempel på planerade aktiviteter som genomförts under året är dans- och rörelselekar, yoga och motoriska utmaningar. En del förskolor har anordnat hälsoveckor eller friskvårdsveckor med hälsa och kost i fokus. Aktiviteter som minimaraton, idrottsdagar, vinterdagar och skridskoskola har också anordnats. Flera pedagoger har gått utbildning i barnyoga och utövar det i barngruppen.

Diskussioner har under året förts med barnen om vad god och bra mat är. På en del förskolor har kocken pratat med barnen om maten och barnen har fått komma med förslag på maträtter.

Under året har arbetet påbörjats med att införa ett kostdatasystem i förskolorna, för att säkerställa näringsinnehållet i maten som barnen serveras. Under hösten 2016 har bland annat utbildningar genomförts.

Andelen nöjda vårdnadshavare i brukarundersökningen för förskolorna inom området *Kost, rörelse och hälsa* uppmättes till 82 % 2016 (flickor 83 %, pojkar 82 %) i jämförelse med 80 % år 2015.

Under året har fritidsgårdar, parklekar och föreningslivet erbjudit barn samt unga meningsfulla och hälsosamma aktiviteter genom att tillhandahålla ett brett utbud av idrott, friluftaktiviteter samt dans.

Förvaltningens sommarlovsaktiviteter innehöll ett rikt utbud av idrotts- och fritidsaktiviteter. Utbudet prioriterades till områden med många hemmavarande barn och ungdomar. Målet var att skapa ett brett utbud av sommaraktiviteter där barn och unga kunde delta och röra på sig utan press på att prestera eller utmärka sig. Målet var också att vika utbudet så att det fanns aktiviteter för alla. Förvaltningens satsning på sommarlovsverksamhet har lett till ett större utbud av sommaraktiviteter och att fler ungdomar kunnat prova på samt delta i olika aktiviteter.

Under perioden har parklekarna varit en viktig mötesplats för barn, unga och familjer och en stor del av förvaltningens sommarprogram har genomförts i parklekarna. Avdelning kultur, fritid och demokrati har under året sett över villkoren för föreningsdrivna parklekar och behovet av fler parklekar i stadsdelsområdet. Det finns två föreningsdrivna parklekar som drivs i samverkan med förvaltningen, Stacken i Hagsätra och Stamparken i Östberga. Samverkan mellan föreningarna och förvaltningen har under året fungerat väl. Förvaltningen

har månat om att vara stödjande och flexibla för att underlätta föreningarnas uppdrag.

Ett hälsoprojekt har startat inom socialpsykiatrins gruppbostad. Personal och brukare har deltagit i föreläsningar om kost, motion och välbefinnande, som hållits av förvaltningens dietist. Syftet med projektet var att brukare ska behålla sin hälsa, bli piggare och få en bra livskvalité. Detta har lett till bland annat att man sett över vad som bjuds till mellanmål, lunch och middag. Ett samarbete har även inletts med Spårvägens Friidrottsklubb, som i ett led i arbetet med hälsoprojektet. I juni deltog brukare från Avdelning egen regis verksamheter som funktionärer på Stockholm maraton, vilket var mycket uppskattat.

Under året har 1714 brev gått ut till personer över 85 år utan biståndsbeslut för att erbjuda stöd vid promenad och utevistelse. 64 kvinnor och 13 män har tackat ja. Sammanlagt har det blivit 80 timmars personalåtgång och i snitt har ca 30 personer varit med på promenader per månad. Endast en har anmält intresse för individuell promenad. Många har hört av sig till förebyggande enheten och varit positiva till erbjudandet. Många som har tackat nej har hört av sig och varit positiva till erbjudandet men behövde inget stöd, trots hög ålder.

Äldreomsorgens utförarverksamhet har erbjudit en varierad mängd av aktiviteter för att främja rörelse, motion och hälsa. Ett gott exempel är Senoryoga, som startades upp i februari på Mårtensgårdens vård- och omsorgsboende. En ny aktivitet för året var också hundförare med hund, vars arbete handlar om motivation och att väcka positiva minnen hos personer med demenssjukdom. Terapihund har besökt verksamheter, såsom Mårtensgårdens vård- och omsorgsboende, regelbundet, vilket har varit mycket uppskattat.

Stadsdelsförvaltningen har beställt sammanlagt 1860 broddar för att dela ut till pensionärer över 75 år med biståndsbeslut gällande hemtjänstinsatser och/eller trygghetslarm. Få har hämtat gratis broddar, trots annonsering och information.

Ett rikt utbud av aktiviteter har erbjudits inom förvaltningens äldreboenden. Till exempel har Stureby vård- och omsorgsboenden med hjälp av stimulansmedel anställt en aktivitetsansvarig. Exempel på aktiviteter som skett är pub-kvällar, teater, sångstunder och danscafé.

Förebyggande enheten har efter årets brukarenkät konstaterat att det fanns önskemål om utveckling av olika hälsofrämjande aktiviteter. Detta har verksamheten bland annat tillmötesgått genom att de två gymmen har moderniserats med nya redskap, särskilt lämpade för äldre. Även matlagningsgrupp för män, linedance och gemensamma luncher har ägt rum. Två hälsoveckor för äldre har ägt rum under året med teman som balanstest, fysisk träning och goda matvanor, vilket var uppskattat bland deltagarna. 276 personer deltog under hälsoveckorna, varav 227 kvinnor och 49 män. I snitt besöks de öppna sociala mötesplatserna för seniorerna av 343 kvinnor och 90 män per vecka, vilket är fler än förväntat jämfört med årsmålet på 280 kvinnor och 60 män per vecka.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2015	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Andel som tycker att det finns goda möjligheter till spontanidrott i stadsdelen	81 %			73 %	80 %		2016

	Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
	En studie av lämplig placering av parkouranläggning i Enskede-Årsta-Vantör ska tas fram under året.	2016-01-01	2016-12-31	
	I arbetet med mat och måltider ska förskolorna utgå från stadsdelens gemensamma riktlinjer.	2016-01-01	2016-12-31	
Analys Aktiviteten avslutas, arbetet med att utgå från förvaltningens gemensamma riktlinjer fortsätter.				

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.6 Alla stockholmare har nära till kultur och eget skapande

 Uppfylls helt

Analys

Förvaltningens bedömning är att målet för verksamhetsområdet uppfylls.

Kultur har under året varit och är fortsättningsvis återkommande inslag i förvaltningens verksamheter på fritidsgårdar, parklekar, förskolor, på verksamheter för äldre med flera. Under sommaren har extra satsningar gjorts på aktiviteter i områden där många barn och ungdomar varit hemma under sommarlovet.

Östberga öppna förskola har under 2016 samarbetat med Stadsmuseet, som en part i ett projekt tillsammans med bland annat ÖCC, fritidsgården och de två parklekarna i Östberga. Genom verksamheterna har besökare och brukare erbjudits möjlighet att delta i Stadsmuseets aktiviteter och varit delaktiga i museets arbete med att samla in material om dagens och historiens Östberga för en framtida utställning på Stadsmuseet.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2015	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel ungdomar (10-17 år) som upplever att de har tillgång till meningsfulla kulturaktiviteter				75,64 %	80 %	72 %	2016
Analys Enligt uppgifter från SLK saknas utfall för denna indikator.							

	Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
	 Kulturnämnden, Stockholms Stadsteater AB, utbildningsnämnden samt stadsdelsnämnderna har ett gemensamt ansvar för att alla barn i stadens förskolor och skolor ska komma i kontakt med minst en	2016-01-01	2016-12-31	

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
professionell kulturupplevelse per termin.			

Nämndmål:

Invånarna i Enskede-Årsta-Vantör möter ett varierat och tillgängligt utbud av kultur och skapande aktiviteter

Uppfylls helt

Förväntat resultat

Flickor och pojkar tar del av och utövar kultur i olika former. Kvinnor och män med stöd och omsorg inom nämndens verksamheter har möjlighet att delta i ett varierat och tillgängligt utbud av kulturaktiviteter.

Analys

Förskolorna har använt stadens styrdokument ”kultur i ögonhöjd: kultur för, av och med barnen”. Barnen har erbjudits drama, musik, rörelse och skapande varje dag. Besök har också gjorts till teater, konstföreställningar, bibliotek med mera. Teatergrupper har också besökt förskolorna. Förskolorna har även arbetat med att ge barnen möjlighet att skapa egen kultur genom dramatiseringar, musik, bilder, leksaker och annat pedagogiskt material.

Pedagogerna har sett att barnen, efter en kulturupplevelse, tagit initiativ till dans och sång i gruppen. Ett intresse av att läsa böcker har också syns. Förskolorna har även arbetat med litteratur som kopplats till teaterbesök vilket lett till ett fördjupat arbete kring språk och en ökad medvetenhet hos barnen om att vi alla har olika kulturella erfarenheter.

Kulturen har under året varit en naturlig del på fritidsgårdarna, parklekarna och öppna förskolorna. Medarbetarna har integrerat kultur i olika former och erbjudit barn samt unga möjlighet till eget skapande med olika material och aktiviteter. Även teater-, musik- och kulturarrangemang har genomförts på fritidsgårdarna och i offentliga miljöer i stadsdelsområdet. Arrangemangen har lockat många boende och lett till att barn, unga samt föräldrar tagit del av ett varierat utbud av kulturella aktiviteter. Under sommaren har förvaltningen erbjudit en extra satsning på sommarlovsaktiviteter i form av kulturaktiviteter på olika platser i stadsdelsområdet. Satsningen har delvis prioriterats till områden med många hemmavarande barn och ungdomar.

Särskilda medel har avsatts inom äldreomsorgen för ett utbud av kulturaktiviteter. Ett gott exempel är ett galleri på Stureby vård- och omsorgsboende där en första vernissage har hållits. Nya aktiviteter har introducerats såsom pubaftnar kvällstid med levande musik, teater, poesiläsning, dans och ett flertal musikarrangemang. Dagsutflykter har anordnats till exempel till Fåfången, Vinterviken, Sundby gård och Artipelag, vilket varit uppskattat.

Enskede nya servicehus uppmärksammade högtidsdagar genom att bjuda på traditionella maträtter och dryck. Verksamheten har uppmärksammat större kulturella händelser som litteraturpriset och Nobelfesten, med en tre-rätters middag.

Förvaltningen har tecknat en lokal överenskommelse med idéburna organisationer för seniorer

i syfte att utveckla de sociala mötesplatserna för kvinnor och män inom äldreomsorgen.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2015	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Andel förskoleavdelningar där barnen upplevt minst två professionella kulturupplevelser under året	100 %			100 %	100 %		2016

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.7 Alla äldre har en trygg ålderdom och får en äldreomsorg av god kvalitet

 Uppfylls helt

Analys

Förvaltningens bedömning är att målet för verksamhetsområdet uppfylls.

Enskede nya servicehus har påbörjat arbetet med att omvandla verksamheten till en tvåspråkig, svensk-finsk verksamhet.

Förvaltningen övertog driften av Enskededalens servicehus och Skogsgläntan den 1 oktober.

Avdelningen egen regi har under året haft nära samverkan med forskning, som ett led i att utveckla äldreomsorgen. Flera enheter har erbjudit sig att testa olika produkter och utgöra testmiljöer. Rågsveds servicehus har deltagit i att testa en smart medicinlåda. Stureby vård- och omsorgsboende har deltagit i test av trapprollator.

Både i stadens centrala brukarundersökning och i Avdelning egen regis egna brukarundersökningar för särskilda boenden har det framkommit att en stor andel brukare anser sig väl bemötta, att de upplever trygghet och nöjdhet. Utvecklingsområden som framkommit ur undersökningarna är måltidssituationen, sociala aktiviteter och att brukarna ska kunna påverka hur insatser utförs. Flera av resultaten ligger högre i förvaltningens egen driven verksamhet. Till exempel visar hemtjänstenheterna inom Avdelning egen regi goda resultat från den egna brukarundersökningen, som överstiger både årsmålet på nämndnivå och de resultat som kommer från stadens brukarundersökning gällande trygghet. Likaså utmärkte sig resultaten gällande brukarnas upplevelse av nöjdhet, där de egna brukarundersökningarna överstiger årsmålet.

Granskning av om den enskilde varit delaktig vid upprättande av sin genomförandeplan visar att samtliga brukare varit delaktiga. Flertalet har deltagit själva och övriga har deltagit tillsammans med god man eller närstående. Samtliga genomförandeplaner bedömdes vara godkända, det vill säga samtliga insatser fanns komplett beskrivna och stämde överens med biståndshandläggarens beställning.

För att förbättra miljön och rutinerna kring måltidssituationer, inom vård- och omsorgsboenden drivna i egen regi, har en systematisk modell för måltidsobservationer tagits fram av dietist. Observationer har genomförts vid två tillfällen under året.

	Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2015	Årsmål	KF:s årsmål	Period
	 ♀ Andel personer som får en daglig utevistelse - vård och omsorgsboende	96,55 %	95,12 %	96,86 %	100 %	95 %	95 %	2016
	 ♀ Andelen nöjda omsorgstagare - biståndsbedömd dagverksamhet (äldreomsorg)	98 %	100 %	97 %	91 %	95 %	95 %	2016
	 ♀ Andelen nöjda omsorgstagare - hemtjänst i ordinärt boende (äldreomsorg)	85 %			86 %	86 %	86 %	2016
Analys Av Avdelning egen regis hemtjänstenheter ligger två av fyra enheter över årsvärdet och i nivå med årsmålet.								
	 ♀ Andelen nöjda omsorgstagare - vård- och omsorgsboende (äldreomsorg)	82 %	82 %	82 %	77 %	80 %	85 %	2016
	 ♀ Kontinuitet i omsorgen - hemtjänst i ordinärt boende	11			8	10	Maximalt 10 personer	2016
Analys Hemtjänstenheterna som drivs i egen regi kommer fortlöpande verka för att antalet personer per brukare ska minska genom att se över arbetsscheman och logistik.								
	 ♀ Måltiden är en trevlig stund på dagen - Vård och omsorgsboende (äldreomsorg)	69 %	73 %	68 %	65 %	70 %	70 %	2016
Analys Resultatet är bättre än föregående år men inte i nivå med målsättningen.								
	 ♀ Omsorgstagarnas upplevelse av hur de kan påverka hur hjälpen utförs - hemtjänst i ordinärt boende (äldreomsorg)	85 %	85 %	85 %	84 %	85 %	85 %	2016
	 ♀ Omsorgstagarnas upplevelse av trygghet - hemtjänst i ordinärt boende (äldreomsorg)	81 %	85 %	79 %	82 %	84 %	84 %	2016
Analys Resultatet är något bättre än för staden som helhet, men inte i nivå med målsättningen.								
	 ♀ Omsorgstagarnas upplevelse av trygghet - vård och omsorgsboende (äldreomsorg)	86 %	87 %	86 %	85 %	90 %	90 %	2016
Analys Resultatet är en marginell höjning jämfört med 2015. Skillnaden mellan upplevelsen för kvinnor respektive män är också marginell.								

	Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
	 Stadsdelsnämnderna ska ta fram rutiner för att äldre som inte beviljas bistånd till boende får annat stöd så att behovet av tryggare boende säkras	2016-01-01	2016-12-31	
	 Stadsdelsnämnderna ska utöka arbetet och registrerandet i Senior alert och svenska palliativregistret för att gynna verksamhetsutvecklingen inom äldreomsorgen	2016-01-01	2016-12-31	
	 Äldrenämnden får i uppdrag, att utreda och i samarbete med stadsdelsnämnderna, Micasa AB och servicenämnden fastlägga en strategi för trygghetslarm i särskilt boende, inklusive ansvar för upphandling av dessa larm	2016-01-01	2016-12-31	

Nämndmål:

Kvinnor och män ges likvärdig äldreomsorg med hög kvalitet

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

Kvinnor och män får ett bra bemötande samt är delaktiga vid utredningen, planeringen, genomförandet och uppföljningen av sina insatser. De kan påverka insatsernas utformning och vet hur och när insatserna ska utföras. Kvinnor och män är nöjda med sina insatser, känner sig trygga i hemmet och med personalen samt kan tillkalla hjälp vid behov. Kvinnor och män, som nämnden har hälso- och sjukvårdsansvar för, får utifrån en individuell bedömning en säker och ändamålsenlig hälso- och sjukvård inklusive rehabilitering.

Analys

I samarbetet med sjukhus och gällande hantering av utskrivningsklara patienter, planeras vårdplaneringar via webb, i första hand tillsammans med Dalens geriatrik. Ett särskilt rum har inretts för att möjliggöra videokonferens.

Projektet ”Multiprofessionellt arbetssätt med inriktning mot personer med demenssjukdom” har fortsatt under 2016. Under andra tertialen har samverkansmöten ägt rum på respektive vårdcentral i stadsdelsområdet. Vid ett av dessa möten deltog en jurist för att tydliggöra ansvar och lagstiftning.

Den kartläggning som gjorts av behovet av anhörigstöd har påvisat att utvecklingen av anhörigstöd bör vara riktat mot kompetensutveckling av anhörigombud, samt information till chefer. Anhörigstödet har under året satsat på utvidgad samverkan med förvaltningar i hela staden. Fem heldagsutflykter till Gålö arrangerades för anhöriga med närstående, tre till Simpvik, och två till Sävnäs. Sammanlagt deltog ungefär 120 personer. Frivilliga från Röda

korset deltog vid tre tillfällen. Till julen arrangerades en julfest för anhöriga, tillsammans med närstående.

Under året har alla hemtjänstenheter och Mårtensgården vård- och omsorgsboende deltagit i ett första pilotprojekt i Sverige, tillsammans med Äldreförvaltningen och Demensförbundet för kvalitetsmärkning av demenskompetensen. Sammanlagt har cirka 250 medarbetare under året påbörjat en utbildningsserie inom projektet.

För att säkerställa kvaliteten har alla utförarenheter följts upp under året. Resultatet har redovisats i särskild ordning till stadsdelsnämnden.

Granskning har genomförts av om den enskilde varit delaktig vid upprättande av sin genomförandeplan. Resultatet visar att samtliga brukare deltagit vid upprättandet. Flertalet har deltagit själva medan övriga deltagit tillsammans med god man eller närstående. Samtliga genomförandeplaner för kvinnorna och männen bedömdes som godkända, det vill säga samtliga insatser fanns komplett beskrivna samt stämde överens med biståndshandläggarens beställning. Granskning har också skett av om den enskilde varit delaktig i utredningen. I samtliga utredningar framgick att brukarna varit delaktiga i utredningen.

All personal inom särskilda boenden har deltagit i utbildning kring att arbeta i team med den enskilde brukaren. Målet är att all personal ska arbeta utifrån sin profession och personcentrerat, för att brukarens upplevelse av tillvaron ska vara trygg samt meningsfull.

En dietist har anställts med stöd av stimulansmedel för att kvalitetssäkra och utveckla mat samt måltider. Under året har dietisten genomfört olika kostutbildningar, utvecklat matråden, tagit fram checklistor för nattfasta och måltidsobservationer. Ett resultat är att Stureby vård- och omsorgsboende har senarelagt sin lunch- och middagsservering, för att sprida måltiderna under dygnet.

Sjuksköterskor och chefer inom särskilda boendeformer och patientansvarig läkarorganisation har haft ett gemensamt utbildningstillfälle för uppföljning och vidareutveckling av arbetet med vård i livets slutskede samt palliativa registret.

Avdelning egen regi har sökt pengar från digital utveckling i syfte att arbeta fram en app som ska förebygga undernäring ”Nollvision undernäring”. 0,4 mnkr har beviljats för att påbörja en förstudie.

Avdelning egen regi har beviljats 11, 5 mnkr i stimulansmedel från Socialstyrelsen för ökad bemanning och kvalitet inom äldreomsorgen. Verksamheterna har till exempel anställt en dietist, biträdande chefer, kvalitetsutvecklare, omsorgspersonal samt utökat sysselsättningsgraden från deltid till heltid. Vidare har avdelningen beviljats medel för fortsatt utveckling av demsteam inom ordinärt boende och servicehus, cirka 1,2 mnkr.

Vård- och omsorgsboendena i egen regi beviljades 0,5 mnkr för så kallade ungdomsbesök under helger, för sociala aktiviteter och samvaro, vilket har uppskattats av brukarna.

Förebyggande enheten har under året utvecklat mötesplatser för personer med psykisk ohälsa. 250 brev har skickats ut med erbjudande om att delta i samtalsgrupper kring temat. Åtta grupper har startats upp och varje grupp har haft fem deltagare. Personerna som deltagit på träffarna har varit nöjda och har sedan även varit med på andra aktiviteter som anordnats inom Förebyggande enheten.

Brukare på vård- och omsorgsboenden har i hög utsträckning erbjudits daglig utevistelse

enligt stadens policy. På två av tre vård- och omsorgsboenden har 100 % av brukarna fått erbjudande varje dag.

	Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2015	Årsmål	KF:s årsmål	Period
	♀ Andel kvinnliga besökare i genomsnitt per vecka, på de tio öppna sociala mötesplatser för äldre	79,25 %				50 %		2016
	Andel kvinnor inom äldreomsorgen som har en av beställaren godkänd genomförandeplan	100 %				80 %		2016
	♀ Andel manliga besökare i genomsnitt per vecka, på de tio öppna sociala mötesplatser för äldre	20,75 %				50 %		2016
Analys Trots ett lågt resultat har andelen manliga besökare ökat. Arbetet fortsätter med att utveckla verksamheten för att möta upp mäns intressen och behov. Under året har det bland annat erbjudits matlagningskurser för män vilket varit framgångsrikt och efterfrågan har till och med varit större än möjligheten att ta emot antal deltagare per kurs.								
	Andel män inom äldreomsorgen som har en av beställaren godkänd genomförandeplan	100 %				80 %		2016
	Andel som tycker att de blivit bemötta på ett bra sätt när de träffat en biståndshandläggare	91 %		96 %		90 %		2016
	Andel över 80 år som tackat ja till erbjudande om förebyggande hembesök	26 %		1 %		14 %		2016
	♀ Antal kvinnliga besökare en genomsnittlig vecka på våra öppna sociala mötesplatser	343				280		2016
	♀ Antal manliga besökare en genomsnittlig vecka på våra öppna sociala mötesplatser	90				60		2016

	Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
	Boendemiljön för den enskilde ska fortlöpande säkerställas inom förvaltningens verksamheter	2016-01-01	2016-12-31	
	Brukare på vård- och omsorgsboendena ska erbjudas daglig promenad/utevistelse	2016-01-01	2016-12-31	

	Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
	Enheterna ska säkerställa att den enskilde haft möjlighet att vara delaktig vid utformandet av insatserna.	2016-01-01	2016-12-31	
	Förvaltningen ska informera om möjligheten till bostadsanpassning	2016-01-01	2016-12-31	
	Genomföra en kartläggning av behovet av anhörigstöd	2016-01-01	2016-12-31	
	Servicehus och vård- och omsorgsboenden ger varje person en individuell bedömning med fokus på ADL, funktionsbedömning och riskbedömning gällande fall, undermåring och trycksår samt årlig läkemedelsgenomgång och omvårdnad i livets slutskede enligt "Rutinerna för den äldres hälsa och välbefinnande".	2016-01-01	2016-12-31	
	Utförarenheterna registrerar i kvalitetregistren Senioralert, BPSD och Palliativa registret	2016-01-01	2016-12-31	
	Utförarenheterna ska säkerställa att genomförandeplanerna är uppdaterade. Beställarenheten ska granska att genomförandeplanen stämmer överens med beställda insatser.	2016-01-01	2016-12-31	

KF:s inriktningsmål:

2. Ett klimatsmart Stockholm

Nämnden bidrar till uppfyllelse av kommunfullmäktiges inriktningsmål och mål för verksamhetsområdena. Förvaltningens bedömning är att inriktningsmålet uppfylls, att samtliga sex mål för verksamhetsområdet uppfylls, att fem av nämndens mål uppfylls och att ett nämndmål uppfylls delvis. Samtliga aktiviteter har genomförts.

Kommunfullmäktiges mål "*Energianvändningen är hållbar*" uppnås helt.

Förvaltningen erhöll under året 5,6 miljoner i klimatinvesteringsmedel för byte till Led-belysning och inköp av 50 elcyklar till förvaltningens hemtjänstutförare och till förvaltningshuset.

Målet gällande köpt energi bedöms inte vara möjligt att uppnå eftersom indikatorn mäter mängd och inte relativitet. I och med att stadsdelsområdet växer och så även förvaltningens bestånd, ökar mängden köpt energi successivt. Förvaltningen har under året gjort omfattande effektivitetssatsningar, i enlighet med miljöhandlingsplanen, för att minska användandet av el.

Kommunfullmäktiges mål "*Transporter i Stockholm är miljöanpassade*" uppnås helt.

Resor och transporter har i möjligaste mån skett genom kollektiva färdmedel, genom att gå, använda cykel eller el-cykel. Alla förvaltningens bilar är sedan tidigare miljöbilar. Under året har nya laddningsstolpar installerats vid förvaltningshuset.

Kommunfullmäktiges mål "*Stockholm har en hållbar mark- och vattenanvändning*" uppnås helt.

Förvaltningen har under året tagit fram en plan för arbetet med ekosystemtjänster i stadsdelsområdet.

Parkplanen har använts som underlag i kommunikationen med exploaterings- och stadsbyggnadskontoret för att bidra till att viktiga gröna kvalitéer tas i beaktning vid exploatering. Förvaltningen har under året utrett möjligheterna till trädplantering vid ombyggnationer av parkmiljöer.

Kommunfullmäktiges mål "*Stockholms kretslopp är resurseffektiva*" uppnås helt.

Förvaltningen har under året marknadsfört möjligheterna för invånare att delta i stadsdelsområdets stadsodlingsprojekt. Invånare som varit intresserade av att odla har erbjudits ett startkit för odling och ett brukaravtal har skrivits.

Kommunfullmäktiges mål "*Stockholms miljö är giftfri*" uppnås helt.

Förskolorna har arbetat med att nå nivå 1 i Kemikaliecentrums handledning för en kemikaliesmart förskola. Samtliga förskolor har nått nivå 1 under året och arbete har påbörjats för att nå nivå 2.

I de fall förvaltningen har genomfört inköp inför möten och konferenser har miljömässiga krav, såsom närproducerat och ekologiskt producerat, ställts.

Kommunfullmäktiges mål "*Inomhusmiljön i Stockholm är sund*" uppnås helt.

Förskolorna har börjat se över ljud och buller i befintliga lokaler i samverkan med fastighetsägare.

Förvaltningen har under året bedrivit ett samarbete med Stadsbyggnadskontoret och olika byggherrar för att säkerställa att en god inomhusmiljö uppnås vid nybyggnation av lokaler för förvaltningens verksamheter. Fysiska skyddsronder har genomförs regelbundet för att identifiera och åtgärda brister samt risker.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.1 Energianvändningen är hållbar

 Uppfylls delvis

Analys

Förvaltningens bedömning är att målet för verksamhetsområdet uppfylls.

Förvaltningens klimat- och miljöhandlingsplan antogs under 2016. Av planen framgår förvaltningens miljömål och ansvarsfördelning för genomförande samt uppföljning. Planen kommer att fungera som ett strategiskt styrdokument för hela förvaltningen.

Förvaltningen erhöll under året 5,6 miljoner i klimatinvesteringsmedel för byte till Led-belysning och inköp av 50 elcyklar till förvaltningens hemtjänstutförare samt till förvaltningshuset. Samtliga åtgärder har utförts under året.

Målet gällande köpt energi bedöms inte vara möjligt att uppnå eftersom indikatorn mäter mängd och inte relativitet. I och med att stadsdelsområdet växer och så även förvaltningens bestånd, ökar mängden köpt energi successivt. I anvisningarna till indikatorn framgår dessutom att vid fastställande av målvärde ska hänsyn tas till tidigare års resultat. Till skillnad mot tidigare år innefattar mätvärdet nu förvaltningens alla verksamheter, såsom parklekar och plaskdammar, vilket förvaltningen anser är relevant men som försvårar en jämförelse med tidigare år.

Förvaltningen har under året gjort omfattande effektivitetssatsningar, i enlighet med miljöhandlingsplanen, för att minska användandet av el.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2015	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Köpt energi (GWh)	2,694 GWh				2,148 GWh	1 880 GWh	2016
Analys Indikatorn mäter mängd och inte relativitet. I och med att stadsdelsområdet växer och så även förvaltningens bestånd, ökar mängden köpt energi successivt.							

Nämndmål:

Nämndens verksamheter bidrar till ett klimatsmart Stockholm

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

Stadsdelens verksamheter är energieffektiva med minskade utsläpp av växthusgaser som följd. Elanvändningen minskar. Matavfall för biologisk behandling sorteras ut. Samtliga

verksamheter genomför aktiviteter i klimat- och miljöhandlingsplanen som är aktuella för enheten.

Analys

Förskolorna har under året arbetat med att utveckla barnens förståelse för hur människans agerande påverkar miljön och hur barnens eget beteende har betydelse. Barnen har fått vara med och avfallssortera och pedagogerna har för samtal med barnen, till exempel om hur matrester kan bli till biogas som driver våra bilar samt bussar. En del förskolor har använt sig av "Kapten reko-spelet" ett spel med fokus på hållbar livsmiljö. Pedagogerna har sett att barnen fått en ökad medvetenhet och kunskap om naturens kretslopp.

Skräpplockardagar har också anordnats med syfte att barnen bättre ska förstå vikten av att värna om miljön. Flertalet förskolor är certifierade med *Grön flagg* genom *Håll Sverige rent*.

Den förtätningsprocess som pågår i Stockholm påverkar den biologiska mångfalden i centrala staden. Park- och naturmiljöer blir därmed mycket viktiga resurser i stadens struktur.

Förvaltningens investeringar och upprustningar av parkmiljöer syftar till att främja bevarande av befintliga parkmiljöer samt utbyggnad av nya parker och naturmiljöer.

	Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
	Förvaltningen ska presentera förslag till investeringar inom ramen för klimatmiljarden.	2016-01-01	2016-04-30	
	I samband med förslag till bebyggelse i särskilt betydelsefulla mark- och vattenområden, ska grönkompensation med likvärdig funktion i närområdet begäras.	2016-01-01	2016-12-31	
Analys Aktiviteten avslutas, men arbetet fortsätter till och med 2019-12-31 med en ny aktivitet som konkretiserar arbetet utifrån bebyggelse som medför intrång i grön- och vattenområden.				
	Löpande översyn görs för de bilar vars avtal löper ut för att se om de kan ersättas med elbilar.	2016-01-01	2016-12-31	
Analys Ny fordonsstrategi framtagna av miljöförvaltningen och remissvar på denna har beslutats av nämnden.				
	Vid nybyggnation och större ombyggnation av förskolor och lokaler för äldreomsorgen ska tillagningskök alltid utredas.	2016-01-01	2016-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.2 Transporter i Stockholm är miljöanpassade

 Uppfylls helt

Analys

Förvaltningens bedömning är att målet för verksamhetsområdet uppfylls.

Medarbetarnas transporter i tjänsten har i huvudsak skett genom kollektiva färdmedel, genom att gå, använda cykel eller elcykel, där så varit möjligt, och i annat fall med miljöfordon.

Förvaltningen använder sedan tidigare enbart miljöbilar, av miljöbilarna är 5 elbilar. Under 2016 har nya laddningsstolpar installerats vid förvaltningshuset.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2015	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel elbilar	21,7 %			19 %	15 %	14 %	VB 2016

	Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 	Stadsdelsnämnderna ska medverka till att skapa fullvärdiga cykel-pendlingsstråk samt att med trafiknämnden utreda hur medel för investeringar och reinvesteringar av huvudstråken för cykel som ligger inom stadsdelarnas ansvar ska finansieras och byggas	2016-01-01	2016-12-31	

Nämndmål:

Verksamhetens transporter genomförs på ett hållbart sätt

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

Alla resor och transporter i förvaltningens regi genomförs på ett hållbart sätt.

	Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
	E85-bilar och fordonsgasbilar ska tankas med det miljöbränsle de är avsedda för	2016-01-01	2016-12-31	
	Upphandling av interna mattransporter genomförs. Miljökrav gällande klimatsmarta transporter kommer att ställas i upphandlingen.	2016-01-01	2016-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.3 Stockholm har en hållbar mark- och vattenanvändning

 Uppfylls helt

Analys

Förvaltningens bedömning är att målet för verksamhetsområdet uppfylls.

Förvaltningen har under året tagit fram en plan för arbetet med ekosystemtjänster i stadsdelsområdet. Denna är färdigställd och arbetet fortsätter med att utreda hur planen ska tillämpas samt vilken status den ska ha i förvaltningens fortlöpande arbete. Det är till exempel viktigt att det finns en tydlighet i hur planen för ekosystemtjänster förhåller sig till förvaltningens klimat- och miljöhandlingsplan samt till övergripande planer och riktlinjer såsom Översiktsplanen samt Grönare Stockholm.

Parkplanen har använts som underlag i kommunikationen med exploaterings- och stadsbyggnadskontoret för att bidra till att viktiga gröna kvalitéer tas i beaktning vid exploatering. Förvaltningen har under året utrett möjligheterna till trädplantering vid ombyggnation av parkmiljöer. I samband med grönkompensationsprojekt kopplat till exploateringsprojekt har förvaltningen verkat för att öka antalet nyplanterade träd.

Nämndmål:

Förvaltningens verksamheter bidrar till en hållbar mark- och vattenanvändning

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

Arbetet med den biologiska mångfalden stärks vid ombyggnad och nyproduktion.

	Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
	En plan avseende förvaltningens arbete med ekosystemtjänster ska tas fram.	2016-01-01	2016-12-31	
Analys Planen för förvaltningens arbete med ekosystemtjänster har tagits fram. Under 2017 behöver man förankra hur den ska tillämpas i det fortlöpande arbetet.				
	Förvaltningen ska undersöka möjligheterna till trädplantering i samband med större ombyggnationer av parkmiljöer.	2016-01-01	2016-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.4 Stockholms kretslopp är resurseffektiva

 Uppfylls helt

Analys

Förvaltningens bedömning är att målet för verksamhetsområdet uppfylls.

Förvaltningen har i olika sammanhang under året marknadsfört möjligheterna för invånare att delta i stadsdelsområdets stadsodlingsprojekt. Invånare som varit intresserade av att odla har erbjudits ett startkit för odling och ett brukaravtal har skrivits. Ett stort intresse har visats för projektet. Fyra grupper har anmält deltagande varav tre grupper har påbörjat odlingar.

Ett utvecklingsområde som framkommit är att utöka antalet verksamheter som sorterar ut matavfall för biologisk behandling.

	Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
	 Stadsdelsnämnderna ska arbeta med att skapa goda möjligheter till stadsodling i Stockholm	2016-01-01	2016-12-31	
	 Stadsdelsnämnderna ska involveras i programmet för avfallshantering i stadens offentliga rum	2016-01-01	2016-12-31	

Nämndmål:

Förvaltningen främjar möjligheterna för invånarna att bidra till en resurseffektiv och miljövänlig livsstil genom att skapa möjligheter till stadsodling och resursåtervinning.

 Uppfylls delvis

Förväntat resultat

Antalet platser för stadsodling ökar och stadsdelsnämnden involveras i programmet för avfallshantering i stadens offentliga rum.

Analys

En plan för hur stadsodlingen kan utvecklas har tagits fram under året.

Ett utvecklingsområde som framkommit är att kartlägga och motivera fler verksamheter att sortera matavfall. Planeringen är att, i samverkan med Stockholm vatten, i ett första skede kartlägga verksamheter som inte sorterar ut matavfall för biologisk behandling, för att sedan motivera fler verksamheter till att börja sortera matavfall.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2015	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Andel enheter som sorterar ut matavfall för	69,3 %				80 %		2016

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2015	Årsmål	KF:s årsmål	Period
biologisk behandling							
Analys En planering finns för att kartlägga och motivera fler verksamheter att sortera matavfall.							

	Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
	Aktuella brukaravtal redovisas årligen för stadsdelsnämnden.	2016-01-01	2016-09-30	
	En strategi för utveckling av stadsodling ska presenteras.	2016-01-01	2016-09-30	
Analys Förvaltningen presenterade under 2016 ett eget förslag för hur stadsodlingen kan utvecklas, förslaget godtog av nämnden.				

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.5 Stockholms miljö är giftfri

 Uppfylls helt

Analys

Förvaltningens bedömning är att målet för verksamhetsområdet uppfylls.

Förskolorna har arbetat med att nå nivå 1 i Kemikaliecentrums handledning för en kemikaliesmart förskola genom att inventera och sortera ut material, inventarier samt leksaker som innehåller skadliga ämnen och för att minimera barnens exponering för ohälsosamt material. Samtliga förskolor har nått nivå 1 under året. och arbete har även påbörjats för att nå nivå 2.

I de fall förvaltningen har genomfört inköp inför möten och konferenser har miljömässiga krav, såsom närproducerat och ekologiskt producerat, ställts. Insatser kommer fortsättningsvis särskilt riktas mot verksamheter med låg andel inköpta ekologiska livsmedel, för att höja värdet.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2015	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel av stadens förskolor som har genomfört alla åtgärder på nivå 1 enligt kemikaliecentrums vägledning för kemikaliesmart förskola	100 %				100 %	50 %	2016
  Andel bygg- och anläggningsentreprenader i stadens regi som uppfyller stadens krav avseende användning av Byggvarubedömningen	100 %				100 %	40 %	2016

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2015	Årsmål	KF:s årsmål	Period
(BVB)							
  Andel inköpta ekologiska livsmedel i staden av totalt inköpta måltider och livsmedel.	33,18				35 %	35 %	2016
Analys Indikatorn för andel inköpta ekologiska livsmedel ligger strax under årsmålet. Ett utvecklingsområde är motivera fler verksamheter att köpa ekologiska varor.							

Nämndmål:

Nämndens verksamheter är kemikaliesmarta

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

Andelen köpta ekologiska livsmedel inom förvaltningens verksamheter ökar. Förskolorna arbetar aktivt med kemikaliecentrums vägledning för en kemikaliesmart förskola.

	Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
	Förvaltningen ska samverka med Kemikaliecentrum och söka centrala medel vid behov.	2016-01-01	2016-09-30	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.6 Inomhusmiljön i Stockholm är sund

 Uppfylls helt

Analys

Förvaltningen bedömer att målen för verksamhetsområdet uppfylls.

Framtagandet av ett funktionsprogram för förskolelokaler har påbörjats och beräknas avslutas under kvartal 1 2017. Programmet är en viktig komponent i det förebyggande arbetet och ambitionen är att programmet kommer att hantera alla frågor rörande inomhusmiljö. Förskolorna har börjat se över ljud och buller i befintliga lokaler i samverkan med fastighetsägare.

Förvaltningen har under året bedrivit ett samarbete med Stadsbyggnadskontoret och olika byggherrar för att säkerställa att en god inomhusmiljö uppnås vid nybyggnation av lokaler för förvaltningens verksamheter.

Fysiska skyddsronder har genomförs regelbundet i alla förvaltningens lokaler tillsammans med skyddsombud för att identifiera och åtgärda brister och risker.

Nämndmål:

Nämndens verksamheter har en god inomhusmiljö

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

I planeringen av ut- och nybyggnation arbetar nämnden förebyggande med risker för störningar i inomhusmiljön. Buller, dålig luftkvalitet och luktstörningar ses över. Skyddsronder genomförs.

	Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
	Ett funktionsprogram för förskolelokaler tas fram under 2016.	2016-01-01	2016-12-31	
Analys Arbetet med att ta fram ett funktionsprogram för förskolelokaler har påbörjats och beräknas vara färdigt under första kvartalet 2017.				
	Skyddsronder med en uppföljande rond genomförs	2016-01-01	2016-12-31	
	Vid om- och nybyggnation ska förvaltningen arbeta för att uppnå så god ljus- och ljudmiljö som möjligt.	2016-01-01	2016-12-31	

KF:s inriktningsmål:

3. Ett ekonomiskt hållbart Stockholm

Nämnden bidrar till uppfyllelse av kommunfullmäktiges inriktningsmål och mål för verksamhetsområdena. Förvaltningens bedömning är att inriktningsmålet uppfylls, att fyra av fem mål för verksamhetsområdet uppfylls, att ett mål uppfylls delvis och att alla fem nämndmål uppfylls. Samtliga aktiviteter genomförts.

Kommunfullmäktiges mål *"Stockholm är en världsledande kunskapsregion"* uppfylls.

Förvaltningens verksamheter har under året samverkat med högskolor och universitet. Både för att ta emot studenter för praktik, men också för att koppla praktik till forskning, säkerställa en evidensbaserad praktik och för framtida rekrytering. Förvaltningens verksamheter har under året tagit emot 161 studenter för praktik.

Flera av förvaltningen verksamheter deltar i forskningsprojekt och några verksamheter följs upp med stöd av forskare.

Kommunfullmäktiges mål *"Stockholm är en företagsvänlig stad"* uppfylls.

Nämnden har under hösten beslutat om nya arbetsformer för företagarrådet.

Förvaltningen har haft några möten under året för att se över vilka samarbetsformer som bör utvecklas med SBR, Stockholm, Business Region. SBR har även besökt ett möte med företagarrådet. Förvaltningen har under året haft ett nära samarbete med Invest Stockholm.

Kommunfullmäktiges mål *"Fler jobbar, har trygga anställningar och försörjer sig själva"* uppfylls delvis.

Andelen personer i befolkningen som har försörjningsstöd har minskat successivt under året liksom summan utbetalat försörjningsstöd. Även inflödet av nya ärenden har minskat under året. En fortsatt utmaning är de personer som har ett långvarigt beroende av försörjningsstöd. Det sker en successiv förbättring av resultatet och det pågår ett utvecklingsarbete av både stöd i arbetsprocesser och stöd i handläggningsarbetet, som förväntas ge resultat framöver. Förvaltningen fick under 2016 stadens "Förnyelsepris" för det utvecklingsarbetet. Årsmålet är medvetet högt satt och är långsiktigt.

Det har varit svårt att hitta arbetsplatser som motsvarar arbetstagarens kompetens/behov gällande platser för kommunala visstidsanställningar. Platser för kommunala visstidsanställningar "konkurrerar" med andra arbetsmarknadsåtgärder.

Kommunfullmäktiges mål *"I Stockholm är det enkelt att utbilda sig genom hela livet"* uppfylls.

Förvaltningen har under året gjort en extra satsning på utveckling av kvalitet och med att möjliggöra för medarbetarna att kompetensutvecklas. Under året har förvaltningen bland annat erbjudit utbildningar för alla avdelningar gällande jämställdhet, våld i nära relation, bemötande med mera.

Utifrån att det varit personalomsättning inom vissa yrkesgrupper har det löpande getts viss grundläggande utbildning.

Ett 15-tal medarbetare har utbildats och varit examinatorer i stadens Kvalitetsutmärkelse.

Kommunfullmäktiges mål *"Stockholms stads ekonomi är långsiktigt hållbar"* uppfylls.

Förvaltningen redovisar inte någon avvikelse mot budget.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

3.1 Stockholm är en världsledande kunskapsregion

 Uppfylls helt

Analys

Förvaltningens bedömning är att målet för verksamhetsområdet uppfylls.

Förvaltningens verksamheter har under året samverkat med högskolor och universitet. Både för att ta emot studenter för praktik, men också för att koppla praktik till forskning, säkerställa en evidensbaserad praktik och för framtida rekrytering. Förvaltningens verksamheter har under året tagit emot 161 studenter för praktik.

Två av förvaltningens förskolor har deltagit i ett forskningsprojekt kring "Små barns lärande" som genomförs tillsammans med Linnéuniversitetet och tolv andra kommuner runt om i landet. Programmet syftar bland annat till att utveckla och pröva modeller för dokumentation samt utvärdering som visar på små barns förändrade kunnande i förhållande till läroplanens målområden.

Flera av förvaltningens verksamheter följs upp med stöd av forskare, såsom utvecklingen av processtöd och handläggarstöd inom försörjningsstödet arbete med personer som har ett långvarigt beroende av försörjningsstöd, uppföljning av Relationsvårdsteamets arbete, framtagande av förslag till strategi för fritidsgårdarnas verksamhet, med mera. Stureby vård- och omsorgsboende har under året varit en av fyra utsedda akademiska noder för samverkan med Kungliga tekniska högskolan (KTH) och Karolinska Institutet (KI).

Förvaltningen har också, tillsammans med Skärholmen och Rinkeby-Kista, deltagit i Interethnic Coexistence i European Cities (ICEC) ett internationellt samarbete med uppgift att undersöka grannsamverkan i stadsdelar med mångfald, ett internationellt samarbete mellan Stockholm, Wien och Amsterdam. Arbetet leds av universiteten i Amsterdam, Wien och KTH i Stockholm. Under året har man presenterat sina resultat i rapporten Towards a better understanding of "interethnic coexistence".

Nämndmål:

Förvaltningen vidareutvecklar samverkan med högskolor och universitet

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

Samverkan sker med högskolor och universitet. Verksamheten utvecklas utifrån forskning och evidensbaserade metoder.

Analys

Inom förvaltningens förskolor har cirka 50 studenter under året gjort sin verksamhetsförlagda del av förskollärarytbildningen. Av dessa har cirka 15 varit barnskötare som utbildar sig till förskollärare på den erfarenhetsbaserade utbildningen. Beställaravdelningen har tagit emot

sex socionompraktikanter, Individ och familjeomsorgen har tagit emot tre socionompraktikanter, Avdelning egen regi har tagit emot 102 praktikanter (97 sjuksköterskestuderande, två fysioterapeuter från Schweiz och tre arbetsterapeuter).

Stureby vård- och omsorgsboende har tagit emot ett studiebesök från Kina.

Under året har ett arbete pågått med att utarbeta en avdelningsövergripande plan för samarbete med skolor i Stockholm som utbildar socionomer, för att bland annat ta emot socionomstudenter för praktik. Detta som ett led i arbetet med framtida personalrekrytering, koppling mellan forskning och praktik samt för att säkerställa en evidensbaserad verksamhet/utveckling. Handläggare inom Beställarenheten för funktionsnedsatta och socialpsykiatri har också föreläst på Ersta Sköndals högskola om kvalitetsarbete.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2015	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Antal högskolestudenter som bereds praktik och/eller utbildning inom förvaltningen.	161				140		2016

KF:s mål för verksamhetsområdet:

3.2 Stockholm är en företagsvänlig stad

 Uppfylls helt

Analys

Förvaltningens bedömning är att målet för verksamhetsområdet uppfylls.

Nämnden har under hösten beslutat om nya arbetsformer för företagarrådet. Företagarrådet ska hålla fyra möten per år varav tre i de olika stadsdelarna Enskede, Årsta och Vantör samt en halvdag, då alla stadsdelsområdets företag ska inbjudas till ett seminarium.

Ett första möte, efter beslutet om nya arbetsformer hölls i Enskede under november. Till detta möte hade särskilt företagarna i Enskede inbjudits. Tidigare under året hölls ett företagarråd i Högdalen. Då diskuterades vilka möjligheter förvaltningen har att stödja företagarna i deras strävan att bli ett miljökluster.

Förvaltningen har haft några möten under året för att se över vilka samarbetsformer som bör utvecklas med SBR. SBR har även besökt ett möte med företagarrådet.

Förvaltningen har under året haft ett nära samarbete med Invest Stockholm genom förvaltningens näringslivssekreterare.

Nämndmål:

Företag väljer att etablera sig i Enskede-Årsta-Vantör

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

Förvaltningen har ett gott samarbete med Stockholm Business Region samt de företagarföreningar och privata utförare som finns i stadsdelen.

	Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
	Förvaltningen ska stötta utvecklingen av Högdalens energi- och miljökluster.	2016-01-01	2016-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

3.3 Fler jobbar, har trygga anställningar och försörjer sig själva

 Uppfylls delvis

Analys

Förvaltningens bedömning är att målet för verksamhetsområdet delvis uppfylls.

Andelen personer i befolkningen som har försörjningsstöd har minskat successivt under året liksom summan utbetalat försörjningsstöd. Även inflödet av nya ärenden har minskat under året. Minskningen av ärenden kan bland annat kopplas till det förbättrade läget på arbetsmarknaden, som innebär att personer som står nära arbetsmarknaden snabbt kommer i arbete. Men även till förvaltningens medvetna satsningar på grupper som riskerar att hamna i långvarigt beroende, såsom inom försörjningsstödet, missbruksvården och RCC.

Andelen personer som har ett långvarigt beroende av försörjningsstöd minskar successivt men målet, som är medvetet högt satt och långsiktigt, uppnås ännu inte. Förvaltningens arbete med att utveckla processtöd, för att synliggöra den förändring brukaren gör mot självförsörjning, och handlägningsstöd för bättre stöd i arbetet för handläggarna, har under året börjat implementeras. Arbetet, som drivs i projektform, börjar visa på goda resultat i form av att personer som haft försörjningsstöd under flera år fått egen försörjning genom arbete eller ersättning genom Försäkringskassan, bland annat. Framgångsfaktorer är bland annat samverkan internt och externt.

Inget av målen gällande kommunala visstidsanställningar uppnås helt. Orsakerna till att inte fler anställts är bland annat svårigheter att hitta arbetsplatser som motsvarar behovet hos arbetstagaren. I jämförelse med 2015 har antalet anställda ökat med 16 personer.

Anställningsformen konkurrerar också med andra anställningsformer. För att få fler platser för kommunala visstidsanställningar har det under året skickats ut upprepade förfrågningar till verksamheterna om att ta emot aspiranter. Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsförvaltning är den stadsdelsförvaltning i staden som erbjuder flest platser.

Under året har 1 072 ungdomar i åldrarna 16-19 år erbjudits jobb under sommar-, höst- eller jullov. Av dessa har 943 har anställts. Målet gällande antal ungdomar som fått sommarjobb uppnås delvis, bland annat beroende på att ungdomar tackar nej med kort varsel och att någon

annan inte kan erbjudas platsen om det fordras utdrag ur belastningsregister, vilket är fallet inom barnomsorgen. Svårigheter finns att hitta platser för ungdomar med särskilda behov.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2015	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel personer som har ekonomiskt bistånd i förhållande till befolkningen 	2,2 %	2,05 %	2,11 %	2,43 %	2,2 %	1,9 %	VB 2016
  Andel vuxna med långvarigt ekonomiskt bistånd jämfört med samtliga vuxna invånare 	1,48 %	1,45 %	1,5 %	1,6 %	1,2 %	1,2 %	VB 2016
Analys Andelen minskar successivt, målvärdet är högt satt och långsiktigt. Ett omfattande utvecklingsarbete förväntas ge resultat på sikt.							
  Antal aspiranter som fått kommunala visstidsanställningar 	43 st	14 st	29 st		58 st	750	VB 2016
Analys Orsakerna till att inte fler anställts är bland annat svårigheter att hitta arbetsplatser som motsvarar behovet hos arbetstagaren.							
  Antal praktiktillfällen som genomförs inom stadens verksamheter av de aspiranter som Jobbtorg Stockholm matchar 	16 st			16 st	14 st	500 st	VB 2016
  Antal tillhandahållna platser för feriejobb	975				950 st	10 000 st	2016
  Antal tillhandahållna platser för kommunala visstidsanställningar	70				85 st	800 st	VB 2016
Analys Antalet anger det antal platser som förvaltningens verksamheter har tillhandahållit under året, till den egna eller annan förvaltnings arbetstagare.							
  Antal ungdomar som fått sommarjobb i stadens regi 	943 st			840 st	950 st	8000 st	2016
Analys Sammanlagt har 1 072 ungdomar i åldrarna 16-19 år erbjudits jobb under sommar-, höst- eller jullov.							

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Arbetsmarknadsnämnden ska i samarbete med Stockholm Business Region, inom ramen för samarbetet med Start-up Stockholm, samt stadsdelsnämnderna utveckla möjligheten för unga stockholmare att driva sommarlovsföretag inom ramen för feriejobb.	2016-01-01	2016-12-31	

	Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
	 Arbetsmarknadsnämnden ska i samråd med stadens nämnder och bolag utveckla ett utbud av platser för kommunala visstidsanställningar som motsvarar behoven hos aspiranterna. Stadens nämnder och bolag ska medverka i arbetet med att bereda platser för visstidsanställda.	2016-01-01	2016-12-31	
	 Arbetsmarknadsnämnden ska i samråd med stadsdelsnämnderna utveckla metoder och insatser för att stödja Jobbtorgsaspiranter med psykosocial problematik. Under året skall ett centrum för särskilt stöd inrättas.	2016-01-01	2016-12-31	
	 Arbetsmarknadsnämnden ska utöka den uppsökande verksamheten riktad till arbetslösa unga upp till 29 år i samråd med stadsdelsnämnderna samt övriga berörda nämnder, bolag och externa aktörer. En utredning och ett handlingsprogram för att bryta ungas utanförskap i Stockholm ska tas fram i samråd med socialnämnden, utbildningsnämnden och övriga berörda nämnder	2016-01-01	2016-12-31	
	 Äldrenämnden ska i samråd med arbetsmarknadsnämnden och stadsdelsnämnderna göra det möjligt för elever på omsorgsprogrammet och omsorgscollege att få feriejobb i stadens äldreomsorg.	2016-01-01	2016-12-31	

Nämndmål:

Invånarna i Enskede-Årsta-Vantör ska vara eller bli självförsörjande

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

Antal hushåll som uppbär försörjningsstöd minskar.

Analys

RCC har utökat sitt samarbete med Jobbtorg Stockholm med målet att hitta vägar till egen försörjning för verksamhetens besökare. Genom samarbetet har besökarna fått möjlighet till

betald arbetsträning, visstidsanställningar under 6 månader, yrkesutbildningar och studievägledning. Enligt statistik från RCC har, av sammanlagt 95 deltagare, 66 personer (18 kvinnor och 48 män) kommit ut i arbete på den öppna arbetsmarknaden, 17 har börjat studera (2 kvinnor och 15 män), 6 har fått kontakt med Jobbtorget (4 kvinnor och 2 män). Ett tiotal unga vuxna har fått sommarpraktik och erbjudanden om feriearbete.

Framgångsfaktorer i förvaltningens arbete för att personer med långvarigt beroende av försörjningsstöd ska bli självförsörjande är bland annat samverkan, både inom staden, såsom med jobbtorg, och externt, med Arbetsförmedling, Försäkringskassa och sjukskrivande läkare. Andra framgångsfaktorer är utvecklad kartläggning, för att identifiera den enskildes behov, och "Förändringsplaner", del 4 av verktyget "Initial bedömning", där planeringen mot en egen försörjning förtydligas för den enskilde. Årets mätningar visar både att en förflyttning skett närmare självförsörjning och att personer som haft långa bidragstider fått egen försörjning. Arbetet förväntas framöver kunna innebära att allt fler i målgruppen blir självförsörjande. Arbetet följs upp med stöd av forskare.

Målen gällande lika fördelning av OSA-platser mellan kvinnor och män uppnås inte, det är fortfarande flest män som har OSA. Detta trots ett medvetet arbete med information om att både kvinnor och män kan få OSA och med att söka arbetsplatser som passar kvinnor. En av grundorsakerna är sannolikt föreställningar om att OSA är mer lämpat eller anpassat för män. Fördelningen av OSA-platser är ett exempel på arbetet med jämställdhetsintegrering.

Det är ungefär lika många unga kvinnor som unga män som har ekonomiskt bistånd. Att unga återkommer som försörjningsstödstagare var en trend för ett par år sedan, nu är det mer sällsynt och under året har endast 8 unga vuxna återkommit. En förklaring kan vara att det finns omfattande arbetsmarknadsåtgärder för målgruppen.

Fördelningen mellan unga kvinnor och unga män som har ekonomiskt bistånd har inte gett någon värdefull information utifrån utvecklingsperspektiv och tas bort.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2015	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Andel kvinnor av totala antalet unga vuxna, 18-29 år, som har ekonomiskt bistånd	52 %				49 %		VB 2016
Analys Indikatorn har inte gett någon värdefull information utifrån utvecklingsperspektiv och tas bort.							
 Andel kvinnor med OSA-anställning	39 %			41 %	50 %		2016
Analys Det är ett fortsatt utvecklingsområde, utifrån jämställdhetssatsningen, att lika många som kvinnor som män ska få OSA-anställning.							
 Andel män av totala antalet unga vuxna, 18-29 år, som har ekonomiskt bistånd	48 %				50 %		VB 2016
Analys Indikatorn har inte gett någon värdefull information utifrån utvecklingsperspektiv och tas bort.							
 Andel män med OSA-anställning	61 %			59 %	50 %		2016

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2015	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Antal unga 18-29 år som återkommer som försörjningsstödstagare inom 6 månader	8 st			28 st	40 st		VB 2016

KF:s mål för verksamhetsområdet:

3.4 I Stockholm är det enkelt att utbilda sig genom hela livet

 Uppfylls helt

Analys

Förvaltningens bedömning är att målet för verksamhetsområdet uppfylls.

Förvaltningen har sedan tidigare tre fokusområden, att vara en "Attraktiv arbetsgivare" är ett av dem. Ett led i arbetet med att vara en attraktiv arbetsgivare är att arbeta med utveckling av kvaliteten och möjliggöra för medarbetarna att kompetensutvecklas. Att ge medarbetarna möjlighet till kompetensutveckling är också en strategi för att behålla och rekrytera kompetent personal.

Under året har förvaltningen erbjudit utbildningar för alla avdelningar gällande bland annat jämställdhet och våld i nära relation, bemötande med mera. Utbildningar i våld i nära relation har i huvudsak genomförts av förvaltningens Relationsvårdsteam.

Utifrån att det varit personalomsättning inom vissa yrkesgrupper har det löpande getts viss grundläggande utbildning, bland annat gällande MI (motiverande samtal), där behovet av utbildning kvarstår även framöver.

Ett 15-tal medarbetare har utbildats och varit examinatorer i stadens Kvalitetsutmärkelse.

Nämndmål:

Medarbetarna i förvaltningen erbjuds möjlighet till kompetensutveckling

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

All tillsvidareanställd personal har adekvat utbildning för sin tjänst. Kompetensutveckling och möjliga karriärvägar erbjuds i förvaltningen.

Analys

Under året har förvaltningens jämställdhetsutbildning för personal i förskolan, som utgår från Skolverkets utbildningspaket "Sju timmar om jämställt bemötande i förskolan" genomförts. Förändringsledare har utbildats som ska driva arbetet tillsammans med respektive förskolechef.

Inom Individ och familjeomsorgen barn och unga har utbildningsinsatser omfattande grundläggande kunskaper i den nya versionen av Barns behov i centrum (BBIC) fortsatt. Medarbetare har också utbildats i dokumentationsverktyget Paraplyet. Även utbildningar som

"mäns våld mot kvinnor", en universitetsutbildning på 15 poäng och Signs of Safety har genomförts.

Medarbetare på enheter inom Individ och familjeomsorgen vuxna och Beställaravdelningen har gått grundkurs i neuropsykiatri. Nya medarbetare på Mottagningsenheten vuxna har fått grundläggande utbildningar i frågor rörande missbruk och beroendeproblematik, i stadens riktlinjer med mera. Biståndshandläggarna inom funktionsnedsättning, som specialiserar sig på handläggning gällande personlig assistans, har fått juridisk utbildning inom området. Biståndshandläggarna inom äldreomsorgen har under året fått kompetensutveckling i bland annat demens. Fokus har även varit på utbildningsinsatser inom projektet "Multiprofessionellt arbetssätt med inriktning mot personer med demenssjukdom" där det bland annat handlat om utbildning i utformandet av SIP (samordnad individuell plan) tillsammans med landstinget.

Alla verksamheter inom Avdelning egen regi har deltagit i projekt Dig-it, som leds av Äldreförvaltningen. Avdelningen har under året fått vikarieersättning om 0,7 mnkr för denna satsning som omfattat workshops och föreläsningar kring digital teknik inom välfärd.

Under året har 20 medarbetare inom äldreomsorgens verksamheter påbörjat eller genomfört utbildning från vårdbiträde till undersköterska.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

3.5 Stockholms stads ekonomi är långsiktigt hållbar

 Uppfylls helt

Analys

Förvaltningens bedömning är att målet för verksamhetsområdet uppfylls.

Resultatet per sista december visar för hela nämndens verksamhetsområde en budget i balans efter resultatöverföringar. Före resultatöverföringar redovisas ett överskott om 11, mnkr och efter resultatöverföringar är överskottet 2,6 mnkr. Sammantaget ökar resultatfonden med 8,8 mnkr.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2015	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Nämndens budgetföljsamhet efter resultatöverföringar	99,89 %			99,98 %	100 %	100 %	VB 2016
  Nämndens budgetföljsamhet före resultatöverföringar	99,5 %			99,9 %	100 %	100 %	VB 2016
  Nämndens prognossäkerhet T2	0 %			0 %	+/- 1 %	+/- 1 %	2016

Nämndmål:

Nämndens resurser utnyttjas effektivt

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

Verksamheten bedrivs inom budgetramen. Befintliga resurser används optimalt och invånarna får största möjliga nytta för sina skattepengar.

Analys

Resultatet per sista december visar för hela nämndens verksamhetsområde ett överskott om 2,6 mnkr efter resultatöverföringar. Före resultatöverföringar redovisas ett överskott om 11,3. Sammantaget ökar resultatfonden med 8,8 mnkr.

För investeringar redovisas ett överskott om 1,9 mnkr.

KF:s inriktningsmål:

4. Ett demokratiskt hållbart Stockholm

Nämnden bidrar till uppfyllelse av kommunfullmäktiges inriktningsmål och mål för verksamhetsområdena. Förvaltningens bedömning är att inriktningsmålet uppfylls, att fem av åtta mål för verksamhetsområdet uppfylls, att tre mål uppfylls delvis, att sex av tio nämndmål uppfylls och att fyra nämndmål uppfylls delvis. Samtliga aktiviteter har genomförts.

Kommunfullmäktiges mål *"Stockholm är en jämställd stad där makt och resurser fördelas lika"*, uppfylls.

Jämställdhet är sedan tidigare ett av förvaltningens fokusområden och en jämställdhetsstrateg har varit under året varit anställd som stöd i arbetet.

Under året har utbildningar och övningar genomförts inom området. På några enheter har kartläggningar och granskningar av utredningar gjorts. Resultat har analyserats och könsstereotypa mönster har synliggjorts. Checklistor, för att säkerställa en jämställd myndighetsutövning, har tagits fram inom några verksamheter. En utveckling har skett när det gäller att redovisa statistik uppdelat på kön. Några analyser har gjorts av resultat och även jämställdhetsanalyser, där skillnader framkommit. Arbetssätt har vidareutvecklats. Bland andra resultat finns en ökad medvetenhet och mer kritiskt tänkande utifrån både jämställdhetsperspektiv men även utifrån andra diskrimineringsgrunder.

Kommunfullmäktiges mål *"Stockholm är en bra arbetsgivare med goda arbetsvillkor"*, uppfylls delvis.

Förvaltningens sjukfrånvaro har trots omfattande insatser fortsatt att öka under året. Ökningen är störst bland kvinnor.

En hälsosatsning har genomförts för medarbetare med upprepad korttidsfrånvaro. Medarbetarna har erbjudits individuella hälsosamtal och grupputveckling samt möjlighet att träna på gym gratis under sex månader.

Implementeringen av stadens handlingsplan för bättre arbetsmiljö för socialsekreterare, biståndshandläggare och chefer har pågått under året. Arbetet med handlingsplanen har bland annat inneburit att nyanställda socialsekreterare fått omfattande introduktion och initialt färre antal ärenden, administratörer har anställts för att avlasta chefer samt möjliggöra mer stöd till medarbetare, utökningar har gjorts med biträdande enhetschefer och biståndshandläggare.

Det har under året varit svårt att rekrytera socialsekreterare, biståndshandläggare, förskolelärare samt enhetschefer.

Kommunfullmäktiges mål *"Stockholm är en stad som lever upp till mänskliga rättigheter och är fri från diskriminering"*, uppfylls.

Inom samtliga verksamheter har det utvecklats en medvetenhet och gjorts satsningar på ett gott bemötande, vilket också är ett av förvaltningens fokusområden. Resultaten från brukarenkäter med frågor kring bemötande med mera visar överlag goda resultat även om målvärdet inte uppnås. Målet är att alla ska känna sig respektfullt bemötta, vilket inte alltid är realistiskt även om det är strävan.

Kommunfullmäktiges mål *"Stockholm är en stad som respekterar och lever upp till barnets rättigheter i enlighet med FN:s barnkonvention"*, uppfylls.

Inom förskolorna har utbildningar genomförts gällande barns rättigheter, olika metoder och material, som bygger på artiklarna i barnkonventionen, har använts tillsammans med barnen. Det har lett till en ökad medvetenhet och kunskap kring konventionen hos både personalen samt barnen. Inom andra verksamheter har utvecklingsarbete pågått i form av bland annat metoddiskussioner, parallellt med att internkontroller genomförts för att avgöra hur arbetet utvecklas. Det har framkommit att det, trots stor medvetenhet inom verksamheterna, är ett utvecklingsområde att dokumentera barnens situation.

En förvaltningsövergripande arbetsgrupp har bildats, som i samverkan med stadsledningskontoret har påbörjat ett arbete med en handlingsplan för hur förvaltningen ska arbeta med FN:s Barnkonvention.

Kommunfullmäktiges mål *"Stockholm är en stad där ingen behöver vara rädd för våld"*, uppfylls.

Förvaltningen har under året bedrivit ett omfattande arbete för att ge stöd och insatser till personer som utsätts för våld i nära relation. Våld i familjer har under året fortsatt att vara den vanligaste orsaken till att familjer har kontakt med förvaltningens individ och familjeomsorg.

Förvaltningens Relationsvåldsteam har haft utbildningsinsatser i ämnet inom flertalet av förvaltningens avdelningar, för att höja den generella kunskapsnivån inom verksamheterna.

Kommunfullmäktiges mål *"Stockholm är en tillgänglig stad för alla"*, uppfylls delvis.

Stadens brukarundersökningar visar på stor nöjdhet med bemötande, möjlighet att påverka insatsens utförande, med daglig verksamhet, korttidsboende och LSS-boende.

Utvecklingsområden som framkommit är upplevelsen av trygghet i sin bostad och gemensamhetsutrymmen, samt att ge brukaren möjlighet att planera det stöd de är i behov av. Andra utvecklingsområden som framkommit är tillgängligheten i stadens inne och utemiljö, delaktighet i upprättande av genomförandeplaner, fungerande bostad och trygghet i LSS-boende. Gällande några av frågeställningarna har förvaltningens verksamheter som drivs i egen regi bättre resultat än snittet för samtliga verksamheter.

Kommunfullmäktiges mål *"Stockholm är en demokratisk stad där invånarna har inflytande"*, uppfylls.

ABF har under året, på uppdrag av förvaltningen, genomfört en kartläggning och inventering av civilsamhället i stadsdelsområdet för att skapa en bild av vilka föreningar och nätverk som finns samt för att få ett aktuellt underlag att utgå ifrån i förvaltningens fortsatta demokratiarbete. Demokratidagar genomfördes i september där representanter från nämnden, förvaltningar och föreningar deltog.

Dialogarbetet i Östberga har resulterat i en regelbunden kontakt mellan förvaltningen och boende i området där områdets trygghetssituation har stått i fokus. De medborgarförslag som tagits fram i dialogen överlämnades till nämnden i december med förslag på fortsatt hantering.

Under sommaren fick sommarjobbande ungdomar i projektet Ungdomskommissionen uppdraget att genom dialog med ungdomar i stadsdelsområdet undersöka vilka behov som föreligger för att öka ungdomars delaktighet och inflytande.

Kommunfullmäktiges mål *"Offentlig upphandling utvecklar staden i hållbar riktning"* uppfylls.

Utbildningstillfällen har under året erbjudits för nya användare av systemet med elektroniska inköp vilket lett till förbättrat resultat. Miljökrav utifrån stadens miljöprogram har använts vid den upphandling som gjorts under året.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.1 Stockholm är en jämställd stad där makt och resurser fördelas lika

 Uppfylls helt

Analys

Förvaltningens bedömning är att målet för verksamhetsområdet uppfylls.

Jämställdhet är sedan tidigare ett av förvaltningens fokusområden och strävan att kvinnor och män, flickor och pojkar oavsett bakgrund får ta del av makt samt inflytande på lika villkor. Fokus för arbetet under 2016 har varit att bygga upp kunskap om jämställdhet och ojämställdhet i våra verksamheter, utveckla könsuppdelad statistik samt göra jämställdhetsanalys som grund för fortsatt utveckling.

En rad utbildningar inom området har genomförts, med varierande innehåll, såsom svensk jämställdhetspolitik, de jämställdhetspolitiska målen, styrkedjan och verksamhetens kärnuppdrag. Interaktiva övningar har genomförts såsom värderingsövningar och rollspel etcetera.

Kartläggningar har genomförts på några enheter och granskningar av utredningar har gjorts. Resultat har analyserats och könsstereotypa mönster har synliggjorts. En utveckling har skett när det gäller att redovisa statistik uppdelat på kön. I viss mån har analyser gjorts av resultat och även jämställdhetsanalyser, där skillnader framkommit, och arbetssätt har vidareutvecklats. Checklistor, för att säkerställa en jämställd myndighetsutövning, har tagits fram inom några verksamheter. Som stöd i arbetet har en jämställdhetsstrateg varit anställd. Bland andra resultat finns en ökad medvetenhet och mer kritiskt tänkande inom personalgrupperna, både utifrån jämställdhetsperspektiv men även utifrån andra diskrimineringsgrunder.

En mer omfattande redovisning av förvaltningens jämställdhetsarbete under 2016 finns redovisat i bilaga.

	Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
	 Stadsdelsnämnderna ska mäta och analysera den statistik som relaterar till individer uppdelad efter kön	2016-01-01	2016-12-31	
	 Stadsdelsnämnderna verksamhet ska jämställdhetsintegreras i syfte att synliggöra effekten av nämndens beslut och resursfördelning utifrån kön	2016-01-01	2016-12-31	

Nämndmål:

Enskede-Årsta-Vantör är en jämställd stadsdel där makt och resurser fördelas lika

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

Nämndmål uppfylls med lika goda resultat för flickor och pojkar, kvinnor och män.

Analys

Förskolorna har under året kritiskt granskat avdelningarnas pedagogiska miljö, ur ett makt- och jämställdhetsperspektiv. Målet har varit att skapa en genomtänkt pedagogisk miljö med ett normkritiskt perspektiv. Förutsättningar för lek och utforskande ska vara lika för flickor och pojkar. Ett resultat är en ökad medvetenhet bland medarbetarna om att aktiviteter kan ses ur flera olika perspektiv.

Ett resultat är att jämställdhetsperspektivet har blivit mer synligt i planering och uppföljning. Det finns en större medvetenhet och kunskap hos pedagogerna om jämställdhet i diskussioner samt reflektioner. Det avspeglar sig bland annat i pedagogernas val av litteratur där det finns en ökad medvetenhet och ett mer kritiskt granskande kring vilka karaktärer samt egenskaper som flickor respektive pojkar får i böckerna.

En del förskolor har, med hjälp av material från skolverket, filmat och observerat olika situationer ur ett jämställdhetsperspektiv. Syftet har varit att synliggöra olika situationer där flickor och pojkar har särskilts samt avgöra om det är ett mönster. Förskolorna har sett att medarbetarna fått en ökad medvetenhet kring genus och att situationer där flickor samt pojkar tillskrivits stereotypa egenskaper synliggjorts. Dessa situationer och tillskrivning av egenskaper är ett utvecklingsområde att arbeta emot.

För Avdelning kultur, fritid och demokrati har arbetet med jämställdhet under 2016 omfattat analys av verksamheten, planering av kommande utbildningar och utvecklingsområden med mera. Detta har lett till en målmedvetenhet hos medarbetarna och att förståelsen för förvaltningens uppdrag att jämställdhetsintegrera samtliga verksamheter har fördjupats.

Inom förvaltningens fritidsgårdar har pojkar varit en dominerande grupp och utgjort cirka 64 procent. Bland parklekarnas besökare har fördelningen varit något jämnare, dock har pojkar dominerat. Inom öppna förskolornas verksamheter har kvinnor dominerat, dock har det varierat mellan olika områden, troligen beroende på tradition och kultur. Hjälp och stöd från fältassistenter har varit relativt jämnt fördelat mellan flickor och pojkar. Även inom föräldrautbildningarna har det varit relativt jämnt fördelat mellan kvinnor och män, men med vissa skillnader beroende på verksamhet. Bakomliggande faktorer till skillnaderna bedöms vara verksamheternas skilda målgrupper, men också traditionella könsnormer och kulturella mönster. Ett utvecklingsområde är att fortsätta arbetet med ungas inflytande, där frågan om flickors fritidsintresse kommer att vara en väsentlig del.

Individ och familjeomsorgen barn och unga är i uppstarten av att jämställdhetssäkra myndighetsutövningen och ta fram en checklista för jämställda beslut.

Inom Individ och familjeomsorgen vuxna har utbildningar genomförts under året. Flera

enheter har haft avkönade ärendedragningar, genomgångar har gjorts utifrån könsuppdelning av bistånd som beviljats, checklistor har både tagits fram och använts för att säkerställa att samma frågor ställts till kvinnor och män. Ett samarbete har under året initierats för att göra observationer av samtal, utifrån jämställt bemötande. Analyser har gjorts av skillnaderna gällande antal kvinnor och män gällande insatserna SIG samt OSA.

Beställaravdelningen har under året genomfört utbildningar och haft stöd i att ta fram statistik. Avdelningen har även genomfört granskningar av utredningar utifrån jämställdhetsperspektiv. Granskningarna visade att vissa skillnader förelåg, såsom att beskrivningen av kvinnor och män skiljde sig åt, att kvinnor beviljades cirka en timme mer boendestöd per vecka. Tänkbara förklaringar kan vara att högre krav ställs på kvinnor avseende deras personliga hygien, skötsel av hemmet och sociala kontakter samt att handläggaren ser ett större behov av omhändertagande, som genererar fler timmar boendestöd per vecka för kvinnor. Vidare påvisades att mäns insatser kostar mer än kvinnors. Man såg också att handläggarna hade mer kontakt med mödrarna i ärenden som avsåg insatser för barn. Utifrån resultatet har arbetssättet ändrats genom att alltid aktivt bjuda in båda vårdnadshavarna, inhämta kontaktuppgifter och skicka utredningen till båda vårdnadshavarna oavsett hur frekvent umgänget med barnet är. Dessutom föreslogs en omarbetning av den checklista som använts vid ärendedragningar och att på nytt genomföra oidentifierad ärendedragning.

Avdelning egen regi har under året genomfört tre utbildningstillfällen, som anordnades av jämställdhetsstrategen inom förvaltningen där cirka 400 medarbetare deltog. All statistik som tagits fram, genom både egna och stadens centrala brukarundersökningar, har varit uppdelad på kön.

	Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2015	Årsmål	KF:s årsmål	Period
	Andel vårdnadshavare till flickor i förskolan som tycker att flickor och pojkar ger lika möjligheter att utvecklas oberoende av kön, etnisk tillhörighet, religion eller funktionsnedsättning	89 %				85 %		2016
	Andel vårdnadshavare till pojkar i förskolan som tycker att flickor och pojkar ger lika möjligheter att utvecklas oberoende av kön, etnisk tillhörighet, religion eller funktionsnedsättning	89 %				85 %		2016

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.2 Stockholms stad är en bra arbetsgivare med goda arbetsvillkor

◆ Uppfylls delvis

Analys

Förvaltningens bedömning är att målet för verksamhetsområdet delvis uppfylls.

En hälsosatsning har genomförts för medarbetare med upprepad korttidsfrånvaro. Totalt har 47 medarbetare genomgått programmet. Medarbetarna har erbjudits individuella hälsosamtal och grupputveckling samt möjlighet att träna på gym gratis under sex månader. Varje medarbetare har fått möjlighet att göra en personlig handlingsplan och treparts avslutningssamtal med Arbetslivsresurs och chef har erbjudits.

För chefer har ett antal utbildningar genomförts i arbetsmiljö och rehabilitering under året. Även utbildning i grundläggande arbetsrätt har genomförts under året för förvaltningens chefer.

Under hösten 2016 genomfördes dessutom två utbildningstillfällen inom Avdelning egen regi för nyanställda biträdande chefer i syfte att tydliggöra ansvar och uppdrag, samt utbilda i internkontroll, FAS05, Samverkansavtalet med mera.

Förvaltningens chefer har erbjudits ett forskningsbaserat program MindView, som utvecklar förmågan till såväl ledarskap som självledarskap och som bygger på kunskap om hjärnan.

Förvaltningens sjukfrånvaro har trots omfattande insatser fortsatt att öka under året. Ökningen gäller både kvinnor och män men är störst bland kvinnor.

Arbetsmiljö

Mätning av den psykosociala arbetsmiljön genomfördes i september och oktober. Resultatet från mätningarna är under bearbetning på APT och i samverkan på enhets- och avdelningsnivå.

Implementeringen av stadens handlingsplan för bättre arbetsmiljö för socialsekreterare och biståndshandläggare har pågått under året. Parallellt har också en handlingsplan för åtgärder gällande både ekonomi, personal och arbetsmiljöfrågor följts inom Individ- och familjeomsorgen barn och unga. Arbetet med handlingsplanerna har bland annat inneburit att nyanställda socialsekreterare fått en gedigen introduktion och initialt färre antal ärenden. Administratörer har anställts för att underlätta vissa delar av arbetet som tidigare chefer och/eller socialsekreterare har utfört. Utökningar har gjorts med biträdande enhetschefer för att medarbetarna ska ha fler tillgängliga chefer som de kan få råd och stöd av i arbetet.

I början av året tillsattes en ny tjänst inom socialpsykiatrin och i maj togs beslut om en ny tjänst inom funktionsnedsättning för vuxna. Mot bakgrund av handlingsplanen och den relativt höga sjukfrånvaron har även en tidigare tillfällig utökning med två biståndshandläggare inom äldreomsorgen permanentats under 2016.

Kompetensförsörjning

Det har under året varit fortsatt svårt att rekrytera socialsekreterare, biståndshandläggare, förskolelärare samt enhetschefer. Försvårande omständigheter är kombinationen av den stora

efterfrågan på yrkesgrupperna och löneläget.

Förutom att ta emot praktikanter från högskolan har också handläggare från Beställaravdelningen föreläst om kvalitet på Ersta Sköndals högskola, för att locka till att söka arbete inom förvaltningen. En broschyr om arbetet som biståndshandläggare har också utarbetats. Annonsering har också skett via högskolor för rekrytering av biståndshandläggare och socialsekreterare.

Utbildning i kompetensbaserad rekrytering har genomförts med alla chefer. Gemensamma kravspecifikationer på de vanligast förekommande tjänsterna för rekrytering har tagits fram.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2015	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Aktivt Medskapandeindex 				80	83	83	2016
Analys Den stadsgemensamma medarbetarenkäten har inte genomförts 2016.							
  Index Bra arbetsgivare 						fastställs 2016	2016
Analys Den stadsgemensamma medarbetarenkäten har inte genomförts 2016.							
  Index Psykosocial arbetsmiljö 						fastställs 2016	2016
Analys Den stadsgemensamma medarbetarenkäten har inte genomförts 2016.							
  Sjukfrånvaro 	8,8 %	5,5 %	9,3 %	8,2 %	7,5 %	tas fram av nämnde n	VB 2016
Analys Den långa sjukfrånvaron från dag 181 minskar medan den medellånga sjukfrånvaron ökar. Både kvinnor och mäns sjukfrånvaro har ökat under året men kvinnornas sjukfrånvaro har ökat nästan dubbelt så mycket som männens. Förvaltningen måste göra ytterligare analyser för att hitta orsaker till utvecklingen.							
  Sjukfrånvaro dag 1-14 	2,4 %	2 %	2,5 %	2,4 %	2,3 %	tas fram av nämnde n	VB 2016
Analys Den korta sjukfrånvaron har legat på ungefär samma nivå under året. De olika hälso- och arbetsmiljöinsatser som genomförts har ännu inte fått genomslag i sjukfrånvarostatistiken.							

	Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
	Stadsdelsnämnderna ska erbjuda fler personer med funktionsnedsättning anställning i staden	2016-01-01	2016-12-31	
Analys				

Aktivitet		Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
Aktiviteten avslutas, men arbetet med att erbjuda fler personer med funktionsnedsättning anställning fortsätter.				
	 Stadsdelsnämnderna ska sträva efter hög personalkontinuitet i beviljade hemtjänstinsatser	2016-01-01	2016-12-31	

Nämndmål:

Nämndens arbetsplatser har goda arbetsvillkor

 Uppfylls delvis

Förväntat resultat

Efterfrågade medarbetare kan rekryteras och behållas. Frisknärvaron är hög och medarbetare och chefer trivs på arbetsplatsen. Goda resultat uppnås i medarbetarundersökningen, den psykosociala skyddsronen och i relevanta brukarundersökningar.

Analys

Arbetsmiljö

En partssammansatt arbetsgrupp har arbetat med att utveckla det systematiska arbetsmiljöarbetet, utforma verktyg och förnya rutiner. Mätning av den psykosociala arbetsmiljön genomfördes i september och oktober. Resultatet från mätningarna är under bearbetning på APT och i samverkan på enhets- och avdelningsnivå.

Implementeringen av stadens handlingsplan för bättre arbetsmiljö för socialsekreterare, biståndshandläggare och chefer har pågått under året. Parallellt har också en handlingsplan för åtgärder gällande både ekonomi, personal och arbetsmiljöfrågor följts inom Individ- och familjeomsorg för barn och unga. Detta har bland annat inneburit att nyanställda socialsekreterare fått en gedigen introduktion och färre antal ärenden för att ges möjlighet att lära sig yrket i lagom takt samt att administratörer har anställts för att underlätta vissa delar av arbetet som tidigare chefer och/eller socialsekreterare har utfört.

Individ och familjeomsorgen barn och unga har utökat utredningsenheten med två biträdande enhetschefer och Individ och familjeomsorgen vuxna har utökat med en biträdande enhetschef inom försörjningsstödet i syfte att medarbetarna ska ha fler tillgängliga chefer som de kan få råd och stöd av i arbetet. Inom Individ och familjeomsorgen vuxna har också en administrativ assistent anställts, för att avlasta enhetscheferna administrativt.

Antalet vuxna personer med funktionsnedsättning som söker insatser fortsätter att öka. I början av året tillsattes en ny tjänst inom socialpsykiatri och i maj togs beslut om en ny tjänst inom funktionsnedsättning för vuxna. Mot bakgrund av handlingsplanen och den relativt höga sjukfrånvaron har även en tidigare tillfällig utökning med två biståndshandläggare inom äldreomsorgen permanentats under 2016.

Chefer har erbjudits grundutbildning och fortbildning i arbetsmiljö och rehabilitering under året. Bland annat har Arbetsmiljöutbildning för chefer och skyddsombud genomförts tre gånger, sju grundutbildningar och sju fortsättningsutbildningar i stadens rehabiliteringsprocess, två utbildningstillfällen i FAS05 och Samverkansavtalet, två

utbildningstillfällen gällande ledarskap vid alkohol och drogproblem, samt två föreläsningar om organisatorisk och social arbetsmiljö varav den ena föreläsningen gavs till förvaltningsgruppen. Dessutom har riksförbundet Attention föreläst om psykisk ohälsa.

Under året har trivselaktiviteter i olika former genomförts på de flesta enheter inom förvaltningen med syfte att inspirera och stärka gemenskapen i arbetsgrupperna. Till exempel har en hälsodag för alla medarbetare inom Beställaravdelningen och Individ och familjeomsorgen vuxna genomförts. Förvaltningens hälsoinspiratörer har inbjudits till nätverksträff med temat Mindfullness i teori och praktik.

Samtliga medarbetare har erbjudits ersättning för utlägg för influensa vaccination under hösten.

Under året har antalet deltidanställda minskat och totalt har 49 deltidanställda fått heltidanställning.

Sjukfrånvaro

En hälsosatsning för medarbetare med upprepade korttidsfrånvaro har genomförts. Totalt har nio grupper med totalt 47 medarbetare genomgått programmet. Medarbetarna har erbjudits individuella hälsosamtal och grupputveckling samt möjlighet att träna på gym gratis under sex månader. Varje medarbetare har fått möjlighet att göra en personlig handlingsplan och treparts avslutningssamtal med Arbetslivsresurs och chef har erbjudits.

Som ett led i rehabiliteringsprocessen har långtidssjuka medarbetare erbjudits stöd i att gå vidare i en ny yrkeskarriär genom tjänsten karriärväxling, som Arbetslivsresurs erbjuder.

Förvaltningens sjukfrånvaro har ökat under från 8,2 % till 8,75 %. Kvinnors sjukfrånvaro har ökat från 8,7 % till 9,3 % och mäns sjukfrånvaro har ökat från 5,3 % till 5,5 %. Inom Avdelningen egen regi har ökningen av sjukfrånvaron stannat upp i jämförelse med samma period föregående år.

Ett sätt att strukturera rehabiliteringsarbetet har varit att enhetschefer och avdelningschefer tillsammans med HR-konsult gått igenom kort- och långtidssjukfrånvaro på individnivå. Medarbetare som behövt ytterligare insatser eller stöd har identifierats. Inom Avdelning Förskola har även genomgång av enheternas rutiner, utbildningsbehov eller andra önskemål tagits upp och diskuterats.

För att öka förvaltningens kompetens i bland annat regelverket för Försäkringskassans område har en HR-konsult genomgått Karolinska Institutets utbildning till rehabiliteringskoordinator. Chefer erbjuds handledning i rehabilitering på regelbundna tider varje vecka. För Avdelning egen regi har en extra resurs, HR-konsult, anställts under hösten för att stötta chefer att komma vidare i arbetet med rehabilitering.

Då flera av insatserna som påverkar den uppmätta sjukfrånvaron har getts under hösten kommer effekterna av dessa insatser först bli märkbara under 2017.

Kompetensförsörjning

Det är fortsatt svårt att rekrytera socialsekreterare, biståndshandläggare, förskolelärare samt enhetschefer. Förutom att ta emot praktikanter från högskolan har också handläggare från Beställaravdelningen föreläst på Ersta Sköndals högskola för att locka fler socionomer att söka arbete inom förvaltningen.

Utbildning i kompetensbaserad rekrytering har genomförts med alla chefer. Gemensamma kravspecifikationer på de vanligast förekommande tjänsterna för rekrytering har tagits fram och gjorts tillgängliga i rekryteringsverktyget Jobba i Stan. Utbildningar i rekryteringsverktygen har också genomförts under året.

	Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
	Alla chefer ska hålla samtal med medarbetaren inom 1- 3 dagar efter att de insjuknat för att tidigt kunna hjälpa medarbetaren att vara på arbetsplatsen	2016-01-01	2016-12-31	
	Alla chefer ska uppmärksamma medarbetare som varit sjuka mer än 4 gånger de senaste 6 månaderna, eller varit sjuka mer än 15 dagar, med ett samtal	2016-01-01	2016-12-31	
	Funktionsnedsättningsaspekt en ska implementeras i förvaltningens Jämställdhets- och mångfaldsplan	2016-01-01	2016-12-31	
	Kunskapsnivån om funktionsnedsattas situation i arbetslivet ska höjas	2016-01-01	2016-12-31	
	Utifrån skyddsronder, psykosociala enkäten och medarbetarundersökningen ska alla arbetsplatser ta fram handlingsplaner för att säkra en god arbetsmiljö	2016-01-01	2016-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.3 Stockholm är en stad som lever upp till mänskliga rättigheter och är fritt från diskriminering

 Uppfylls delvis

Analys

Förvaltningens bedömning är att målet för verksamhetsområdet delvis uppfylls.

Förvaltningens arbete med jämställdhet, såsom utbildningar, framtagande av checklistor, statistik, analyser med mera har under året lett till ökad uppmärksamhet och utveckling i kritiskt tänkande kring även andra diskrimineringsgrunder.

Inom samtliga verksamheter har det utvecklats en medvetenhet och gjorts satsningar på ett gott bemötande, vilket också är ett av förvaltningens fokusområden. Resultaten från brukarenkäter med frågor kring bemötande med mera visar överlag goda resultat även om målvärdet inte uppnås. Målet är att alla, 100 %, ska känna sig respektfullt bemötta.

I förskolans brukarundersökning är andelen nöjda vårdnadshavare på frågan *Jag upplever att barnen på förskolan ges lika möjligheter att utvecklas oberoende av kön, etnisk tillhörighet, religion eller funktionsnedsättning*, 89 % 2016 (flickor 89 %, pojkar 89 %).

Individ och familjeomsorgen barn och unga har genomfört brukarenkäter på alla enheter. Totalt svarade 541 brukare, 385 kvinnor och 144 män. Det fanns en fråga om hur brukaren upplevde medarbetarens bemötande där svaret kunde anges på en skala 1-5 där 5 var "ett mycket gott bemötande". 515 stycken, det vill säga 95 % angav betyg 4 eller 5 på skalan avseende bemötandet.

I stadens brukarundersökning inom försörjningsstödet har förvaltningen ett av de högsta värdena i staden gällande respektfullt bemötande, 80 %. På frågan om de svarande någon gång under det senaste året blivit diskriminerade i kontakten med handläggare, svarar 12 % från Enskede-Årsta-Vantör "Ja", motsvarande siffra för staden generellt är 15 %. Resultat från enkäten inom missbruksvården visar också på goda resultat gällande bemötandet, men inte riktigt i nivå med målsättningen.

Resultatet från stadens brukarundersökning visar att 68 % inom socialpsykiatri och 79 % inom funktionsnedsättning tycker att de fått ett bra bemötande från biståndshandläggarna. Kvinnorna och männen är i stort sett lika nöjda. Motsvarande fråga saknas i socialstyrelsens nationella undersökning för äldreomsorgen. Därför har förvaltningen genomfört en egen brukarundersökning under 2016. För personer med insatser från äldreomsorgen redovisas att 91% (kvinnor 93% och män 88%) är nöjda med bemötandet från biståndshandläggaren.

Främjande arbete

En förskollärare från varje förskola har genomgått skolverkets utbildning "sju timmar om jämställt bemötande i förskolan". De som gått utbildningen har blivit processledare och utbildat resten av personalgruppen i jämställdhets- och bemötandefrågor.

Utifrån att Avdelning kultur, fritid och demokrati bildats har förvaltningens främjande och förebyggande verksamheter för företrädelsevis barn och unga samlats i samma avdelning med mål att stärka de olika verksamheterna. Under året har avdelningen format sin verksamhet med uppdrag att förstärka och synliggöra prioriteringar och styrning av främjande insatser, demokratiarbete och medborgardialoger. Avdelningen ska även inom dessa områden utveckla nya arbetssätt och stärka samarbeten inom förvaltningen. Viktiga förberedande arbeten som utförts under året är bland andra utredningen av familjecentral, medborgarkontor, ungdomars organisering och kartläggning av föreningslivet.

Förebyggande arbete

Ungdomsmottagningen har arbetat målmedvetet med att nå ut till unga HBTQ-personer, bland annat genom att delta på Pride Ung. Ungdomsmottagningen har under 2016 tilldelats RFSL's guldstjärna med motiveringen: "Gullmarsplans ungdomsmottagning tilldelas Sexexperternas Guldstjärna för en fantastisk insats för Stockholms bögcommunity".

Ungdomsmottagningen har under året haft en grupp för transpersoner. Samtliga som deltog uppgav att de skulle kunna rekommendera verksamheten för andra transpersoner. Det som uppskattades mest var att få ökad information och kunskap samt att lära känna andra ungdomar i liknande situation.

Ungdomsmottagningen har under året etablerat samarbete med olika boenden för ensamkommande ungdomar. Samarbetet omfattar bland annat gruppträffar och Hälso skola i syfte att öka välbefinnandet, hantera sömnsvårigheter, öka kunskap om sex och samlevnad samt att minska risk för oönskade graviditeter.

Sverigefinska minoritetsfrågor

Förvaltningen har tillsammans med Farsta och Skarpnäcks stadsdelsförvaltningar beviljats cirka 200 tkr i medel från Kansliet för mänskliga rättigheter i staden för att samverka kring att erbjuda möjlighet för finskspråkiga medborgare att träffas och delta i olika forum. Detta kluster mellan stadsdelsförvaltningarna har under året mottagit 100 tkr för Äldreomsorgen och har för dessa medel bjudit in finskspråkiga äldre att träffa andra finstalande, på öppna caféer, på föreläsningar, genom information, musik och utflykter, en gång i månaden.

För förskolan har klustret mellan stadsdelsförvaltningarna mottagit 100 tkr och dessa medel har använts till vikarieersättning för pedagoger som gått kurs eller utbildning, studieresa för finstalande pedagoger till Finland, lördagsverksamhet i Farsta samt inköp av litteratur samt material.

	Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2015	Årsmål	KF:s årsmål	Period
	 Andel brukare i dagverksamhet för äldre som inte upplever diskriminering	86 %				100	Öka	2016
Analys Gällande Enskede-Årsta-Vantörs dagverksamheter har 2 % svarat att de upplevt att de blivit diskriminerade i kontakt med verksamheten, 12 % ville inte svara på frågan. Motsvarande resultatet för egen regis dagverksamhet Rosen och Solgården finns inte pga för få svarande men på frågan om bemötande från personalen svara 100% att de blir bemötta på ett bra sätt.								
	 Andel brukare inom omsorgen för personer med funktionsnedsättning som inte upplever diskriminering	85 %				100	Öka	2016
Analys Daglig verksamhet visar på ett resultat om 97 % gällande frågan om brukaren inte upplever diskriminering, vilket är samma som för staden. Inom gruppbostad är resultatet 75%, vilket är lägre än stadens värde, som är 85%. Hemtjänsten visar på resultat om 82%, vilket är något lägre jämfört med stadens snitt 85%. Korttidsstillsyn uppvisar resultat om 81%, jämfört med 88% som är snittet för staden. Korttidsvistelse visar på resultat om 90% medan värdet för korttidsvistelse för staden visar på 89%.								
	 Andel brukare inom social-psykiatri som inte upplever diskriminering	87 %				100	Öka	2016
Analys 94 % av de som har boendestöd svarar nej på frågan om de upplever diskriminering, av de som bor i gruppbostad svarar 43 % nej, inom HVB svarar 63 % nej, inom stödboende svarar 86 % nej och inom sysselsättning svarar 91 % nej. Avdelning egen regi utför egna mätningar av bemötande och på frågan om brukare inom känner sig bemötta med respekt svarar 98 % ja. Inom avdelningens sysselsättningsverksamhet svarar 0 % att de är utsatta för exempelvis kränkningar.								
	 Andel brukare som inte upplever diskriminering inom förskolan och familjedaghem	96 %				100	Öka	2016
Analys 2 % av de svarande upplever att de har diskriminerats i kontakt med förskolans verksamhet. 2 % av de svarande vill ej uppge om de har diskriminerats i kontakt med förskolans verksamhet.								

	Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
	 Fritidsledare ska erbjudas kompetensutveckling i genus, antirasism och mänskliga rättigheter	2016-01-01	2016-12-31	Avvikelse
Analys Aktiviteten avslutas men arbetet fortsätter även under 2017.				
	 Kommunstyrelsen ska skyndsamt genomföra en översyn i samråd med stadsdelsnämnderna, socialnämnden, arbetsmarknadsnämnden samt Stockholms stadshus AB i syfte att säkerställa en ändamålsenlig organisation, process, resursfördelning samt uppföljning för flyktingmottagandet.	2016-01-01	2016-12-31	
	 Stadsdelsnämnderna ska inventera och succesivt avlägsna exkluderande design inom nämndens ansvarsområde	2016-01-01	2016-12-31	
	 Stadsdelsnämnderna ska tillsammans med äldrenämnden och Micasa AB göra en översyn av behovet och finansieringen av profilboende och intressentboende med olika typer av språklig och/eller kulturell inriktning samt hbtq-inriktning	2016-01-01	2016-12-31	
	 Utbildningsnämnden ska fortsätta arbetet med att utveckla hbtq-kompetensen inom skolan och förskolan i samråd med kommunstyrelsens kansli för mänskliga rättigheter samt stadsdelsnämnderna.	2016-01-01	2016-12-31	

Nämndmål:

Nämndens verksamheter utgår från mänskliga rättigheter och är fria från diskriminering

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

Alla människor som kommer i kontakt med förvaltningens verksamheter bemöts med respekt utifrån att de är lika i värde och har lika rättigheter. I förvaltningens verksamheter bemöts alla med respekt oavsett kön, könsidentitet, ålder, ursprung, etnicitet, sexuell läggning eller funktionsnedsättning. Arbetssätt utvecklas för att tillämpa jämställdhetsintegrering i hela arbetsprocessen.

Analys

Främjande arbete

En förskollärare från varje förskola har genomgått skolverkets utbildning sju timmar om jämställt bemötande i förskolan. De som gått utbildningen har blivit processledare och utbildat resten av personalgruppen i jämställdhets- och bemötandefrågor. Detta har skapat en medvetenhet hos personalen om genus och jämställdhetsfrågor i vardagen.

Förebyggande arbete

Ungdomsmottagningen har arbetat målmedvetet med att nå ut till unga HBTQ-personer, bland annat genom att delta på Pride Ung. Ungdomsmottagningen har under 2016 tilldelats RFSL's guldstjärna med motiveringen: "Gullmarsplans ungdomsmottagning tilldelas Sexexperternas Guldstjärna för en fantastisk insats för Stockholms bögcommunity".

Ungdomsmottagningen har under året haft en grupp för transpersoner. Ungdomarna fick efter avslutad gruppverksamhet utvärdera vad gruppverksamheten tillfört dem. På en 10-gradig skala där 10 är det högsta värdet svarar samtliga deltagare en siffra mellan 7-9. Samtliga skulle kunna rekommendera verksamheten för andra transpersoner. Det som uppskattades mest var att få ökad information och kunskap samt att lära känna andra ungdomar i liknande situation.

Ett gott exempel är även att Ungdomsmottagningen har upparbetat ett samarbete med olika boenden för ensamkommande ungdomar. De har bedrivit gruppträffar och Hälsokola för målgruppen i syfte att öka deras välbefinnande, hantera sömnsvårigheter, öka kunskap om sex och samlevnad samt att minska risken för oönskade graviditeter.

Inom flera avdelningar har det under året pågått omfattande satsningar, utbildningar och föreläsningar kring bemötandefrågor. Individ och familjeomsorgen vuxna har till exempel haft en temadag kring bemötande med bland annat en föreläsning om värdskap. Det har också inom flera verksamheter uppmärksammats behov av att vidareutveckla arbetet med grundvärderingar, om vilken betydelse den enskilde individens synsätt/grundvärderingar har för exempelvis bemötande. Inom beställarenheterna har värdegrunder utarbetats, som en viktig utgångspunkt för arbetet.

	Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
	All individbaserad statistik i förvaltningen redovisas uppdelat på kön	2016-01-01	2016-12-31	
	Arbetet inom förvaltningens enheter ska präglas av ett gott bemötande	2016-01-01	2016-12-31	
	För att höja medvetandet om olika funktionsnedsättningar ska enheterna fortlöpande föra dialog om dessa frågor, inklusive lagen om förbud mot diskriminering i arbetslivet på grund av funktionshinder. Det ska vara möjligt för personer med funktionsnedsättning att komma ifråga för arbete inom förvaltningen.	2016-01-01	2016-12-31	

	Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
	Individ och familjeomsorg, båda avdelningarna, ska under året utbilda medarbetarna om normkritiskt tänkande och HBTQ.	2016-01-01	2016-12-31	
	Jämställdhetsanalyser och normkritiskt tänkande utvecklas som en del i det ordinarie arbetet.	2016-01-01	2016-12-31	
	Verksamheterna utvecklar arbetssätt för att tillämpa jämställdhetsintegrering i hela arbetsprocessen.	2016-01-01	2016-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.4 Stockholm är en stad som respekterar och lever upp till barnets rättigheter i enlighet med FN:s barnkonvention

 Uppfylls helt

Analys

Förvaltningens bedömning är att målet för verksamhetsområdet uppfylls.

Inom förskolorna har utbildningar gällande barns rättigheter genomförts och olika metoder och material, som bygger på artiklarna i barnkonventionen, har använts tillsammans med barnen. Detta har lett till en ökad medvetenhet och kunskap kring konventionen hos både personalen och barnen.

Under året har arbete inletts med att ta fram en strategisk plan för fritidsgårdarnas verksamhet.

En förvaltningsövergripande arbetsgrupp har bildats, som i samverkan med stadsledningskontoret har påbörjat ett arbete med en handlingsplan för hur förvaltningen ska arbeta med FN:s Barnkonvention.

Inom andra verksamheter har utvecklingsarbetet fortlöpt i form av bland annat metoddiskussioner, parallellt med att internkontroller genomförs för att avgöra hur arbetet utvecklas. I internkontrollerna framgår att det även fortsättningsvis är ett utvecklingsområde att belysa barnens situation, trots att en utveckling sker och en stor medvetenhet finns inom verksamheterna kring frågan.

	Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
	 Utbildningsnämnden, kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna ska i samarbete ta fram riktlinjer för papperslösa barns rätt till förskola och skola	2016-01-01	2016-12-31	

Nämndmål:

Nämndens verksamheter respekterar och lever upp till barnets rättigheter enligt FN:s barnkonvention

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

Barnperspektivet genomsyrar all verksamhet.

Analys

Förskolorna har använt olika metoder och material, som bygger på artiklarna i barnkonventionen, tillsammans med barnen. Detta har lett till en ökad medvetenhet och kunskap kring konventionen hos både personalen och barnen. Det har bland annat getts uttryck genom att barnen uttrycker att de har rätt till sitt eget rum, ett eget namn, sjukvård och skola. Pedagogerna har i olika nätverk inom enheterna haft återkommande workshops och diskussioner kring barnkonventionen.

Under året har Avdelning kultur, fritid och demokrati arbetat med att ta fram en strategisk plan för fritidsgårdarnas verksamhet. En del av syftet har varit att stärka barn- och ungas mänskliga rättigheter i stadsdelsområdet.

En förvaltningsövergripande arbetsgrupp har bildats, som i samverkan med stadsledningskontoret har påbörjat ett arbete med en handlingsplan för hur förvaltningen ska arbeta med FN:s Barnkonvention.

Inom Individ och familjeomsorgen barn och unga har barn och ungdomar deltagit aktivt i mycket hög grad i utredningar de berörs av. Små barn som ännu inte kan samtala har istället observerats av handläggare i olika situationer där man bland annat kan se hur samspelet mellan barn och förälder ser ut. Äldre barn kommer alltid kommit till tals i familjerättens utredningar och i princip alltid även inom utredningsenheten. Inom Öppenvården har barn varit delaktiga i 86 % av de ärenden de berörs av. I de fall barnen inte har varit delaktiga beror det på att barnen varit för små eller att insatsen haft ett föräldraperspektiv.

Resultatet från den aktgranskning som genomförts inom Beställarenheten för funktionsnedsatta och socialpsykiatri visade att förbättringsområden finns när det gäller att beakta barnperspektivet i utredningar. Att barnperspektivet hade beaktats fanns säkerställt i 28 % av ärendena inom funktionsnedsättning och 53 % inom socialpsykiatri.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.5 Stockholm är en stad där ingen behöver vara rädd för våld

 Uppfylls helt

Analys

Förvaltningens bedömning är att målet för verksamhetsområdet uppfylls.

Förvaltningen har under året bedrivit ett omfattande arbete för att ge stöd och insatser till personer som utsätts för våld i nära relation. Våld i familjer har fortsatt vara den vanligaste orsaken till att familjer har kontakt med förvaltningens Individ och familjeomsorg.

Förvaltningens Relationsvåldsteam har haft utbildningsinsatser i ämnet inom flertalet av förvaltningens avdelningar, för att höja den generella kunskapsnivån inom verksamheterna. Dessutom har flera medarbetare inom äldreomsorgen gått Äldrecentrums utbildning om våld i nära relationer. Avdelning egen regi har under året genomfört tre utbildningstillfällen för sammanlagt ca 400 medarbetare, anordnande av förvaltningens jämställdhetsstrateg och Relationsvåldsteamet.

Förvaltningens avdelningsövergripande nätverk kring våld i nära relationer har varit en viktig resurs för medarbetarna för råd och stöd i frågor kring våld i nära relation.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2015	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Antal personer som utsatts för våld i nära relation som är kända av socialtjänsten 	344 st	2 %	98 %	247 st	210 st	tas fram av nämnden	2016
Analys Resultatet har kraftigt överstigit det satta årsmålet. Det har under 2016 varit en ärendeökning av våld i nära relation med 40 % jämfört med 2015. En förklaring till den kraftiga ökningen kan bero på att medarbetare har fått ökad kunskap om våld under året och i högre utsträckning frågar brukarna om våldsutsatthet. Under året har 344 personer haft kontakt med RVT utifrån våldsutsatthet. Av dessa var 336 kvinnor och 8 män.							

Nämndmål:

Stadsdelen är ett tryggt område där invånarna inte drabbas av våld

 Uppfylls delvis

Förväntat resultat

Våldet upphör i de familjer som har stöd av socialtjänsten. Allmänheten har kunskap om våld i nära relation och var man kan få stöd. Det finns kunskap inom organisationen för att kunna identifiera risk för våld i nära relation, utreda behov samt erbjuda insatser. Kvinnor och män, flickor och pojkar som är utsatta för våld i nära relationer får de insatser som de har rätt till och har behov av. Våldsutövare får insatser så att våldsutövandet upphör.

Analys

Fältassistenterna har förutom dagtid arbetat kvällar och nätter i offentliga miljöer med målet att främja trygghet och förebygga att ungdomar utsätts för våld eller utvecklar våldsamma beteenden. Arbete med att förebygga våldsglorifierande internetkultur har varit i särskilt fokus.

Våld i nära relation har fortsatt vara den vanligaste anledningen till att familjer blir aktuella inom Individ och familjeomsorgen barn och unga. Antalet ärenden inom Relationsvåldsteamet har ökat med 40 % under det senaste året. Relationsvåldsteamet har utbildat andra enheter inom förvaltningen om våld och dess konsekvenser samt haft kontakt med vårdcentraler och skolor. En erfarenhet är att verksamheter som fått utbildning kring våld i nära relation tenderar att göra flera anmälningar om våld.

Relationsvåldscentrum Sydost (RVCS) har under året erbjudit våldsutsatta och våldsutövare stöd och behandling. 105 våldsutsatta, varav 98 kvinnor och 7 män, har fått stöd och behandling. RVCS har genomfört behandling för 80 våldsutövare, 2 kvinnor och 78 män.

Antalet individer som fått behandling har ökat jämfört med 2015 då 79 våldsutsatta respektive 70 våldsutövare genomgick behandling. Bedömningen är att RVCS varit framgångsrika i att nå ut till våldsutövare och motivera till att ta emot behandling. Drygt 80 % av de våldsutövare som fullföljt behandlingen har själva angett att de upphört använda våld. Även om resultaten har varit framgångsrika så uppnås inte målen. Målen gällande barn som fått "Trappansamtal" uppnås inte heller, även om flera av barnen fått annan relevant behandling. RVCS har beviljats medel för att en forskare från Stockholms universitet ska utveckla former för att mäta resultat av de insatser som ges.

När en person som har barn blir aktuell inom Relationsvårdsteamet, på grund av våld i nära relation, inleds alltid även en utredning på barnet. Detta är en del av förklaringen till att ärendemängden på utredningsenheten också har ökat. Utredningsenheten har i hög grad beviljat insatser till dessa barn, till exempel "Trappansamtal", andra öppenvårdsinsatser eller stöd i att få kontakt med Barn- och ungdomspsykiatri (BUP). Under året har 41 barn, 26 pojkar och 15 flickor fått insatsen "Trappansamtal".

Inom Beställaravdelningen och Individ och familjeomsorgen vuxna har en del av utvecklingsarbetet under året handlat om att ställa frågor om utsatthet av våld i samband med att utredning görs om behov av/rätt till stöd/bistånd/insatser. Inom Beställaravdelningen har det arbetet till dels handlat om att utveckla användningen av metodstödet FREDA.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2015	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Alla våldsutövare ska efter avslutad behandling ha upphört med fysiskt, psykiskt, ekonomiskt och sexuellt våld	81,67 %				100 %		2016
Analys Det högt uppsatta årsmålet nås inte. Av de som avslutat behandling riktad till våldsutövare har 60 personer svarat på enkät och av dessa har 81 % uppgett att de upphört med våld medan de resterande har valt att inte besvara frågan. 90 % kan rekommendera behandlingen till andra. Vidare är det få brukare som genomgått behandlingen som återaktualiseras, vilket kan tolkas som att behandlingen är verksam.							
 Andel flickor och pojkar som upplevt våld i nära relation erbjuds Trappansamtal	65 %				90 %		VB 2016
Analys Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd Av de barn som upplevt våld i nära relationer under 2016 har sammanlagt 44 st gått på Trappansamtal varav 28 pojkar och 16 flickor. Av olika skäl är det inte alltid lämpligt att erbjuda Trappansamtal och då finns det annat bistånd att tillgå från vår öppenvård. Familjer kan få stöd i hemmet av familjebehandlare/familjesamtal eller andra föräldrastödjande insatser.							
 Andel flickor och pojkar över 13 år som uppvisar ett utåtagerande aggressivt beteende erbjuds stöd	0				90 %		VB 2016
Analys Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd Statistik över detta har inte förts och kan därför inte redovisas. Bedömningen är dock att en större del av dessa ungdomar erbjuds stöd i någon form som MST, familjebehandling, kontakter med förvaltningens öppenvård, hänvisning till BUP eller placering utanför egna hemmet.							

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2015	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 I samtliga familjerättsutredningar, utom faderskap, genomförs screening om våld förekommer.	100				100 %		VB 2016

	Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
	Personer som har upplevt våld i nära relationer uppmärksammas och får information om hur de får råd och stöd. Medarbetarna ska känna till att de har skyldighet att göra anmälan till socialtjänsten om de misstänker att barn upplever våld i nära relation	2016-01-01	2016-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.6 Stockholm är en tillgänglig stad för alla

 Uppfylls delvis

Analys

Förvaltningens bedömning är att målet för verksamhetsområdet delvis uppfylls.

Förvaltningen upplever att antalet synpunkter och klagomål angående utformningen av våra stadsmiljöer och lokaler har ökat. En förklaring kan vara otydliga ansvarsförhållanden avseende tillgänglighetsfrågor, vilket kan ha lett till att frågorna inte bevakats i den utsträckning som behövs. En ny projektledare inom lokal och -stadsmiljöverksamheten är en åtgärd som vidtagits under året för att tydliggöra ansvarsförhållanden och få en bättre bevakning av tillgänglighetsfrågorna.

Stadens brukarundersökningar visar på stor nöjdhet med bemötande, möjlighet att påverka insatsens utförande, med daglig verksamhet, korttidsboende och LSS-boende. Samtliga frågor visar på förbättrade eller lika bra resultat jämfört med föregående år. Några utvecklingsområden inom daglig verksamhet är brukarens kunskap om vem som är stödperson och att själv vara med att planera utförandet. Gällande gruppboende enligt LSS i egen regi framgår av samma undersökningar att brukarna trivs med personalen, är nöjda med sitt boende och att brukarna känner sig lyssnade på. Utvecklingsområden att arbeta vidare med är upplevelsen av trygghet i sin bostad och gemensamhetsutrymmen samt att ge brukaren möjlighet att planera det stöd de är i behov av.

Gällande nöjdhet med tillgängligheten av stadens inne och utemiljö, delaktighet i upprättande av genomförandeplaner, fungerande bostad och trygghet i LSS-boende uppfylls målen delvis. Några av resultaten innebär en försämring och något resultat går inte att jämföra då frågan inte fanns med i föregående års brukarundersökning. Gällande några av frågeställningarna har förvaltningens verksamheter som drivs i egen regi bättre resultat än snittet för alla

verksamheter. Någon generell förklaring till de resultat som är en försämring kan inte ges.

Inom Avdelning egen regis gruppbofästäder har arbetet med förhållningssätt och bemötande utifrån brukarnas behov av stöd pågått under hela året. Frågan har lyfts upp på personalmöten och i handledningen samt resulterat i olika handlingsplaner kring bemötande och förhållningssätt. Assistansenheten har under året kontinuerligt diskuterat frågeställningar kring bemötande och relationen mellan brukare samt assistenter, på APT och planeringsdagar. Diskussionerna har utgått från definitionen från Carpes yrkeskrav om bemötande och förhållningssätt. Carpe är en kommungemensam funktion för verksamhets- och yrkesutveckling inom stöd och service till personer med funktionsnedsättning, i Stockholms län. Carpe samordnar aktiviteter och genomför kompetensutveckling, samt sprider goda exempel.

	Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2015	Årsmål	KF:s årsmål	Period
	 Andel personer med funktionsnedsättning som upplever att de blir väl bemötta av stadens personal (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	91 %	92 %	89 %	89 %	89 %	88%	2016
	 Andel personer med funktionsnedsättning som upplever att de kan påverka insatsens utformning (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	80 %	80 %	80 %	80 %	80 %	76 %	2016
	 Andel personer med funktionsnedsättning som upplever att stadens inne och utemiljö är tillgänglig och användbar. (Stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	66 %	71 %	60 %	71 %	71 %	tas fram av nämnden	2016
Analys Av brukarundersökningen framgår att resultatet är något lägre än för förra året. I rapporter som avser daglig verksamhet och gruppbofästäder i EAV framkommer att resultatet ligger på ungefär samma siffror jämfört med år 2015.								
	 Andel personer som upplever att de varit delaktiga i upprättandet av genomförandeplaner	80 %	82 %	76 %		85	Fastställs 2016	2016
Analys Enligt brukarundersökningen ligger utförare inom funktionsnedsättning under årsmålet i denna indikator. Det går inte att jämföra värdet över tid då frågan inte fanns med i brukarundersökningen föregående år. Inom avdelning egen regis verksamheter inom daglig verksamhet och gruppbofästad sker ett ständigt arbete med att göra brukaren delaktig i genomförandeplaner.								
	 Andelen personer med funktionsnedsättning som upplever att de har en fungerande bostad (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	81 %	78 %	86 %	86 %	86 %	tas fram av nämnden	2016

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2015	Årsmål	KF:s årsmål	Period
funktionsnedsättning)							
Analys Resultatet är en försämrning jämfört med 2015. Fler kvinnor (86%) än män (78%) som bor i gruppboende upplever att de har en fungerande bostad. Förvaltningen har idag flera äldre gruppboendestäder vilket kan påverka kvinnor och mäns skillnader i upplevelsen.							
   Brukarens upplevelse av trygghet - LSS-boende, vuxna och barn (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	88 %	89 %	88 %	94 %	94 %	90 %	2016
Analys I avdelning egen regis undersökning riktad till personer inom de egna gruppboendestäderna svarar 90% att det är helt eller delvis trygga i sin lägenhet på gruppboendestaden. 10% svarar "jag vet inte" på frågan. Motsvarande resultat från föregående år finns inte då flera av gruppboendestäderna då drevs på entreprenad. Resultatet kommer att analyseras på respektive enhet för att förbättra trygghetssituationen för brukarna.							
   Nöjda brukare - Daglig verksamhet (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	91 %	94 %	87 %	89 %	89 %	89 %	2016
   Nöjda brukare - korttidsboende (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	94 %	90 %	100 %	83 %	89 %	89 %	2016
   Nöjda brukare - LSS-boende, vuxna och barn (Stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	88 %	88 %	88 %	83 %	85 %	89 %	2016

	Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
	 Stadsdelsnämnderna ska bygga bort enkelt avhjälpbara hinder	2016-01-01	2016-12-31	
	 Stadsdelsnämnderna ska tillsammans med äldre- och socialnämnden göra en översyn av behovet av äldreboende för personer som bor i gruppboende enligt LSS	2016-01-01	2016-12-31	

Nämndmål:

Kvinnor och män med funktionsnedsättning har möjlighet att leva ett självständigt liv med full delaktighet

◆ Uppfylls delvis

Förväntat resultat

Kvinnor och män med stöd och service enligt LSS har goda levnadsvillkor och möjlighet att bo i eget boende samt upplever självständighet utifrån sin förmåga. De upplever ett bra bemötande samt delaktighet vid utredningen, planeringen, genomförandet och uppföljningen av sina insatser. De kan påverka insatsernas utformning och vet hur och när insatserna ska utföras. Kvinnor och män, som nämnden har hälso- och sjukvårdsansvar för, får utifrån en individuell bedömning en säker och ändamålsenlig hälso- och sjukvård inklusive rehabilitering.

Analys

I februari återtog nämnden driften av tre gruppboendestäder och en servicebostad inom LSS. I april öppnades en ny gruppboendestad, med 6 lägenheter, i Stureby, Svedmyra gruppboendestad.

Andel brukare med stöd från Assistansenheten som upplever att de får det stöd de behöver för egna aktiviteter mättes i Avdelning egen regis brukarundersökning. 90 % svarade att de får det stödet av sina assistenter. I samma undersökning svarade 94 % att de upplever att de kan påverka utformningen av insatsen som enheten erbjuder.

Varierande utbud av både stimulerande och kulturella aktiviteter har erbjudits kontinuerligt till brukare som bor i gruppboendestäder och servicebostad enligt LSS, som drivs av förvaltningen. Allt från tid till individuella aktiviteter vardagar, till helgaktiviteter både enskild och gemensamt. Den gemensamma Caféverksamheten har inte varit öppen i den omfattningen som planerats. Diskussioner har förts kring hur verksamheten ska vidareutvecklas, öka antal öppettillfällen och hur fler brukare ska kunna besöka caféet.

Granskningar som gjorts under året, gällande att genomförandeplaner överensstämmer med biståndshandläggarens beställning, påvisade vissa brister. Granskningarna gällde personer som hade insatsen boendestöd och korttidsboende. I några ärenden hade ingen genomförandeplan kommit från utföraren, i flera ärenden fanns inte alla beställda insatser med och det framgick inte alltid när, hur och vad som ska utföras. I de flesta ärenden hade brukaren varit med i utformandet av genomförandeplanen.

	Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2015	Årsmål	KF:s årsmål	Period
●	Andel inom omsorgen om funktionsnedsatta som tycker att de blivit bemötta på ett bra sätt när de träffat en biståndshandläggare.	79 %				78 %		2016
◆	Andel kvinnor inom omsorgen om funktionsnedsatta som har en av beställaren godkänd	71,43 %				80 %		2016

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2015	Årsmål	KF:s årsmål	Period
genomförandeplan							
Analys Resultatet av den stickprovskontroll som genomförts visar att 10 av 14 genomförandeplaner överensstämmer med beställda insatser.							
 Andel män inom omsorgen om funktionsnedsatta som har en av beställaren godkänd genomförandeplan	66,67 %				80 %		2016
Analys Resultatet av den stickprovskontroll som genomförts visar att 10 av 15 genomförandeplaner överensstämmer med beställda insatser.							
 Andel som upplever att de får det stöd de behöver för egna aktiviteter	85 %			83 %	80 %		2016
 Andel som upplever att de har de hjälpmedel de behöver i sin bostad	94 %			84 %	87 %		2016

	Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
	Boendemiljön för den enskilde ska fortlöpande säkerställas inom förvaltningens verksamheter	2016-01-01	2016-12-31	
	Enheterna ska säkerställa att den enskilde haft möjlighet att vara delaktig vid utformandet av insatserna.	2016-01-01	2016-12-31	
	Förvaltningen ska informera om möjligheten till bostadsanpassning	2016-01-01	2016-12-31	
	Utförarenheterna ska säkerställa att genomförandeplanerna är uppdaterade. Beställarenheten ska granska att genomförandeplanen stämmer överens med beställda insatser.	2016-01-01	2016-12-31	

Nämndmål:

Tillgängligheten till nämndens verksamheter och parkmiljöer är god

 Uppfylls delvis

Förväntat resultat

Invånarna upplever att information om förvaltningens verksamheter är tillgängliga. De känner till verksamheterna och upplever att det är lätt att komma i kontakt med verksamheten och

dess medarbetare. Förvaltningens lokaler är tillgängliga för kvinnor och män med funktionsnedsättning. Invånarna är nöjda med tillgängligheten i park- och stadsmiljön. Kvinnor och män med funktionsnedsättning upplever tillgänglighet i stadsmiljön. Samtliga verksamheter genomför nämndens aktiviteter kopplade till programmet för delaktighet.

Analys

Förvaltningen upplever att antalet synpunkter och klagomål angående utformningen av våra stadsmiljöer och lokaler har ökat. En förklaring kan vara otydliga ansvarsförhållanden avseende tillgänglighetsfrågor, vilket kan ha lett till att frågorna inte bevakats i den utsträckning som behövs. Ambitionen är att bli bättre och tydliggöra ansvar. En ny projektledare inom lokal- och stadsmiljöverksamheten är en åtgärd som vidtagits under året för att tydliggöra ansvarsförhållanden och få en bättre bevakning av tillgänglighetsfrågorna.

En egen brukarundersökning har genomförts gällande biståndshandläggarnas tillgänglighet och information. För Beställarenheten för funktionsnedsatta och socialpsykiatri visade resultatet att många svarat att de inte vet om det är enkelt att nå handläggaren. Det sammantagna resultatet visade ett sämre resultat 2016 jämfört med motsvarande undersökning som genomfördes under 2013. Handläggarna försöker ha sina telefoner öppna och ha en så hög tillgänglighet som möjligt.

Även för Beställarenheten för äldreomsorgen visade resultatet att biståndshandläggarnas tillgänglighet inte är fullgod. En stor andel brukare uppgav att det varit svårt att komma i kontakt med biståndshandläggare. Bättre rutiner och arbetssätt kommer att utarbetas inom ramen för den organisationsöversyn som påbörjats i slutet av året. Få klagomål gällande tillgängligheten har inkommit under året.

	Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
	Bevakning och uppföljning av att belysning, snöröjning och halkbekämpning fungerar på de vägar som förvaltningen ansvarar för	2016-01-01	2016-12-31	
	Brukare ska kunna kommunicera direkt med personal inom förvaltningen utan att behöva gå via stadens kontaktcenter	2016-01-01	2016-12-31	
	Förvaltningen ska utforma populärversionen av verksamhetsplanen i lättläst format. Denna ska finnas tillgänglig på stadens hemsida.	2016-01-01	2016-12-31	
	Programmet om delaktighet för personer med funktionsnedsättning ska fortlöpande förankras inom förvaltningens verksamheter	2016-01-01	2016-12-31	
	Skriftlig information som förvaltningen utformar ska ses över och anpassas till lättläst	2016-01-01	2016-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.7 Stockholm är en demokratisk stad där invånarna har inflytande

● Uppfylls helt

Analys

Förvaltningens bedömning är att målet för verksamhetsområdet uppfylls.

ABF har under året, på uppdrag av förvaltningen, genomfört en kartläggning och inventering av civilsamhället i stadsdelsområdet. Syftet har varit att skapa en bild av vilka föreningar och nätverk som finns för närvarande, samt att skapa ett aktuellt underlag att utgå ifrån i förvaltningens fortsatta demokratiarbete inom civilsamhället. Demokratidagar genomfördes i september där representanter från nämnden, förvaltningar och föreningar deltog.

Dialogarbetet i Östberga har resulterat i en regelbunden kontakt mellan förvaltningen och boende i området där områdets trygghetssituation stått i fokus. Det har lett till att de boende fått kunskap om hur de kan påverka utvecklingen i sitt område, exempelvis genom att lämna medborgarförslag.

Under sommaren fick sommarjobbande ungdomar i projektet Ungdomskommissionen uppdraget att genom dialog med ungdomar i stadsdelsområdet undersöka vilka behov som föreligger för att öka ungdomars delaktighet och inflytande. Arbetet resulterade i en rapport som bland annat pekade på ett behov av kulturprojekt såsom en festival, samt att skolorna är relevanta arenor att samverka med, för att nå ungdomar för dialog.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2015	Årsmål	KF:s årsmål	Period
● Andel brukare med boendestöd som anser att de har inflytande över det stöd de får av sina boendestödjare.	89 %				87 %	fastställs 2016	2016
● Andel brukare på stadens gruppboenden som anser att de har inflytande över det stöd de får.	83 %	80 %	87 %		82 %	fastställs 2016	2016
● Andel vårdnadshavare till barn i förskolan som anser att de har möjlighet till delaktighet och inflytande i verksamheten	82 %	82 %	82 %		80 %	82%	2016
● Andel äldre med hemtjänst som anser att personalen tar hänsyn till deras åsikter och önskemål om hur hjälpen ska utföras	85 %	85 %	85 %		84 %	86%	2016

	Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
	 Kommunstyrelsen ska i samarbete med stadsdelsnämnderna initiera en satsning för att stärka ungas organisering och öka kunskaperna om mänskliga rättigheter.	2016-01-01	2016-12-31	
	 Kommunstyrelsen ska i samarbete med stadsdelsnämnderna ta fram förslag på hur det civila samhället kan stärkas, med särskilt fokus på ytterstaden och kvinnors organisering, samt bidra till att förutsättningar skapas för att det civila samhället kan göras delaktigt i stadens utveckling, i enlighet med det arbete som pågår inom ramen för den sociala hållbarhetskommisionen	2016-01-01	2016-12-31	
	 Stadsdelsnämnderna ska utarbeta lokala utvecklingsprogram i samverkan med invånare och i samarbete med stadens övriga nämnder och styrelser	2016-01-01	2016-12-31	

Nämndmål:

Enskede-Årsta-Vantör ska utvecklas i dialog med invånarna och i samverkan med många olika intressenter

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

Nämnd och förvaltning arbetar för att utveckla fler möjligheter för inflytande.

Analys

ABF har under året genomfört en kartläggning och inventering av civilsamhället i stadsdelsområdet. Syftet har varit att skapa en bild av vilka föreningar och nätverk som finns för närvarande, samt att skapa ett aktuellt underlag att utgå ifrån i förvaltningens fortsatta demokratiarbete inom civilsamhället. Demokratidagar genomfördes i september där representanter från nämnden, förvaltningar och föreningar deltog. Kartläggningen och Demokratidagarna har resulterat i en rapport och lägesbeskrivning, en förteckning över stadsdelsområdets föreningar, samt rekommendationer om hur förvaltningen kan utveckla sitt arbete med att skapa bättre förutsättningar för att föreningsliv och civilsamhälle ska utvecklas. Arbetet har lett till positiv respons och engagemang från föreningslivet inför fortsatt utvecklingsarbete.

Dialogarbetet i Östberga har resulterat i en regelbunden kontakt mellan förvaltningen och boende i området där områdets trygghetssituation har stått i fokus. Detta har lett till att boende har fått kunskap om hur de kan påverka utvecklingen i sitt område, exempelvis genom att lämna medborgarförslag eller göra andra skrivelser. De boende har berättat att de upplever sig delaktiga i förbättringsförslag för området och att de kan påverka skeendet via de demokratiska strukturerna. Några resultat är att de boende skrivit medborgarförslag, som överlämnats till nämnden, och att de ska göra en skrivelse med namninsamling till landstinget om kollektivtrafiken.

För att ytterligare stärka tryggheten i området har förvaltningen ett samverkansavtal med Fryshuset. Fryshuset har uppdraget att fysiskt närvara i området tre gånger per vecka och skapa relationer med unga som har behov av hjälp och stöd samt erbjuda fler möjligheter till fritidsaktiviteter.

Förvaltningen har tecknat en lokal överenskommelse med idéburna organisationer för seniorer och möten har ägt rum för samverkan samt erfarenhetsutbyte. I överenskommelsen kan parterna mötas med fokus på det gemensamma arbetet att tillgodose behov hos de äldre medborgarna i stadsdelsområdet gällande socialt innehåll, kultur, hälsa, fritid, social delaktighet och samvaro samt medmänskligt stöd.

Avdelning egen regis gruppboendestäder har arbetat nära anhöriga och företrädare för brukarna. Bland annat har träffar anordnats, där verksamheterna möjliggjort samverkan mellan grupperna.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2015	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Antal genomförda öppet hus	4				2		VB 2016

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 En ny kommunikationsplan ska tas fram under 2016.	2016-01-01	2016-12-31	

Nämndmål:

Kvinnor och män ges möjlighet till inflytande över det stöd de får och verksamhetens utformning

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

Vårdnadshavare har möjlighet till delaktighet och inflytande i förskolan. Kvinnor och män ges möjlighet till inflytande över det stöd de får.

Analys

Förskolorna har arbetat med att få vårdnadshavare att känna delaktighet och ha förtroende för förskolans verksamhet genom bland annat föräldramöten, diskussionskvällar och i utvecklingssamtal. Andelen nöjda vårdnadshavare i brukarundersökningen för förskolorna för

delområdet *Samverkan med hemmet* uppmättes till 86 % 2016 (flickor 85 %, pojkar 86 %) i jämförelse med 84 % år 2015.

Ett utvecklingsområde är att synliggöra dokumentationen digitalt för att öka vårdnadshavarnas inflytande och delaktighet i det pedagogiska arbetet.

Avdelning egen regis verksamheter ger alla brukare möjlighet att ha inflytande över det stöd de får genom att enheterna på olika sätt säkerställer att alla ha en aktuell genomförandeplan där brukaren varit delaktig. Resultatet i brukarundersökningar kring inflytande och delaktighet visar på ett resultat 2016 som är högre än det förväntade årsmålet.

Avdelning egen regi har reviderat kontaktmannens uppdrag och ansvar för att ytterligare säkerställa brukarens inflytande och delaktighet. Vidare använder sig Kostenheten och Förebyggande enheten av så kallade nöjdhetsmätare för att mäta, följa upp och förbättra verksamheterna samt öka nöjdheten.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.8 Offentlig upphandling utvecklar staden i hållbar riktning

 Uppfylls helt

Analys

Förvaltningens bedömning är att målet för verksamhetsområdet uppfylls.

Utbildningstillfällen har under året erbjudits för nya användare av systemet med elektroniska inköp. Miljökrav utifrån stadens miljöprogram har använts vid den upphandling som gjorts under året.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2015	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel elektroniska inköp	65 %				67 %	Tas fram av nämnden	VB 2016
Analys Många nyheter/varugrupper har tillkommit under året och förvaltningen förväntar ett högre utfall när användarnas säkerheten ökar med vad som ska beställas genom systemet.							

Nämndmål:

Offentliga upphandlingar utvecklar verksamheterna i hållbar riktning

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

Stadsdelen ställer krav på miljöhänsyn och social hänsyn vid offentliga upphandlingar. Den offentligt finansierade välfärden bedrivs av utförare som bedriver verksamhet med hög kvalitet, på ett samhälleligt långsiktigt hållbart sätt.

Analys

Under året har förvaltningen genomfört förenklade upphandlingar av verksamhet gällande parkskötsel i Årsta och Vantör, gruppboendestäder inom socialpsykiatri gällande Dalens gruppboendestad och Hagsätravägens gruppboendestad, beredskapstid för sjuksköterskor samt distribution av dagligvaror inom hemtjänst.

I upphandlingen av parkskötsel tilldelades kontraktet DN Trädgård och Markskötsel KB. Förvaltningen lade även ett egenregi-ansbud i parkupphandlingen. Gällande gruppboendestäder inom socialpsykiatri, vanns upphandlingen av förvaltningens egenregi-ansbud.

Förvaltningen har också deltagit i gemensamma upphandlingar tillsammans med andra förvaltningar angående, bårtransporter, transport av färdiglagad mat, krisberedskap och säkerhetskonsult, upphandlingskonsulter, bemanningstjänster, socialsekreterare samt biståndsbedömare, trygghetslarm på servicehus och särskilt boende, digitaliseringstjänster, enskilda platser för vuxna inom socialpsykiatri, enskilda platser i stödboenden för ensamkommande barn och unga samt handledningstjänster.

Där det har varit relevant har de krav som staden har utarbetat för till exempel miljö och sociala hänsyn använts.

Utbildningstillfällen har under året erbjudits för samtliga nya användare av systemet med elektroniska inköp.

Uppföljning av ekonomi och särskilda satsningar

Analys av resultaträkning - uppföljning av driftbudget

Ekonomiskt utfall i sammanfattning

Totalt redovisas kostnader om 2 822,7 mnkr och intäkter om 546,4 mnkr. För investeringar redovisas utgifter om 41,9 mnkr och inkomster om 0,7 mnkr.

Nämndens driftverksamhet visar ett överskott om 11,3 mnkr före och 2,6 mnkr efter överföring till enheternas resultatfonder. Resultatfonden ökar med 8,8 mnkr till 54,2 mnkr.

Investeringarna visar ett överskott om 1,9 mnkr.

Årets bokslut har upprättats i överensstämmelse med stadens anvisningar och enligt reglerna i stadens redovisningshandbok. Beloppsgränsen för poster som har periodiserats manuellt fastställdes till 20 000 kronor per tillfälle.

Enskede-Årsta-Vantör stadsdelsnämnd tilldelades en total nettobudget på 2 287,6 mnkr av kommunfullmäktige inför 2016. Under året har budgeten justerats i samband med kommunstyrelsens beslut i avstämningsärende och tertialrapporter med 43,4 mnkr netto.

Budget och utfall per verksamhetsområde

I tabellen nedan redovisar förvaltningen det ekonomiska resultatet per verksamhetsområde före och efter resultatöverföring.

Tabell 1: Budgetutfall per verksamhetsområde (mnkr)						
Verksamhet (mnkr)	Justerad budget 2016 nettokostnader	Utfall 2016 nettokostnader	Avvikelse 2016 före resultatf.	Avvikelse 2016 efter resultatf.	Avvikelse 2015 före resultatf.	Avvikelse 2015 efter resultatf.
Nämnd och administration	51,8	52,5	-0,7	-0,7	4,5	4,5
Individ och familj	248,3	283,9	-35,6	-36,1	-17,5	-17,4
varav socialpsykiatri	63,5	56,9	6,6	6,1	0,0	0,1
Stadsmiljö	31,8	30,0	1,8	1,8	1,9	1,9
varav avskrivningar och räntor	13,3	11,5	1,8	1,8	-0,7	-0,7
Förskola	535,3	517,3	18,0	14,7	12,0	13,4
Äldreomsorg	782,4	761,6	20,8	18,7	-7,5	-10,1
Stöd och service till personer med funktionsnedsättning	406,7	403,7	3,0	0,1	4,5	4,5
Fritid och kultur	50,9	49,2	1,7	1,7	4,2	4,2
Arbetsmarknadsåtgärder	25,1	23,3	1,8	1,8	3,1	3,1
Ekonomiskt bistånd	155,4	154,8	0,6	0,6	-3,6	-3,6
varav handläggning	38,6	38,1	0,5	0,5	2,1	2,1
Övrigt	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Drift totalt	2 287,6	2 276,3	11,3	2,6	1,5	0,4
Investeringar i parker	36,9	35,0	1,9	1,9	12,9	12,9

Tabell 1: Budgetutfall per verksamhetsområde (mnkr)

Övriga investeringar	6,2	6,2	0,0	0,0	0,0	0,0
Investeringar totalt	43,1	41,2	1,9	1,9	12,9	12,9

Nedan följer redovisning och analys av resultat per verksamhetsområde.

Nämnd och gemensam administration

Tabell 2: Utfall jämfört med budget Nämnd och gemensam administration (mnkr)

	Justerad budget 2016		Utfall 2016		Avvikelse	Avvikelse
Verksamhet	Kostnader	Intäkter	Kostnader	Intäkter	Netto	2015
Administration	55,4	-3,6	56,9	-4,4	-0,7	4,4
Summa	55,4	-3,6	56,9	-4,4	-0,7	4,4
Avvikelse i %					-1,4 %	

Administration visar ett underskott på 0,7 mnkr. En ny administrativ lokal på Palmfeltsvägen 1C har hyrts in för att skapa en god arbetsmiljö och för att komma till rätta med trångboddheten på Slakthusplan 8. Förvaltningen har aktivt arbetat med att sänka sjuktagen och centrala medel har avsatts för att avlasta enheternas arbete med rehabiliteringsprocessen, bland annat med karriärväxling.

Individ- och familjeomsorg

Tabell 3: Utfall jämfört med budget Individ- och familjeomsorg (mnkr)

	Justerad budget 2016		Utfall 2016		Avvikelse	Avvikelse
Verksamhet	Kostnader	Intäkter	Kostnader	Intäkter	Netto	2015
Barn och unga	258,0	-116,6	307,6	-124,8	-41,4	-20,7
Vuxna	49,6	-6,2	51,6	-7,4	-0,8	3,2
Socialpsykiatri	80,6	-17,1	74,1	-17,2	6,6	0
Summa	388,2	-139,9	433,3	-149,4	-35,6	-17,5
Resultatöverföring					-0,5	-0,5
Summa efter resultatdisposition					-36,1	-4,4
Avvikelse i %					-14,5 %	

För hela verksamhetsområdet individ och familjeomsorg samt socialpsykiatri redovisas ett underskott om 36,1 mnkr efter resultatöverföringar.

Stockholm stad upprättade under året en handlingsplan för att förbättra arbetsmiljön för medarbetare och chefer inom individ- och familjeomsorgen. Individ- och familjeomsorg barn och unga upprättade också en handlingsplan, dels utifrån personalsituationen men också utifrån det ekonomiska underskottet. Vissa effekter av vidtagna åtgärder kan ses redan då avdelningen numera har få vakanta tjänster.

Problematiken i många ärenden tenderar att bli allt mer komplexa, vilket innebär mer kostsamma placeringar då vårdbehovet är omfattande och under en längre period. I flera av avdelningens mest kostsamma placeringar står barn och unga för hela kostnaden trots att kostnaden bör delas med annan enhet eller annan instans, som till exempel Barn- och ungdomspsykiatri (BUP). I den upprättade handlingsplanen för Individ- och

familjeomsorgen, barn och unga, var en av åtgärderna att få andra enheter/instanser att bekosta delar av vården, vilket har lyckats i en del fall.

Verksamhetsområde barn och unga redovisar ett underskott med 41,4 mnkr.

Bakgrunden till underskottet är i huvudsak ökad ärendetillströmning, personalomsättning och fler komplexa ärenden.

Avdelningen har haft ett ökat ärendeantal att hantera under de senaste åren. 2014 hanterades 1 561 ärenden, 2015 var det 1 939 ärenden och under 2016 var det 2 054 ärenden.

Dessa siffror gäller för hela avdelningen, exklusive Relationsvårdsteamet (RVT).

Till RVT inkom 2015, 248 ärenden, vilket ökade under 2016 till 301 ärenden.

Enligt mottagningsgruppens statistik inkom under året 3 356 anmälningar/ansökningar, vilket är en ökning från året innan med 900 stycken. Av de anmälningar/ansökningar som inkom till mottagningsgruppen ledde ca 40 % till utredningar.

Ensamkommande flyktingbarns boende på HVB hem och jourhem står för ca 77,0 mnkr av årets kostnader. Under 2016 täcktes dessa kostnader av intäkter från Migrationsverket. Av dessa avser ca 1,3 mnkr kostnad för närståendeplaceringar samt faktiska kostnader för ensamkommande flyktingbarn, som har blivit placerade i familjehem.

Den ökade ärendetillströmningen medför även att familjevården och öppenvården efterfrågas i högre utsträckning, bland annat ökade antalet familjehemsplaceringar med 24 barn under 2016, från 102 till 126.

Personalomsättningen inom Individ- och familjeomsorgen barn och unga var relativt hög under början av året. En enhet drabbades av sjukdomar hos medarbetare (inte arbetsrelaterade), vilket medförde att avdelningen anlätade inhyrd personal i hög omfattning. Detta för att kunna hantera ärendena och för att inte belasta befintlig personal för mycket. Kostnaden för inhyrd personal var 18,2 mnkr. Under året stabiliserades personalsituationen och den inhyrda personalen kunde avvecklas succesivt under hösten och helt avslutas vid årsskiftet. Totala personalkostnader inklusive inhyrd personal uppgår till 133 mnkr, vilket är 21,9 mnkr mer i jämförelse med budget.

Missbruksvården för vuxna redovisar ett underskott på 0,8 mnkr. Underskottet beror på en ökning av placeringskostnader inom Relationsvårdsteamet samt högre kostnader av LVM (lagen om vård av missbrukare i vissa fall) placeringar.

Tabell 4: Nyckeltal, vuxna missbruk och barn och unga		
Nyckeltal	Snitt 2015	Snitt 2016
Vuxen missbruk		
Vårddygn (antal totalt)	2 758	2 639
Intecknad vårbudget	71 %	99 %
Barn och unga		
Helårsplatser (samtliga vård dygn)	3 732	7 481
Intecknad vårbudget	109 %	97 %

Socialpsykiatrin visar ett överskott på 6,1 mnkr efter överföring till resultatfond. Till

resultatfonden avsätts 0,5 mnkr och den är nu fylld till maximalt belopp, 2,0 mnkr. Av överskottet avser 2,0 mnkr PRIO medel från tidigare år som inte kan överföras till kommande år. Resterande del 4,1 mnkr beror på att de beslutade insatserna har varit färre och kostat mindre än planerat.

Stadsmiljö

Tabell 6: Utfall jämfört med budget Stadsmiljö (mnkr)

	Justerad budget 2016		Utfall 2016		Avvikelse	Avvikelse
Verksamhet	Kostnader	Intäkter	Kostnader	Intäkter	Netto	2015
Parskötsel	16,1		16,9	-0,6	-0,2	1,4
Räntor och avskrivningar	13,3		11,5		1,8	-0,7
Handläggning	2,4		2,2		0,2	1,2
Summa	31,8	0,0	30,6	-0,6	1,8	1,9
Avvikelse i %					5,7 %	

Verksamheten redovisar ett överskott om 1,8 mnkr. Överskott beror på att avskrivningar och räntor på investeringar inte blev så höga som befarat då investeringsprojekt försenats och därmed inte börjat kosta i form av avskrivning och räntor. På grund av att parkentreprenören inte har levererat enligt kvalitetskriterierna i kontraktet har förvaltningen inte betalat ut kvalitetspengar motsvarande ca 0,5 mnkr

Förskoleverksamhet

Tabell 7: Utfall jämfört med budget Förskola (mnkr)

	Justerad budget 2016		Utfall 2016		Avvikelse	Avvikelse
Verksamhet	Kostnader	Intäkter	Kostnader	Intäkter	Netto	2015
Utgående peng	412,7	-36,6	413,1	-41,2	4,2	-3,0
Barn i behov av särskilt stöd	46,5		46,5		0,0	-0,7
Lokaler och gemensamt	107,5		93,3	0,0	14,2	15,6
Öppen förskola mm	5,2		5,6	0,0	-0,4	0,1
Summa	571,9	-36,6	558,5	-41,2	18,0	12,0
Resultatöverföring					-3,3	1,4
Summa efter resultatdisposition					14,7	13,4
Avvikelse i %					2,7 %	

Förskolan visar efter resultatöverföring ett överskott om 14,7 mnkr, varav 10,0 mnkr reserverades i verksamhetsplanen 2016 för att täcka andra verksamheters eventuella underskott. Överskottet hos förskolan kan hänföras till en fördröjning av lokalprojekt samt att planerad rekrytering av specialpedagoger har försenats.

Enheterna ökar resultatfonderna med totalt 3,3 mnkr vilket betyder att totalt 19,5 mnkr förs över till resultatfonden för 2017. Eftersom bl.a. specialpedagogerna inte tillsattes under 2016 har enheterna tilldelats 4,5 mnkr som kompensation för uteblivna centrala resurser för barn i

behov av särskilt stöd.

Vissa kostnader, till exempel driftkostnader för öppen förskola redovisas under verksamhetsområdet förskola men tillhör organisatoriskt avdelningen för kultur, fritid och demokrati. Öppen förskola redovisar ett underskott på 0,4 mnkr till följd av ökade kostnader för lokaler och drift under året.

Vårdnadsbidraget har betalats ut för 11 barn på heltid och 2 barn på deltid vilket motsvarat 0,1 mnkr.

Statistiken i tabellen nedan är framtagen enligt förvaltningens beräkningar.

Tabell 8: Nyckeltal förskola		
Verksamhet	Snitt 2015	Snitt 2016
Antal barn	3 686	3 657
Antal avdelningar	233	229
Antal barn per grupp	15,8	16,0
Antal barn per anställd	4,6	4,9
Uppfylls garantin	Ja	Ja

Tabell 9: Utförarenheternas resultat Förskola (mnkr)			
Verksamhet	Budget-omslutning	Resultat 2016	Resultat i % av omslutning
Snösåtra förskolor	25	1,4	5,6 %
Rågsved 1 förskolor	33,6	0	0,0 %
Rågsved 2 förskolor	34,6	-0,5	-1,3 %
Örby förskolor	41,7	0,4	1,0 %
Högdalens förskolor	45,2	0,0	0,1 %
Hagsåtra 2 förskolor	21,5	-0,1	-0,5 %
Dalens förskolor	25,8	0,6	2,3 %
Årsta 2 förskolor	47,3	0,6	1,2 %
Enskede Gårds förskolor	55,6	0,3	0,6 %
Östberga förskolor	32,3	0	0,0 %
Blåsuts förskolor	26,4	0,5	1,9 %
Årsta 3 förskolor	32,1	0,0	0,1 %
Stureby förskolor	35,6	0,1	0,3 %
Summa	456,7	3,4	0,8 %

Totalt visar resultatenheterna ett överskott om 3,4 mnkr, men på enhetsnivå är resultaten varierande och fyra resultatenheter visar underskott. Då antalet inskrivna barn har minskat, särskilt under hösten, har medel för barnomsorgsgarantin använts för att till viss del kompensera enheterna för att hålla tomma platser. Kompensationen uppgick till 1,1 mnkr.

Äldreomsorg

Tabell 10: Utfall jämfört med budget Äldreomsorg (mnkr)

	Justerad budget 2016		Utfall 2016		Avvikelse	Avvikelse
Verksamhet	Kostnader	Intäkter	Kostnader	Intäkter	Netto	2015
Vård och omsorg	927,7	-202,8	942,8	-231,8	13,9	-11,0
Biståndshandläggning	23,5	-0,6	20,6		2,3	1,2
Ledning och övergripande kostnader	39,6	-5,0	33,5	-3,5	4,6	2,4
Summa	990,8	-208,4	996,9	-235,3	20,8	-7,5
Resultatöverföring					-2,1	-2,1
Summa efter resultatdisposition					18,7	-11,6
Avvikelse i %					2,4%	-1,5%

Äldreomsorgen visar ett överskott efter överföring till resultatfonder om 18,7 mnkr. Resultatenheterna ökar fonderna med 2,1 mnkr. Biståndsenheten visar ett överskott om 20,4 mnkr. Övrig äldreomsorg visar sammantaget ett underskott om 1,8 mnkr.

Beställarenhetens överskott beror främst på att vård-och omsorgsbehovet minskat jämfört med budgeten. I tabell 12 nedan redovisas statistik över prestationer. Boende på servicehus och särskilt boende är 10 respektive 12 personer mindre än budgeterat. Antalet personer med hemtjänstinsatser har ökat med 20, trots detta var de utförda hemtjänsttimmar mindre än budgeterade timmar.

Kostnaderna för tomgångshyror uppgick till 3,0 mnkr vilket är 1,5 mnkr mindre än för 2015. Drygt hälften av tomgångshyrorna avser servicehuslägenheter. Kompensation om 2,6 mnkr har erhållits från kommunstyrelsen för omstrukturering av 27 lägenheter på Enskededalens servicehus. Lägenheterna har omstrukturerats till boende för ensamkommande flyktingar.

Tabell 11: Utförarenheternas resultat hemtjänst (mnkr)

Enhet	Budget-omslutning	Resultat 2016	Resultat i % av omslutning
Bandhagen-Högdalen, resultatenhet	32,1	-0,5	1,7%
Stureby, resultatenhet	20,3	-0,2	1,2%
Enskede, resultatenhet	31,7	-0,4	1,1%
Årsta	28,7	-0,4	1,3%
Hagsätra-Rågsved	2,8	-0,2	6,3%
Nattpatrullen	3,6	-0,1	3,3%
Summa	119	-1,8	1,5%

Tabell 12: Utförarenheternas resultat vård- och omsorgsboende (mnkr)

Enhet	Budget-omslutning	Resultat 2016	Resultat i % av omslutning
Rågsveds servicehus, resultatenhet	32,7	-1,0	2,9%
Enskede nya servicehus,	28,1	0,7	2,3%

Tabell 12: Utförarenheternas resultat vård- och omsorgsboende (mnkr)			
resultatenhet			
Enskededalens servicehus	16,4	-0,9	5,4%
Stureby vård-omsorgsboende, intraprenad	134,9	1,1	0,8%
Högdalen vård-omsorgsboende	99,5	-3,1	3,1%
Mårtensgården vård-omsorgsboende, intraprenad	31,9	0,4	1,3%
Summa	344	-2,8	0,8%

Tabell 13: Utförarenheter Övrig verksamhet (mnkr)			
Enhet	Budget-omslutning	Resultat 2016	Resultat i % av omslutning
Kostenheten intraprenad	21,7	2,0	9,2%
Förebyggande verksamhet	8,7	0,1	-0,8%
Summa	30	2,1	6,8%

Utförarenheternas resultat

Sammantaget visar alla utförare i egen regi ett underskott om 2,6 mnkr. Resultatenheterna har underskott och minskar sina fonder med 1,4 mnkr och intraprenaderna har överskott och ökar sina fonder med 3,5 mnkr. Det betyder att sammantaget kommer 2,1 mnkr överföras till resultatfonderna för 2017.

Servicehusen och vård- och omsorgsboenden visar ett underskott om 2,8 mnkr.

Hemtjänstutförarna visar ett underskott om 1,8 mnkr. Minskade beställningar både inom hemtjänst och servicehus samt vård- och omsorgsboende har inneburit minskade intäkter för utförarna med ca 13,4 mnkr jämfört med 2015. Under året övertagna verksamheter ingår inte i jämförelsen.

Hemtjänstutförarna fick ersättning för motsvarande 84 % av de beviljade timmarna och 80 % av de beställda nattbesöken.

För vård- och omsorgsboendena har beläggningen minskat med 3 % till ca 93 %. I år motsvarar fyra tomlatser 1 % intäktsbortfall (ca 2,6 mnkr på årsbasis). Under året har antalet beslut om boende från förvaltningen minskat medan antalet belagda platser från andra förvaltningar ökade med 26 mellan januari och december. Andra förvaltningars placeringar utgjorde 37 % av beläggningen på våra vård-och omsorgsboende 2016, vilket är 5 % högre än 2015.

Servicehusens beläggning har också försämrats och uppgick till 82 % respektive 90 % för Rågsveds servicehus respektive Enskede ny servicehus. Även beviljade hemtjänststimmar i servicehus har minskat.

Tabell 14: Nyckeltal äldreomsorg			
Verksamhet	Snitt 2015	Budget 2016	Snitt 2016
Antal personer			
Särskilt boende	567	547	535

Tabell 14: Nyckeltal äldreomsorg			
Hemtjänst	1 560	1 490	1 510
Servicehus	296	280	270
Antal timmar och nattbesök			
Öppen hemtjänst:			
Hemtjänst, utförda dagtimmar/månad	49 742	47 716	46 995
Hemtjänst, utförda nattbesök/månad	3 790	2 831	3 302
Larmkunder/månad	1 410	1 400	1 163
Servicehus:			
Servicehus, beviljade timmar	24 471	21 980	19 510
Dagvård, antal dagar	14 063	13 751	13 735

Stöd och service till personer med funktionsnedsättning

Tabell 15: Utfall jämfört med budget (mnkr)						
	Justerad budget 2016		Utfall 2016		Avvikelse	Avvikelse
Verksamhet	Kostnader	Intäkter	Kostnader	Intäkter	Netto	2015
Verksamheter inkl lokaler	472,4	-87,2	466,6	-85,1	3,7	3,9
Ledning/biståndshandläggning	18,6	0,0	20,3	-1,2	-0,5	0,7
Svedmyrabadet	2,9	0,0	3,1	0,0	-0,2	-0,1
Summa	493,9	-87,2	490,0	-86,3	3,0	4,5
Resultatöverföring					-2,9	0
Summa efter resultatdisposition					0,1	4,5
Avvikelse i %					0,02%	

Verksamheten har ett överskott om 0,1 mnkr efter resultatöverföring. Beställarenheten redovisar ett underskott om 5,8 mnkr. Underskottet uppvägs av överskott för utförarenheterna och avdelningsgemensamma kostnader.

Underskottet för det så kallade fasta anslaget som ska täcka kostnader för insatser enligt socialtjänstlagen beror på dyra SoL-placeringar och fler kostsamma hjälp- och stödinsatser efter allt kortare vårdtider på sjukhus.

Inom prestationsrelaterade insatser har vissa privata utförare inte anslutit sig till valfrihetssystemet och därmed inte accepterat LSS-pengen som fastställts av staden. Det medför att vissa enskilda avtal ger högre kostnader jämfört med tilldelad budget.

Tabell 16: Nyckeltal stöd och service till funktionsnedsättning					
Verksamhet	Snitt 2015	Budget 2016	Avläsning T1	Avläsning T2	Snitt 2016
Antal personer					
Dag-/Daglig verksamhet	296	302	308	324	316
Korttidsvistelse	75	73	82	82	82
Bostad med särskild service,	142	143	145	153	149

Tabell 16: Nyckeltal stöd och service till funktionsnedsättning

vuxna					
-------	--	--	--	--	--

Utförarenheternas resultat

Utförarna redovisar totalt ett överskott om 5,8 mnkr. Assistansenheten och gruppbo- städer har redan uppnått resultatfondens maximala nivå om 10 % av sin totala omslutning. Därför kan inte resultat enheterna överföra hela årets överskott till nästa år, utan endast 2,9 mnkr.

Tabell 17: Utförarenheternas resultat (mnkr)

Verksamhet	Budget-omslutning	Resultat 2016	Resultat i % av omslutning
Gruppbo- städer Enskede- Årsta-Vantör	63,7	4,3	6,8%
Assistansenheten	71,7	0,6	0,8%
Daglig verksamhet	19,6	0,9	4,6%
Summa	155	5,8	3,7%

Fritid och kultur

Tabell 18: Utfall jämfört med budget Fritid och kultur (mnkr)

	Justerad budget 2016		Utfall 2016		Avvikelse	Avvikelse
Verksamhet	Kostnader	Intäkter	Kostnader	Intäkter	Netto	2015
Verksamheter inom Kultur,fritid och demokrati	51,7	-2,1	53,2	-4,9	1,3	4,2
Kulturaktiviteter och föreningsbidrag	1,3	0,0	0,9	0,0	0,4	0,0
Summa	53,0	-2,1	54,1	-4,9	1,7	4,2
Avvikelse i %					3,3%	

Verksamhetsområdet visar ett överskott om 1,7 mnkr. Försäljning av tjänster till skolan har ökat och lokalkostnaderna har varit lägre än budgeterat.

Utförarenheternas resultat

Utförarna redovisar ett totalt överskott på 0,4 mnkr vilket främst beror på högre intäkter för mellanstadie barn än budgeterat.

Tabell 19: Utförarenheternas resultat (mnkr)

Verksamhet	Budget-omslutning	Resultat 2016	Resultat i % av omslutning
Fritid område 3 (Rågsved, Hagsåtra, Stacken, Stureby, Rågdalen)	9,6	9,3	96,9%
Fritid område 4 (Örby, Högdalen, Bandängen, Stamparken, Enskede)	9,4	9,3	98,9%
Summa	19,0	18,6	97,9%

Ekonomiskt bistånd och arbetsmarknadsåtgärder

	Justerad budget 2016		Utfall 2016		Avvikelse	Avvikelse
Verksamhet	Kostnader	Intäkter	Kostnader	Intäkter	Netto	2015
Arbetsmarknadsåtgärder	33,2	-8,1	31,9	-8,6	1,8	3,1
Ekonomiskt bistånd	138,9	-22,1	129,9	-13,2	0,1	-4,2
Handläggning	38,6	0,0	41,0	-2,9	0,5	0,6
Summa	210,7	-30,2	202,8	-24,7	2,4	-0,5
Avvikelse i %					1,3%	

Ekonomiskt bistånd och arbetsmarknadsåtgärder redovisar ett sammanlagt överskott på 2,4 mnkr, varav ekonomiskt bistånd inklusive handläggning visar ett överskott på 0,6 mnkr, i jämförelse med budget.

Arbetsmarknadsåtgärder visar ett överskott om 1,8 mnkr vilket beror på lägre kostnader för OSA-anställda och visstidsanställda än budgeterat. Nya riktlinjer för OSA-anställningar har inneburit att vissa platser periodvis stått tomma. Intäkterna har blivit större än prognostiserat när det gäller de kommunala visstidsanställningarna då många av dem har haft rätt till stöd från arbetsförmedlingen genom nystartsjobb.

Tabell 21: Nyckeltal ekonomiskt bistånd

Verksamhet	Snitt per mån 2015	Snitt per mån 2016
Antal bidragshushåll	1 297	1 181
Antal ungdomar under 25 år	121	100
Utbetalt bidrag mnkr	11,48275	11,3
Utbetalt bidrag för boendekostnad, mnkr	0,8	0,8
Medelbidrag, kronor	8 654	9 557

Antalet bidragshushåll har minskat från 1 218 i början av året till 1 147 i december. Medelbidraget per hushåll har under året varit 9 557 kr vilket är 690 kr högre än 2015. För att minska boendekostnaderna har en socialsekreterare avdelats för att särskilt arbeta med de klienter som är bostadslösa och detta har gett resultat. Arbetet med sjukskrivna klienter är ett långsiktigt arbete men förvaltningen bedömer att även detta på sikt ska leda till minskade kostnader.

Förvaltningen har haft en kostnad motsvarande 11,4 mnkr för feriearbete. Av de totalt cirka 1 860 sökande erbjöds 1 069 ungdomar jobb varav 931 ungdomar anställdes. Inför jullovet inkom 55 ansökningar, varav 46 tillträdde.

Jämförelse av kostnader och intäkter med föregående år

Tabell 22: Kostnader och intäkter år 2015 och 2016 (mnkr)

	Utfall 2015		Utfall 2016		Netto-
Verksamhet	Kostnader	Intäkter	Kostnader	Intäkter	förändring*
Nämnd och administration	53,1	-3,2	56,9	-4,4	2,6

Tabell 22: Kostnader och intäkter år 2015 och 2016 (mnkr)					
Individ och familjeomsorg	319,4	-70,0	433,3	-149,4	34,5
varav socialpsykiatri	74,5	-11,0	74,1	-17,2	-6,6
Stadsmiljö	31,5	-0,2	30,6	-0,6	-1,3
varav avskrivningar och räntor	13,7	0,0	11,5	0,0	-2,2
Förskola	557,8	-46,1	558,5	-41,2	5,6
Äldreomsorg	968,2	-184,5	996,9	-235,3	-22,1
Stöd och service till personer med funktionsnedsättning	468,6	-81,0	490,0	-86,3	16,1
Fritid och kultur	45,4	-5,2	54,1	-4,9	9,0
Arbetsmarknadsåtgärder	32,5	-9,7	31,9	-8,6	0,5
Ekonomiskt bistånd	173,5	-18,3	170,9	-16,1	-0,4
varav handläggning	37,1	-3,1	41,0	-2,9	4,1
Övrigt	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Totalt drift	2 650,0	-418,2	2 823,1	-546,8	44,5
Investeringar i parker	12,4	-1,3	35,7	-0,7	23,9
Övriga investeringar	3,7	-0,5	6,2	0,0	3,0

* - = *minskad kostnad*

Nettokostnaderna har ökat med 44,5 mnkr, vilket motsvarar ca 1,7 %. Intäkterna har ökat med 128,6 mnkr jämfört med år 2015, medan kostnaderna har ökat med 173,1 mnkr.

Jämfört med utfallet för 2015 har nettokostnaderna för administrationen ökat med 2,6 mnkr. Ökningen beror bland annat på att lokalkostnader och lönekostnader har ökat. Kostnader för rehabilitering har också belastat administrationen.

Nettokostnaderna för hela individ- och familjeomsorg har ökat med 13,8 % vilket motsvarar 34,5 mnkr. Kostnaderna har ökat med 113,9 mnkr och intäkterna har ökat med 79,4 mnkr. Placeringskostnaderna har ökat med 77,0 mnkr jämfört med 2015. Personalkostnader har ökat med 17,0 mnkr medans kostnader för inhyrd personel har ökat med 8,5 mnkr. Intäktsökningen beror till största del på statsbidrag från Migrationsverket för ensamkommande flyktingbarn.

Inom socialpsykiatrin har nettokostnaderna sjunkit med 6,6 mnkr, 8 %, i jämförelse med 2015. Detta beror på ökade intäkter, varav den största delen är statsbidrag i form av PRIO-medel. Kostnaderna ligger kvar på samma nivå.

Nettokostnaderna för stadsmiljö har, i jämförelse med 2015, minskat med 4 %. Det är små förändringar i både kostnaderna och intäkterna. Dock har kostnaden för räntor och avskrivningar minskat med 16 %. Detta beror på att många projekt har blivit avskrivna och avslutade under året samt att investeringsprojekt försenats och därmed inte börjat kosta i form av avskrivning och räntor

Den totala nettokostnaden för förskolan har ökat med 5,6 mnkr. Anledningen är minskade intäkter med 4,9 mnkr, vilket dels beror på ett lägre barnantal och minskade intäkter från avgifter samt att stimulansbidrag för lokaländamål upphörde 2016. Kostnaderna har endast

ökat marginellt med 0,7 mnkr.

Äldreomsorgens nettokostnader har minskat med 22,6 mnkr jämfört med förra året, vilket är en minskning med 2,9 %. Kostnaderna har ökat med 3,2 % jämfört med 2015. Ökningen beror främst på löneökningar och ökade ersättningsnivåer till utförare. Enschedalens servicehus och Skogsgläntans gruppboende har övertagits i kommunal regi under 2016. Detta har medfört ökning av personalkostnaderna med 21,9 %, övriga kostnader med 15,4 % och IT-kostnader med 20,5 %. Kostnader för köp av vård och tjänster har av samma anledning minskat med 63,6 mnkr, 13,5 %.

Äldreomsorgens intäkter har ökat med totalt 29,5 %. Försäljningsintäkterna ökade med 74,7 %, 47,7 mnkr och övriga intäkter har ökat med 23,6 %, 3,8 mnkr. De ökade intäkterna från försäljning beror på återtagande av verksamheter i kommunal regi, ökad försäljning till andra förvaltningar, ökade stimulansbidrag samt ökade äldreomsorgsavgifter.

Nettokostnaderna för verksamhetsområdet funktionsnedsättning har ökat med 16,1 mnkr, 4,1 %, vilket beror på prestations- och prisökningar samt ökning av personalkostnader. Kostnaderna har ökat med 21,4 mnkr och intäkterna med 5,3 mnkr. Intäktökningen beror på extern försäljning av platser på dagligverksamhet som förvaltningen driver i egen regi från den 1:e september i 2015.

Personalkostnaderna har ökat med 25,4 mnkr vilket främst beror på löneökningar samt återtagande av flera verksamheter från entreprenad till drift i egen regi. Av samma anledning har kostnader för köp av vård och tjänster inklusive resor och transporter minskat. Resterande differens på 4,6 mnkr avser övriga kostnader.

Inom fritid och kultur har nettokostnaderna ökat med 9,0 mnkr. Personalkostnader och lokalkostnader har ökat då en ny avdelning inrättats och verksamheter från andra områden tillkommit. Kostnaderna för kolloverksamhet har också varit högre än 2015.

För ekonomiskt bistånd, inklusive handläggning, har nettokostnaderna minskat med 0,4 mnkr. Detta beror främst på att kostnaderna för utbetalt ekonomiskt bistånd har minskat med 7,9 mnkr på grund av färre antal bidragshushåll. Dessutom har personalkostnaderna ökat med 3,7 mnkr medans intäkterna för generalschablonen har minskat med 2,1 mnkr.

För arbetsmarknadsåtgärder har nettokostnaderna ökat med 0,5 mnkr vilket är 2,2 %. Kostnaderna har minskat med 0,6 mnkr och intäkterna har minskat med 1,1 mnkr. Anledningen till detta är främst att kostnaderna för OSA har minskat med 3,0 mnkr och att kostnaderna för visstidsanställda har ökat med 2,0 mnkr. Intäkterna för OSA har minskat med 1,9 mnkr och intäkterna för visstidsanställda har ökat med 1,5 mnkr.

Jämförelse prognoser – utfall

Tabell 23: Jämförelse prognoser – utfall före resultatöverföringar (mnkr)		
Verksamhet	Bokslut	T 2
Nämnd och administration	-0,7	0,5
Individ- och familjeomsorg, varav	-35,6	-31,1
barn och ungdom samt vuxna	-42,2	-34,9
socialpsykiatri	6,6	3,8
resultatöverföring	0,5	0,5

Tabell 23: Jämförelse prognoser – utfall före resultatöverföringar (mnkr)		
Stadsmiljö	1,8	0,0
Förskola	17,9	10,0
resultatöverföring	3,3	0,0
Äldreomsorg	20,8	19,7
resultatöverföring	2,1	-1,3
Funktionsnedsättning	3,0	-3,3
resultatöverföring	2,9	0,4
Fritid och kultur	1,7	4,0
Arbetsmarknadsåtgärder	1,8	0,0
Ekonomiskt bistånd	0,6	1,5
Slutligt resultat	11,3	1,3
Förändring av resultatfond totalt	8,8	-0,4

Under året har det prognostiserade överskottet före resultatfonder ökat från 1,3 mnkr vid tertialrapport 2 till 11,3 mnkr vid bokslutet. Prognosen för resultatet efter resultatfonder har ökat från 1,7 mnkr vid tertialrapport 2 till 2,6 mnkr i bokslutet. Prognosen för resultatenheternas överskott och därmed överföring till 2017 har ökat från underskott om 0,4 mnkr vid tertialrapport 2 till överskott om 8,8 mnkr i bokslutet.

Större avvikelser mellan prognos vid tertialrapport 2 och bokslut finns inom individ och familjeomsorg för barn och unga, där det prognostiserade underskottet har ökat med 5,9 mnkr. Försämringen inom barn och unga beror främst på nya kostsamma placeringar samt ärendetillströmning under andra halvåret samt kostnader för inhyrd personal som inte beaktats vid tertialrapport 2. Vad gäller förskola och omsorg om personer med funktionsnedsättning har överskotten ökat med 7,9 respektive 6,3 mnkr. Ökningen inom förskola beror främst på fördröjning av lokalprojekt. Detta har inneburit en minskning av kostnader samt att enheterna har förbättrat sina prognoser. Inom funktionsnedsättning beror ökningen av överskottet på minskade placeringskostnader på beställaren samt förbättrade prognoser för enheterna.

Särskilda satsningar

Nämnderna ska redogöra för de särskilda satsningar som nämnderna tilldelats i budget för 2016 samt även centralt avsatta medel som fördelas till nämnderna under året.

Förskola

Satsning i stadens budget

Schablonökning (2,2 %)

- Antal inskrivna barn per årsarbetare
- Andelen ekologisk mat ska öka på stadens förskolor

Höjd socioekonomisk ersättning

- Stadsdelsnämnder (förskola): **30,3 mnkr**

Fortsatt satsning på vidareutbildning av förskolans personal för att öka andelen förskollärare

21,6 mnkr – (Utbildning) men SDN redovisar

Satsning i stadsdelsnämndens budget

Kommunfullmäktige har fastställt ersättningen per inskrivet barn till förskoleenheterna till minst 80 % av schablonen. Genom att fördela ytterligare 15,2 mnkr i verksamhetsplanen för 2016 höjdes den utgående peng för förskolebarn till att motsvara 83 % av schablonen. Schablonökningen har bland annat hjälpt till att hålla antalet inskrivna barn per årsarbetare till årsmålet om 4,9. Förskolorna har höjt andelen ekologiska livsmedel på förskolorna under året från cirka 36% 2015 till en andel på cirka 40 % för 2016.

Under året har åtgärder i lokaler utförts för att öka funktionalitet och förbättra arbetsmiljö.

Cirka 15 barnskötare har under året gått på den erfarenhetsbaserade förskolläroterutbildningen. Förvaltningen har under 2016 fått vikarieersättning från utbildningsförvaltning för dessa personer motsvarande ca 1 mnkr.

Barn, kultur och fritid

Satsning i stadens budget– Fler mötesplatser för unga 6 mnkr– Insatser för att stärka ungas organisering och öka kunskaperna om mänskliga rättigheter 3 mnkr– Fler parklekar 3 mnkr

Satsning i stadsdelsnämndens budget

Satsning på sommarlovsaktiviteter för barn och unga i stadsdelsområdet ca 0,7 mnkr. Aktiviteter med fokus på kultur och rörelse.

Utredning pågår om att öppna ytterligare en parklek i Lindeparken.

Individ- och familjeomsorg

Satsning i stadens budget – Förstärkning barn och unga 95 mnkr– Förstärkning handläggning vuxen/missbruk 6 mnkr– Förstärkning handläggning socialpsykiatri 6 mnkr– Höjd ersättning utförare inom socialpsykiatri 3,2 %– Förstärkning arbete mot våld i nära relationer 3 mnkr

Satsning i stadsdelsnämndens budget

I budget för 2016 utökades bemanningen inom barn- och unga med 7 socialsekreterare och administratörer. Behoven ökade under året och totalt anställdes 22 socialsekreterare och administratörer. Inom försörjningsstöd har ytterligare 4 socialsekreterare anställts och en uppsökare inom individ och familjeomsorg vuxen. En biträdande enhetschef och en administrativ assistent har anställts inom försörjningsstöd för att avlasta enhetscheferna och möjliggöra mer stöd till medarbetarna.

Cirka 300 medarbetare har under två eftermiddagar utbildats om stadsdelens arbete kring hot och våld.

Den ökade ersättningen till socialpsykiatrins utförarverksamheter har förutom att täcka löneökningar använts till vidareutveckling av arbetssätt och metoder.

Äldreomsorg

Satsning i stadens budget – Höjning av hemtjänstpeng 2,0 %– Höjning av peng för dagverksamhet 2,0 %– Ökade resurser biståndsbedömning inom hemtjänst och boende 52 mnkr– Fria broddar, försök 2 mnkr

Satsning i stadsdelsnämndens budget

Den ökade ersättning till hemtjänstens utförare inom egen regi har förutom att täcka löneökningar använts till fortsatt vidareutveckling av arbetssätt och metoder.

Den ökade ersättning till utförare av dagverksamhet inom egen regi har förutom att täcka löneökningar använts till fortsatt vidareutveckling av arbetssätt och metoder.

Genom satsningen på resurser till biståndsbedömning har två ytterligare biståndshandläggare anställts.

Under året har 1 860 stycken broddar beställts för äldre personer över 75 år med hemtjänstinsatser- och eller trygghetslarm.

Stöd och service till personer med funktionsnedsättning

Satsning i stadens budget – Höjd schablon 2 %: vuxen- & barnboende, daglig verksamhet och korttidshem– Höjd ersättning personlig assistans 8,2 mnkr

Satsning i stadsdelsnämndens budget

Den ökade schablonersättning har kommit verksamheten till del genom en ökning av pengersättningen till utförarna.

Den ökade ersättningen för personlig assistans motsvarar ca 2 procent vilket ej har täckt årets pris- och löneökningar.

Demokrati- och utvecklingsarbete

Satsning i stadens budget – Fördelat till stadsdelsnämnderna, 60,0 mnkr

Satsning i stadsdelsnämndens budget Till Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd fördelade kommunfullmäktige 7,7 mnkr för Demokrati- och utvecklingsarbete. Av dessa medel har 4,5 mnkr avsatts för drift av RCC och OCC. Resterande 2,1 mnkr har använts till att täcka kostnader för insatser i samband med Samverkan Östberga, trygghetsskapande åtgärder för att motverka social oro, Fryshusets insats i Östberga, nämnd- och förvaltningsdeltagande i nätverket för medborgardialoger i komplexa frågor, projektledning och kostnader för att ta fram lokala utvecklingsplaner samt förvaltningens utbildningssatsning på jämställdhetsarbete och arbete med mänskliga rättigheter. Framtagande av en professionellt producerad utbildning med tillhörande informationsmaterial har påbörjats för arbetet med bemötande i alla delar av verksamheterna. Materialet ska användas vid intern utbildning och vid introduktion av nyanställda.

Resultatenheter

Resultatenheterna ökar resultatfonderna med 8,8 mnkr till totalt 54,2 mnkr. En enhet inom förskolan, båda enheterna inom stöd och service till personer med funktionsnedsättning samt enheten inom socialpsykiatri har nått fondernas maximala nivå, om 10 % av budgetomslutningen. De får därför inte föra med sig mer överskott till 2017.

Stureby hemtjänst har haft underskott i resultatfonden två år i rad och kommer därför, enligt reglerna för resultatenheter, att avvecklas som resultatenhet inför 2017. Det underskott om 0,3 miljoner kronor som finns i fonden, kommer att överföras till 2017 och belasta avdelningen för egen regi.

En sammanställning över samtliga resultatenheter finns i bilaga 1.

Investeringar

Tabell 24: Utfall jämfört med budget – Parkinvesteringar (mnkr)					
	Justerad budget 2016		Utfall 2016		Avvikelse
Verksamhet	Kostnader	Intäkter	Kostnader	Intäkter	Netto
TG16 Lekplatser	3,3		3,0		0,3
TG16 Parkvägar	1,0		1,3		-0,3
TG16 Trappor	1,0		0,9		0,1
TG16 Belysning	1,5		1,5		0,0
Backen i Östberga	3,7		3,7		0,0
Vättersdälden	3,8		3,9		-0,1
Dalenparken				-0,7	-0,7
Egna parkinvmedel 2016	5,8		5,9		-0,1
Grynkvarnsparken	0,2		0,2		0,0
TG15 Parkvägar	1,0		1,3		-0,3
TG15 Trappor	2,0		2,2		0,0
TG15 Vattenanläggning Bandängen	1,0		1,0		0,0
TG15 Lekplatser	1,0		1,0		0,0
TG15 Belysning	1,0		0,8		0,2
TG 15 Klättergym Östberga parklek	0,5		0,5		0,0
RE15 Murar			0,1		
RE16 Trappor	0,6		0,6		0,0
RE16 Parkvägar	0,6		0,6		0,0
RE16 Plaskdammar	1,5		1,5		0,0
RE16 Övrigt grönt	0,8		0,8		0,0
RE16 Övrig utrustning (stängsel)	1,0		1,0		0,0
Klimatinv Byte av armaturer	2,0		0,6		1,4
Klimatinv Led belysning SL 4	2,3		1,9		0,4
Klimatinv El-cyklar / Egen regi	0,5		0,5		0,0
Klimatinv Byte av armaturer / Egen regi	0,8		0,9		-0,1
Inventarier och maskiner	6,2		6,2		0,0
Summa	43,1		41,9	-0,7	1,9

Tabell 24: Utfall jämfört med budget – Parkinvesteringar (mnkr)

Avvikelse i %		5 %
---------------	--	-----

Investeringar i parker

Utfallet för investeringar och reinvesteringar i parker visar ett överskott om 1,9 mnkr. Orsaken till detta är personalbrist bland nyckelpersoner i de projekt som bedrivs i samarbete med trafikkontoret samt vakanser och nödvändiga omprioriteringar på förvaltningen. Detta har medfört att investeringsprojekt har försenats. Från halvårsskiftet har det varit full bemanning.

Investeringar och reinvesteringar i stadsmiljön har genomförts i hela stadsdelsområdet, bland annat i syfte att skapa platser för lustfylld och pedagogisk lek samt för att tillgänglighetsanpassa parker och lekplatser. Ombyggnationer har påbörjats i Backens -, Bandängens -, Stackens -, Vättersdäldens parklekar. Förstudie har påbörjats i Grynkvarnsparken. Motionsspåret i Högdalen har fått nytt slitlager av träflis.

Förvaltningen har arbetat för att områdets lekplatser och parkområden ska vara tillgängliga och trygga för framförallt barn, ungdomar och äldre. Under året har tillgänglighetsanpassande åtgärder gjorts i form av ombyggnationer av trappor och gångvägar. Några murar har rustats upp samt reparation av flätverksstängsel längs trafiklederna har påbörjats. Ny utrustning till lekplatser har monterats. Utbyte av undermålig belysning på mindre planer för bollspel har påbörjats. Förvaltningen har friställt värdefulla träd och ersatt utgående träd med nya samt förnyat slitna planteringar.

Av de medborgarförslag som har mottagits och som nämnden har ställt sig positiva till har förvaltningen bland annat påbörjat upprustning av lekplatsen på Götaforsvägen samt utökad belysning i Vårflodsparken.

Utbyggnad av en motorikbana i Rågsved har startat och etapp 1 har slutförts under 2016. Etapp 2 har påbörjats och slutförs under våren 2017. Detta är ett samarbetsprojekt mellan förvaltningen, idrottsförvaltningen och Riksidrottsförbundets satsning Idrottslyftet.

Klimatinvesteringsmedel med 5,6 mnkr har beviljats av kommunstyrelsen. Dessa medel har använts för att köpa el cyklar, för utbyte av gamla belysningsarmaturer till nya energibesparande led armaturer inom avdelningen egen regi och i förvaltningshuset på Slakthusplan 8 A samt på små fotbollsplaner.

Investeringar i maskiner och inventarier

Investeringsbudgeten och kostnaderna för maskiner och inventarier har under 2016 uppgått till 6,2 mnkr. Under året har förvaltningen utrustat den nya receptionen samt nya lokaler för administration på Palmfeltsvägen 1 C. Därutöver har i bl.a. köksmaskiner till kök inom äldreomsorg och förskola bytts ut samt en bil till bilpoolen köpts in.

Ombudgeteringar

Budgetjusteringar

Budgetjustering begärs hos kommunstyrelsen med 0,2 mnkr som ersättning för arbete med fattiga EU-medborgare i samband med avhysningar. Nedlagda kostnader avser städning efter boplatser på parkområden samt nedlagd arbetstid av förvaltningens anställda för att samordna detta arbete.

Analys av balansräkning

Analys av balansräkning

I balansräkningen redovisas stadsdelsnämndens tillgångar och skulder vid början och slutet av året. I nedanstående tabeller redovisas en sammanfattning. I bilaga 2 finns balansräkningen i sin helhet.

Tillgångar

Förvaltningens balansomslutning är 111,8 mnkr högre än 2015. Likvida medel är oförändrade. Kundfordringar har ökat med 5,8 mnkr vilket bland annat beror på att större poster fakturerats för innevarande år samt efterkontroll av förskoleavgifter fakturerats i slutet av året. Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter har ökat med 55,0 mnkr, detta beror på att sökta medel från Migrationsverket avseende kvartal ett till tre 2016 utbetalats till socialförvaltningen och ännu inte kommit förvaltningen till handa. År 2015 periodiserades endast tre månader från Migrationsverket. Övriga kortfristiga fordringar har ökat med 22,8 mnkr detta beror också till mycket stor del på ej inkomna intäkter från Migrationsverket angående ökad flyktingmottagning och placering av ensamkommande flyktingungdomar kvartal fyra 2016. Denna fordran är ställd mot Migrationsverket.

Anläggningstillgångar har ökat med 28,6 mnkr som en följd av ökade satsningar inom Stadsmiljöområdet och aktiverade anläggningar i form av färdigställda parker mm.

Skulder och eget kapital

Leverantörsskulder har ökat med 19,9 mnkr. Detta beror i huvudsak på en högre omslutning på vårdavgifter i och med fler och dyrare placeringar inom avdelningen individ- och familjeomsorg barn och unga. Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter har ökat med 27,1 mnkr. Inom äldreomsorgen kan bokföringen variera beroende på hur de externa utförarna väljer att fakturera samt hur mycket handläggarna hinner attestera. Utöver detta finns det fler och dyrare placeringar inom individ och familjeomsorgen.

Diverse långfristiga skulder har minskat med 0,1 mnkr 2016, dessa utgörs av miljöbilsbidrag från staten som skrivs av i takt med bilarnas avskrivning.

Eget kapital har ökat med 65,1 mnkr. Eget kapital för en stadsdelsförvaltning har inte samma innebörd som eget kapital i ett vanligt företag.

Årets avsättning till resultatfonder uppgår till 8,8 mnkr. I samband med bokslutet har en resultatfond med en omslutning om 0,1 mnkr inom daglig verksamhet tillkommit. Stadsdelsförvaltningens limit för förskottskassor uppgår till 0,4 mnkr.

Tabell 25: Tillgångar (mnkr)	2016	2015
Likvida medel, klientmedel och förskottskassa	0,2	0,2
Kundfordringar, bl.a. hemservice- och barnomsorgsavgifter	35,8	30,0
Förutbetalda kostnader, bl.a. hyror och upplupna intäkter	107,2	52,2
Övriga kortfristiga fordringar	44,0	21,2
Summa omsättningstillgångar	187,2	103,6

Tabell 25: Tillgångar (mnkr)	2016	2015
Anläggningstillgångar	121,2	92,6
Summa tillgångar	308,4	196,6

Tabell 26: Skulder och eget kapital (mnkr)	2016	2015
Leverantörsskulder	125,4	105,3
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	94,1	67,0
Diverse kortfristiga skulder	0,2	0,2
Övriga långfristiga skulder	0,3	0,4
Summa skulder	220,0	172,9
Eget kapital	88,4	23,3
Summa skulder och eget kapital	308,4	196,2

Övrigt

Synpunkter och klagomål

Avdelning	Förskola	KFD	lof BoU	loF vuxna	Egen regi	Beställaravd
Antal beröm	170	4		9	199	13
Antal synpunkter/klagomål inlämnade av				54		
Brukare	151			42	116	11
Anhörig	3			8	103	10
Annan	2	6		6	27	8
Summa	156	6		56	246	29
Kategorier						
Bemötande	62			15	44	1
Tillgänglighet	7			23	26	4
Kontinuitet	3			4	22	2
Kompetens	14			5	26	2
Brister i information	15	5		8	32	5
Utebliven/försenad insats	3			7	40	5
Felaktigt utförd insats	5			2	47	2
Felaktigt beslut	5			3	2	3
Fysisk miljö	20			2	10	0
Annat	22	1		4	53	9

Stadsmiljöverksamhet

Under 2016 har stadsmiljöverksamheten mottagit 2 174 synpunkter, klagomål, idéer och beröm genom de två webbaserade verktygen Synpunktsportalen (901) respektive Tittskåpet/Trafik Stockholm (1273). De vanligaste klagomålen/synpunkterna rör nedskräpning, parkskötsel, trädvård och vinterväghållning. Ett stor del av dessa ärenden skickas vidare direkt till entreprenörer, men många hanteras inom verksamheten som också har uppföljningsansvar för samtliga ärenden. Till dessa ärenden kan läggas uppskattningsvis runt 600 telefonsamtal, och ungefär 6 000 ärenden som inkommer direkt till handläggarna genom e-post. Totalt sett handlägger stadsmiljöverksamheten på ett eller annat sätt ca 8 774 ärenden under ett år.

Avdelning Förskola

Återkoppling på klagomål har skett i direkt kommunikation med vårdnadshavare. I vissa fall har klagomålen tagits upp i personalgruppen. Exempel på förbättringsarbete som har skett utifrån inkomna klagomål är förbättrad information till vikarier som kommer till

verksamheten, ändringar i den fysiska miljön och förändrade rutiner kring information till föräldrar.

Flera enhetschefer har angett att de har fått många beröm under året. Det har bland annat handlat om bra bemötande, bra pedagogik och dokumentation samt väl genomfört arbete med värdegrundsfrågor och normkritik.

Avdelning kultur, fritid och demokrati

Inom Kultur, fritid och demokrati har ett klagomål inkommit gällande ungdomar som uppehållit sig i cafeterian på Dalens sjukhus och stört andra besökande, vilket åtgärdades i samverkan med fältassistenterna.

Synpunkter om bristande information och tillgänglighet gällande fältassistenterna har inkommit. För att förbättra informationsflödet har exempelvis föräldramöten på högstadieskolor prioriteras för att kunna förmedla information. Schema och ansvarsfördelning i gruppen har sammanställts och skickats ut till fritidsgårdar och polis.

Ett klagomål gällde ungdomar som uppehållit sig i cafeterian på Dalens sjukhus och stört andra besökande, vilket åtgärdades i samverkan med fältassistenterna.

Fem synpunkter om bristande information och tillgänglighet gällande fältassistenterna har inkommit. För att förbättra informationsflödet har exempelvis föräldramöten på högstadieskolor prioriteras för att kunna förmedla information. Schema och ansvarsfördelning i gruppen har sammanställts och skickats ut till fritidsgårdar och polis.

Fyra beröm har kommit från sommarjobbshandläggarna som uttryckt att de har stor hjälp av fältgruppen med att förmedla information och rekrytera till skollovsjobb. Fältassistenternas månadsrapport och en teaterföreställning på en fritidsgård har också fått beröm.

Individ och familjeomsorgen barn och unga

Det finns ingen tillförlitlig statistik över inkomna synpunkter och klagomål för avdelningen, vilket beror på chefsbyte inom två enheter. Inom IoF barn och unga, främst utredningsenheten, inkommer det relativt ofta synpunkter/klagomål i de ärenden som leder till tvingande åtgärder och där föräldrarnas omsorgsförmåga ifrågasätts i utredningen. Klagomålen kan även handla om att det är svårt att nå sin socialsekreterare eller dennes chef. Det har även inkommit beröm till de olika enheterna och det rör sig då främst om att brukarna fått ett trevligt och respektfullt bemötande.

Individ och familjeomsorgen vuxna

Beröm har inkommit bland annat från annan vårdgivare för gott samarbete och bemötande i gemensamt ärende, gott bemötande, trevlig samt inlyssnande handläggare, stödjande behandlingspersonal, bra öppettider, fina lokaler, tydlighet i information, bra handläggning och insatser som lett till positiva resultat.

Socialsekreterare har omgående tagit kontakt med den som klagat. Enhetschef har haft samtal med socialsekreterare som klagomålet riktats till och dessutom haft samtal med den sökande vid flera tillfällen. I några fall har byte av socialsekreterare skett.

Avdelning egen regi

Avdelning egen regi arbetar ständigt med att återkoppla i samband med klagomål.

Klagomålen bidrar till att verksamheten utvecklas. Klagomål som återkommit är personalens bemötande, kosthållning, tillgänglighet och brister kring i utförandet, men enheterna fick också beröm kring dessa delar i verksamheten. Kostenheten fick in beröm dagligen i restaurangen gällande hur maten smakade, salladsbordet och personalens bemötande.

Beställaravdelningen

Klagomålen har bland annat handlat om att det tagit lång tid innan återkoppling skett till anhörig, bristande bemötande vid avslag och om brister i handläggning. Fyra klagomål har gällt synpunkter från invånare gällande omstruktureringen av lägenheter inom Enskededalens servicehus. Beröm har handlat om snabb återkoppling, bra bemötande och service. Återkoppling har lämnats per telefon och brev till de personer som framfört klagomålen.

Enskilda samtal med berörda handläggare om brister i handläggning har genomförts. Åtgärder kring brister i handläggningen har behandlats på metodmöten. Rutiner har setts över. Utvärdering av rutiner för mottagande av nya medarbetare har genomförts, checklistan för introduktion av nya medarbetare ska ses över, rutinen för telefoni och e-post reviderades inför sommaren.

Privata hemtjänstutförare

12 klagomål avseende privata hemtjänstutförare inkommit. Flertalet har handlat om utebliven/försenad insats och brister i bemanning. De åtgärder som vidtagits avser utökad bemanning kvällstid och att respektive utförare säkerställt att insatserna utförs. Synpunkter har även inkommit om en privat utförare av boendestöd, dessa synpunkter har förmedlats vidare till socialförvaltningen.

Entreprenader äldreomsorg

Totalt har 42 klagomål och 15 beröm inkommit till äldreomsorgens entreprenad drivna verksamheter. Flertalet klagomål har handlat om utebliven/försenad insats och bemötande. Synpunkter har också framförts om kalla lägenheter och renoveringsbehov. Uteblivna/felaktigt utförda insatser har omgående åtgärdats. Samtal har förts med berörd personal. Bemötande- och värdegrundsfrågor har diskuterats på enhetsmöte och APT.

Återkoppling har skett till den enskilde via telefon, mail och genom inbjudan till regelbundna avstämningsmöten. Felanmälan har skett till fastighetsägaren för att få bristerna i lägenheterna åtgärdade.

Beröm har erhållits från boende och anhöriga som framfört att de är nöjda med personalens bemötande och de insatser som utförts och cheferna har fått beröm för bra återkoppling.

Entreprenader funktionsnedsättning och socialpsykiatri

Totalt har 23 klagomål och 33 beröm inkommit. Flertalet klagomål har handlat om felaktigt utförd insats och bristande bemötande.

Samtal har förts med berörda brukare/anhöriga. Insatser har setts över och återkoppling har skett till anhöriga. Revidering av de boendes bemötandeplan och planeringen för de boende har setts över med anpassningar till framförda önskemål.

Beröm har erhållits för gott bemötande, bra introduktion för nya boende och hög trivsel på gruppboenden samt för korttidshemmen om den omsorg som ges. Svedmyrabadet har fått beröm för vattengympan, trevlig och lyhörd personal samt goda smörgåsar. Anhöriga har

lämnat beröm avseende den flexibilitet, utveckling och trygghet som personalen skapar och att brukarna är nöjda när de vistas på korttidsverksamheten.

Övrigt

Brukarundersökning Förskola

Brukarundersökningen för förskolan är en enkät som går ut till samtliga vårdnadshavare i förskolan. De kommunala förskolorna i Enskede-Årsta-Vantör har förbättrat eller haft likvärdigt resultat som 2015 i undersökningen inom alla delområden. Ett medvetet utvecklingsarbete har medfört fortsatt förbättrat resultat. Viss skillnad kan ses i andel nöjda för de olika påståendena beroende på om barnet är flicka eller pojke. Svarsfrekvensen är ett fortsatt utvecklingsområde för förskolorna. En sänkning av svarsfrekvensen om 5 % från 77 % 2015 till 72 % 2016 visar att en fortsatt dialog med enhetscheferna behövs om arbetssätt och hur informationen till vårdnadshavarna kan förbättras och tydliggöras för att höja svarsfrekvensen ytterligare. Variationen i svarsfrekvensen inom förvaltningens 13 förskoleenheter var 59 % - 84 %. Särskild redovisning har lämnats till nämnden som ett anmälningsärende.

Tillsyn av Skolinspektionen

Skolinspektionen gjorde under våren en tillsyn av förskoleverksamheten i Stockholms stad.

Vid granskningen har Skolinspektionen bedömt två huvudområden, förutsättningar för utbildningen vid förskoleenheterna samt utveckling av utbildningen vid förskoleenheterna.

Tillsynen visade att stadsdelsnämnden huvudsakligen uppfyllde de faktorer som bedömts. Det handlade till exempel om att erbjuda förskoleplats, barngruppernas sammansättning och storlek, modersmålsarbetet samt kvalitetsarbetet och att fördelning av resurser görs utifrån barns olika förutsättningar. Tillsynen visade dock att det fanns brister i arbetet med att ta emot anmälningar från förskolechefer om angivna kränkningar mot barn. En ny rutin samt blanketter för anmälan, utredning, åtgärdsplan och utvärdering har därför tagits fram och implementerats.

Brukarundersökning Individ och familjeomsorgen barn och unga

Brukarundersökning har genomförts inom alla avdelningens enheter. Totalt inkom 541 svar, varav 385 från kvinnor och 144 från män. Flest svar inkom från brukare inom

Ungdomsmottagningen och familjerätten som tillsammans står för 79 % av svaren.

Sammantaget visade enkätsvaren goda resultat då 95 % av brukarna ansåg att de fått ett bra, eller mycket bra bemötande och 92 % ansåg att personalen var kunnig. Ett förbättringsområde är dock tillgängligheten.

Internkontroll Individ och familjeomsorgen barn och unga

Interngranskning har genomförts av hur Utredningsenheten inom Individ och familjeomsorgen barn och unga hanterar och dokumenterar i 10 slumpvis utvalda ärenden som berörde våld i nära relation. Sammantaget kan det konstateras att detta är ett utvecklingsområde då det i vissa fall framkom att uppgifter som berör den våldsutsatta vårdnadshavaren fanns med i barnets akt, vilket medför att den våldsutövande vårdnadshavaren kan ta del av den informationen. Det våld som barnet uppges ha varit med om finns i flera fall inte dokumenterat.

Brukarundersökning Individ och familjeomsorgen vuxna

En egen brukarundersökning genomfördes under hösten inom missbruksvården och budget- och skuldrådgivningen. Till missbruksvården inkom 137 svar och inom budget- och skuldrådgivningen inkom 46 svar. Resultaten visade överlag på stor nöjdhet gällande frågor kopplade till bemötande och till det stöd som getts, men inte helt i nivå med målsättningen inom missbruksvården. Tillgängligheten till budget- och skuldrådgivningen fick goda resultat.

I stadens brukarundersökning inom försörjningsstödet är Enskede-Årsta-Vantörs generella betyg klart högre än för staden som helhet, 7.0 att jämföra med 6,6. Tidigare resultat var för förvaltningen var 6.3, vilket innebär att det skett en tydlig förbättring. Undersökningen omfattade frågor gällande bemötande, tillgänglighet, tydlighet, kompetens, delaktighet, rättssäkerhet och diskriminering.

Endast i en av frågorna, gällande om det är lätt att nå handläggaren, syns en marginellt negativ utveckling jämfört med föregående undersökning. Inte på någon av frågorna i enkäten hade förvaltningen ett lägre resultat än genomsnittet. I flera fall var resultatet bland de högsta i staden, exempelvis gällande om respondenten förstår den information de får om sitt ärende.

Internkontroll Individ och familjeomsorgen vuxna

Internkontroller som genomförts inom missbruksvården visar att en utveckling skett gällande att dokumentera barnets situation. Internkontroller som gjorts inom försörjningsstödet visar att det är ett fortsatt utvecklingsområde att dokumentera barnens situation.

Brukarundersökningar Beställaravdelningen

Resultatet från stadens brukarundersökning visar att andelen inom socialpsykiatri som är nöjda med hur utredningen har genomförts har sjunkit från 79 % förra året till 68 % i år. Resultatet måste analyseras för att se vilka förbättringar som behöver göras.

En egen brukarundersökning har genomförts gällande biståndshandläggarnas tillgänglighet och information. För Beställarenheten för funktionsnedsatta och socialpsykiatri visade resultatet att många svarat att de inte vet om det är enkelt att nå handläggaren. Det sammantagna resultatet visade ett sämre resultat 2016 jämfört med motsvarande undersökning som genomfördes under 2013. Handläggarna försöker ha sina telefoner öppna och ha en så hög tillgänglighet möjligt.

I den egna brukarundersökning gällande tillgänglighet och bemötande som riktades till äldre med hemtjänstinsatser tillfrågades 100 personer, 50 män och 50 kvinnor. 64 svar inkom från 32 män och 32 kvinnor. Resultat avseende om biståndshandläggarens information om det stöd kommunen kan erbjuda varit tillräcklig svarade 14 kvinnor och 18 män att de tycker det medan fyra kvinnor och tre män inte tycker att de fått tillräcklig information. 12 kvinnor och 5 män har ingen uppfattning och övriga har inte svarat. Gällande upplevelsen av om det är lätt att få tag på biståndshandläggaren har 15 kvinnor och 14 män svarat att de tycker det. Fem kvinnor och åtta män tycker att det är svårt, 10 kvinnor och tre män har ingen uppfattning. Övriga har inte svarat.

Granskningar Beställaravdelningen

Stockholms stads revisorer har genomfört två granskningar inom omsorgen om personer med funktionsnedsättning under 2016. Det gällde granskning av dokumentation och handläggning enligt DUR för personer med funktionsnedsättning och en uppföljande granskning av stöd för

närstående som vårdar/stödjer anhöriga. Resultatet gällande granskning av dokumentation presenteras i revisorernas årsberättelse nästa år. Muntlig och skriftlig återkoppling har dock erhållits. Revisorerna anser att nämnden tillämpar stadens anvisningar för DUR men att brukarperspektivet i vissa fall inte beskrivs tydligt i utredningen.

Nämnden bedöms ha rutiner för att säkerställa att handläggning och dokumentation sker i enlighet med DUR för personer med funktionsnedsättning. Nämnden rekommenderas att utveckla en systematisk kvalitetssäkring av DUR-metodiken, framför allt avseende den enskildes uppfattning om sina behov och hur dessa kan tillgodoses. Genomförd kvalitetssäkring bör även dokumenteras. Förvaltningen inväntar revisorernas årsrapport för att få tydligare vägledning i vad som avses.

Granskning av stöd för närstående som vårdar eller stödjer anhöriga var en uppföljning av hur rekommendationer som lämnats i en tidigare revisionsrapport har implementerats. Den tidigare granskningen visade att stadsdelsnämndernas och Äldrenämndens styrning, uppföljning och kontroll av insatserna för anhöriga/närstående behövde utvecklas. Enskede-Årsta-Vantör ingick inte i den tidigare granskningen. Resultatet väntas i revisorernas årsrapport.

Internkontroller Beställaravdelningen

Beställarenheten för funktionsnedsatta och socialpsykiatri

En granskning av om barnperspektivet beaktats i utredningen har genomförts inom beställarenheten för funktionsnedsatta och socialpsykiatri i totalt 46 ärenden. Av de åtta barnärenden (barn/unga mellan 12-20 år) som granskades framkom i fem av dessa att barnet/den unge fått information om insatsen. Vilken hänsyn som har tagits till barnets synpunkter framkom på olika sätt i de granskade utredningarna. Inom socialpsykiatri granskades 18 ärenden och inom vuxna med funktionsnedsättning 22 ärenden. Beaktande av barnperspektiv framkom i låg utsträckning, 28 % inom funktionsnedsättning och 53 % inom socialpsykiatri.

Granskningen genom stickprov av 18 genomförandeplaner inom socialpsykiatri och 29 inom funktionsnedsättning visade att det inte alltid framgår vad, när och hur insatserna ska utföras och att brukarens delaktighet vid upprättande av genomförandeplanen inte framgår. Resultatet av granskningarna har presenterats och diskuterats på APT. Då bestämdes att en satsning skulle göras för att förstärka barnperspektivet. En metoddag genomfördes om hur barnperspektivet kan beaktas och beskrivas i utredningarna. Några medarbetare har deltagit i de utbildningsdagar på temat barn som anhöriga som stadens anordnat. Önskemål finns från flera medarbetare att få delta i en sådan kommande utbildning.

Under mars månad 2016 påbörjades internkontroll av att aktuellt avgiftsbeslut finns. Kontroll sker fortlöpande eftersom nytt avgiftsbeslut måste fattas när ny beställning av insatser görs.

Beställarenheten för äldreomsorg

Granskning genom stickprov har genomförts av om den enskilde varit delaktig vid upprättande av sin genomförandeplan. Totalt har 80 genomförandeplaner granskats. Samtliga har deltagit. I 67 av dessa, 39 kvinnor och 28 män, har den enskilde deltagit själv medan i övriga ärenden har genomförandeplanen upprättats med den enskilde tillsammans med god man/närstående.

Dessutom har dokumentationen i personakt granskats genom stickprov i ett fåtal ärenden. Resultatet påvisade inga brister.

Brukarundersökning Avdelning egen regi

Avdelning egen regi genomför en egen brukarundersökning under hösten varje år. Enkäten framarbetades inom ledningsgruppen och gick sen ut i pappersform till alla brukare. Varje verksamhet utformade frågorna utifrån målgrupp men vissa frågor var gemensamma och utredare ansvarade för att säkra att de inriktningsmål som staden har per bransch fanns med i enkäten. Mätveckor var vecka 40 för kostenhetens enkät, vecka 44-45 för LSS-verksamheter och vecka 45-46 för äldreomsorgsverksamheternas enkät. Avdelningen anordnade i början av december en resultatkonferens där varje enhetschef fick analysera sitt resultat, både totalt men även könsuppdelat, och redovisa sina reflektioner. Deras analys och diskussion dokumenterades i deras verksamhetsberättelser. Staben analyserade under samma konferens förra årets resultat utifrån ett jämställdhetsperspektiv och kunde konstatera att det inte fanns någon märkbar skillnad utifrån ett könsperspektiv.

Enheterna redovisar sitt resultat närmare i sina respektive verksamhetsberättelser men nedan påvisas några resultat på avdelningsnivå:

269 personer svarade på hemtjänstens enkät, 34,6% av de svarade var män och 65,1% var kvinnor. 86% av männen och 92,1% av kvinnorna svarade att de känner sig trygga med egen regis hemtjänst. På frågan om jag blir bemött med respekt av hemtjänstpersonalen svarade 94,2% av männen att de blev det och motsvarande resultat för kvinnorna var 95,8%.

Resultatet för egen regis gruppbostad och de tillfrågade brukarna om de känner att de har inflytande och kan påverka sin insats svarade 71,4 % av männen "ja" medan motsvarande svar från kvinnorna var 52,4%.

Egenkontroll, granskning med mera Avdelning egen regi

Enheterna inom Avdelning egen regi har själva ansvarat för egenkontroll av sin verksamhet. I samband med uppbyggnaden av Enskede Årsta Vantörs ledningssystem i ILS-webben kommer avdelningens utredare systematisera enheternas egenkontroller så att resultatet av dessa synliggörs direkt i ILS-webben. Detta arbete har påbörjats, men kommer att pågå under hela 2017.

Arbetsmiljöverket har under året gjort inspektion hos Kolmilans gruppbostad LSS, Rosens demensdagvård, Bandhagen-Högdalens hemtjänst och Stureby hemtjänst. Vid inspektionerna framkom bland annat behov av att utarbeta riskanalys exempelvis kring hot och våld samt tydliggöra mer hur enheterna arbetar med det systematiska arbetsmiljöarbetet. Efter inspektionerna har enheterna kompletterat med det som saknats. Som exempel kan nämnas att en Arbetsmiljöhandbok utarbetats och att arbetet med riskanalyser påbörjats.